

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 2. OKTOBRA 1980

ŠTEVILKA: 39 • LETO: XXIX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstrednik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

STALIŠČA IN USMERITVE REPUBLIŠKEGA SVETA ZSS

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je na 16. seji, 25. septembra 1980 obravnaval aktivnost sindikatov pri krepitevi družbeno-ekonomskega položaja delavcev v prizadevanjih za stabilizacijo gospodarstva in načrtno usmerjanje družbenega razvoja. Ugotovil je, da smo letos dosegli nekatere pomembne uspehe pri uveljavljanju politike gospodarske stabilizacije, kar je predvsem posledica večje osveščenosti delavcev in učinkovitejšega delovanja organiziranih socialističnih sil. Še vedno pa se soočamo z resnimi gospodarskimi težavami objektivne narave, pa tudi s številnimi nedoslednostmi in subjektivnimi slabostmi pri njihovem razreševanju.

Očitno je, da se stabilizacijska prizadevanja uspešneje uresničujejo na tistih področjih, kjer je vpliv samoupravnega odločanja delavcev večji. To se kaže zlasti v zadrževanju rasti sredstev za osebne dohodke

in skupno porabo delavcev v korist povečanja akumulacije oziroma krepitve materialne podlage dela, v smotnejšem zaposlovanju in izkoriščanju delovnega časa ter v drugih ukrepih za boljše izrabo človekovih in materialnih zmogljivosti. Manj uspešni pa smo na področjih, na katerih imajo delavci le malo neposrednega vpliva. To so zlasti splošna in investicijska poraba, osebni prejemki prebivalstva izven delovnega razmerja, kreditno-denarni posli, bančništvo ter zunanjetrgovinska menjava. Posebno pa to velja za cene, katerih hitra rast resno ogroža celotna stabilizacijska prizadevanja, pogloblja neenakosti v pogojih za pridobivanje dohodka, povečuje obseg administrativnega ukrepanja in zožuje prostor za samoupravno odločanje in sporazumevanje, in kar je posebno pomembno, znižuje življenjski standard delavcev ter povečuje njihovo zaskrbljenost in nezadovoljstvo. Da bi v takšnih okoli-

(Nadaljevanje na 3. strani)

(Nadaljevanje na 7. strani)

PRIHODNI TEDEN ZBOR DELEGATOV SPIZ

V sredo, 8. oktobra, se bodo ob 12. uri sestali delegati na 9. seji zbora delegatov enote skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja (v nadaljevanju SPIZ) v občini Jesenice. Na konferenci delegacij v Železarni pa se bodo sestali v torek, 7. oktobra ob 13. uri. Obravnavali bodo:

- osnutek samoupravnega sporazuma o temeljnih plana skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji za obdobje 1981–1985,

- finančno poslovanje skupnosti v letu 1980 in

- gmočni položaj upokojencev v SR Sloveniji v letu 1980 in predlog ukrepov za njegovo izboljšanje.

Povzetek in pojasnilo o osnutku sporazuma o temeljnih plana SPIZ sta bila objavljena že v 32. številki Železarja 14. avgusta 1980 (Pokojninsko invalidsko zavarovanje je eno izmed pomembnejših družbenih področij). Zato v nadaljevanju povzemamo le ostali dve zadevi.

PLAVŽ I BO PONOVO ZAGOREL

Kot je znano smo zaradi pomanjkanja koksa morali v Železarni 19. avgusta obratovanje plavža štev. I za izdelavo surovega železa oziroma grodla kot tekočega vložka za izdelavo surovega jekla. Seveda je imelo to dosti negativne posledice na količino izdelanega surovega jekla in na rezultate nadaljnje predelave jekla v Železarni, oziroma v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela. To pa se je negativno odražalo tudi na tržišču oziroma pri nadaljnjih predelovalcih jekla in na poslovne rezultate proizvodnih temeljnih organizacij in delovne organizacije kot celote.

V zadnjem obdobju pa se je dotok koksa iz železove rude toliko normaliziral, da so dani pogoji za ponoven prižig plavža štev. I. K temu so svoj delež dodali tudi vzdrževalci, ki so pospešeno opravili nekatera vzdrževalna oziroma pripravljala dela za ponoven prižig, oziroma obratovanje plavža.

V zvezi s tem se je v sredo, 1. oktobra zjutraj sestel delavski svet TOZD Plavž in po oceni stanja sklenil, da se plavž ponovno prižge v petek, 3. oktobra tako, da bomo predvidoma v noči od 3. na 4. oktobra iz tega agregata, ki je miroval 45 dni, dobili tudi prve tone surovega železa.

Več o pripravah in ustvarjenih pogojih za ponovno normalno obratovanje bomo poročali v naši prihodnji številki.

MEDSEBOJNA VPLIVNOST RAZPOREJANJA ČISTEGA DOHODKA IN DELITVE ZA OD MED DELAVCE

SLABO ZASNOVANE DRUŽBENE USMERITVE RAZPOREJANJA ČISTEGA DOHODKA SO LAHKO VZROK ZMANJŠEVANJU PRIZADEVNOSTI PRI DELU

Kadar govorimo o različnih formulah ali modelih za usmerjanje razporejanja čistega dohodka, v zoženem dojemanju tega delitvenega procesa pogosto pozabljamo, da morajo biti ta merila hkrati usklajena tudi z osnovami in merili za delitev sredstev za osebne dohodke, nikakor pa ne smejo biti v nasprotju z njimi. Taka kritika se nedvomno tiče formule, po kateri se obseg

sredstev za osebne dohodke v ekonomski celici povezuje z gibanjem tega kazalnika in spodbudo delavcem za boljše delovne dosežke pri opravljanju del in nalog je namreč težko poiskati takšno povezavo, za katero bi z zanesljivostjo trdili, da v celoti zagotavlja pozitivne učinke pri odnosu delavcev do dela.

(Nadaljevanje na 2. strani)

NEKATERA NEREŠENA VPRAŠANJA ZAVAROVALNE DOBE, KI SE ŠTEJE S POVEČANJEM

Zavarovalna doba, prebita na delovnih mestih, na katerih je delo posebno težko in zdravju škodljivo ali na katerih zavarovanci po določenih letih starosti ne morejo več uspešno opravljati svoje poklicne dejavnosti, se šteje s povečanjem. Za dela in naloge, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem, določi povečanje zavarovalne dobe skupnost v skladu z zakonom. Tako pooblastilo za povečanje zavarovalne dobe s povečanjem so dobile skupnosti na podlagi 56. člena zveznega zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (v nadaljnjem besedilu: ZTPPIZ).

V tem sestavku pa se bomo omejili le na tisto območje zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem, na podlagi katerega nastopijo take okoliščine, zaradi katerih je treba v vsakodnevni praksi opravljati določene korekcije te zavarovalne dobe.

Nadaljevanje na 8. strani

PRIPOMBE KONFERENCE DELEGACIJ ZA SKUPŠČINO STANOVANJSKE SKUPNOSTI

Za torek, dne 23. septembra, je bila sklicana 8. seja konference delegacij za SIS za stanovanjsko gospodarstvo. Vseh 23 delegatov za SIS je bilo pravilno in pravočasno vabljenih, toda na vabila se je odzvalo samo sedem delegatov, in sicer je šest delegatov prišlo med delovnim časom in eden v prostem času. Za sklepčnost konference delegacij pa je potrebna navzočnost vsaj polovica delegatov (v tem primeru dvanajst). Ker konferenca ni bila sklepčna, so jo morali ponoviti naslednji dan.

Zaradi take nezainteresiranosti in malomarnosti delegatov in vodij delegacij za SIS, je seveda zelo oteženo delovanje konferenc delegacij ni pa tudi pošteno do tistih delegacij, ki se sestanijo in obravnavajo gradivo, pa tudi do delegatov, ki pridejo na sejo konference delegacij dvakrat (še na ponovno sklicano sejo). Ni treba posebej poudarjati, da dvakratno sestajanje tudi ne

vpliva dobro na proizvodnjo in delo. Sploh pa za nekatere delegacije ni dovolj niti to, da jih dvakrat vabimo na sejo konference delegacij. Na ponovno sklicani seji konference delegacij za SIS za stanovanjsko gospodarstvo, 24. septembra, je bilo namreč 13 delegatov, kar je le pravišnje število za sklepčnost seje.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Samoupravne pravice in položaj delovnih ljudi in občanov ter enakopravnost narodov in narodnosti so osnova in okvir za delovanje državnih organov. Zato se v razmerah samoupravljanja spreminjata položaj in vloga države in njenih organov. Z delegatskimi skupščinami in čedalje širšo prakso, da se posamezna vprašanja, ki so bila doslej urejena z zakoni, čedalje bolj rešujejo s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori delovnih ljudi oziroma njihovih samoupravnih skupnosti, se uresničuje tisto, kar imenujemo odmiranje države. Tam, kjer je potreben sklep državnih organov — to pa je še vedno in bo še dolgo nujno pri urejanju splošnih delovnih in življenjskih razmer — je takšen sklep v bistvu izraz potreb in interesov združenega dela in družbe v celoti. Tako postaja država instrument v rokah delovnih ljudi pri uresničevanju socialističnih samoupravnih odnosov.

Tovariš Tito na XI kongresu ZKJ

Vzdrževalci jeklarne (Foto S. Kokalj)

ODLOČNO PROTI OPORUNIZMU, KI JE VZROK MNOGIM SLABOSTIM

Pri našem vsakodnevem delu in v življenju se vse česče srečujemo s pojavi oportunizma, ki ga označujejo preračunljivost, računarstvo, čakanje na ugodno priložnost, obračanje plašča po vetru, prilagodljivost, nenačelnost, omahljivost. Koliko manj bi bilo slabosti pri delu in koliko lepši in iskrenjši bi bili naši medsebojni odnosi, če tega pojava ne bi poznali. Žal pa je pač tako, da je v nekaterih posameznikih še zelo vsidrana miselnost, da se s prilagodljivostjo daleč pride, predvsem pa ohrani »ljubi mir« in »trdnost položaja«. Seveda ni potrebno posebej poudarjati, da nam oportunizem in oportunistični odnosi slabijo naš boj za spreminjanje stvari in da nemalokrat vodijo k napačnim sklepom in nenačelnim kompromisom.

Zaradi oportunizma, da se ja ne bi komu zamerili, se nam mnoge slabosti vlečejo kot jara kača, zaradi tega za reševanje mnogih stvari porabimo ogromno časa, nepotrebnega govorenja pa tudi prerakanja. V takih odnosih se nam večkrat zgodi, da »kratko potegnejo« tisti, ki so zvesti dogovorjenim načelom, stališčem, usmeritvam ... in postajajo nepriljubljeni, nezaželeni in podobno. Oportunizmu pa večkrat botrujeta politikanstvo in različne politične intrige, ki sta v mnogih sredinah zamenjala načelno politiko in na osnovi tega konkretno kritiko.

V takih odnosih se seveda lahko razrašajo neodgovornost, nevnesten odnos do dela in družbenih sredstev, malomarnost in podobno. V takih odnosih lahko vedrijo lepobesedniki in različne »avtoritete«, ki ne prenesajo kritike, samokritika pa jim je povsem tuja. V takih odnosih je dovolj prostora za načelne ugotovitve in polemike brez konkretnih navedb in primerov, da se ja ne bi komu zamerili.

Taki odnosi so nemalokrat tudi osnova za nesamoupravno obnašanje in celo odstopanje od samoupravno že dogovorjenih norm, stališč, načel ... Kako bi se sicer lahko v avtoritativnem telesu opredelili, da se nekaj ukine, kar smo v samoupravnem dokumentu opredelili kot pravico delavcev. Kako bi sicer konkretna, politično opredeljena in preverjena kritika lahko naletela na odpor in iskanje dlake v jajcu, pa celo odklonilo stališče, ker je pač nekoga prizadela.

Čeprav je bilo že večkrat, pa vendarle je potrebno še in še poudarjati, da v tem trenutku ne potrebujemo splošnih deklaracij, nenačelnih razprav in ponavljanja že znanih načel temveč konkretno družbeno akcijo, s katero bomo bolj učinkovito spreminjali stvari zaradi katerih se uresničevanje politike gospodarske stabilizacije še vedno srečuje s številnimi zaprekami.

Seveda pa nam je za premagovanje oportunizma potrebno mnogo več konkretne marksistične misli, ki mora razsvetljevati družbene tokove in gibanja. Na ta način se bomo tudi usposabljali za premagovanje protislovij in doseganje akcijske enotnosti. V našo samoupravno in politično prakso bomo morali zavestno vgrajevati konkretno kritiko, predvsem pa samokritiko, za katero je Lenin rekel, da je to pol uspeha in močno vzgojno sredstvo v oblikovanju novega človeka in samoupravne družbe. To pa ne bo lahko, ker nas spremljajo še številni predsodki in veliko malo-meščanskih nazorov. Pri tem bi morali izhajati iz prakse naše zveze komunistov, ki je bila v vsej zgodovini do sebe najbolj kritična in samokritična pa vendarle je s tem le povečevala svoj ugled in revolucionarno moč.

Za premagovanje različnih negativnih pojavov in za učinkovitejšo izvajanje politike gospodarske stabilizacije se bomo morali zavzemati in ustaliti prakso rednega kritičnega in konkretnega ocenjevanja in preverjanja izvajanja sprejetih stališč, sklepov in nalog. Samo s stalno kontrolo izvrševanja nalog na vseh nivojih in v vseh sredinah bomo lahko uspešno razvijali in ugotavljali konkretno osebno in kolektivno odgovornost. Pri tem pa se bomo morali zelo odločno spoprijeti tudi z oportunizmom, govorjenjem na pamet, neznanjem, idejno nezrelostjo in podobno.

MEDSEBOJNA VPLIVNOST RAZPOREJANJA ČISTEGA DOHODKA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Podobna ocena velja tudi za kazalnik dohodka na pogojnega delavca, kjer se je povečal učinek z nekorektnim povečanjem števila pogojnih delavcev sicer izrazil v večjem obsegu dogovorjenih sredstev za osebne dohodke, hkrati pa se je ob takim ravnanju v ustreznih meri razvedril sam pomen rezultatov dela posameznika, izraženih s količino, kakovostjo in gospodarnostjo dela.

SISTEM TRDNE POVEZANOSTI OBSEH STOPENJ DELITVE JE POTREBNO UVELJAVITI V CELOTNI DRUŽBI

Pojav, o katerem smo govorili v uvodu, dobi še dodatne razsežnosti, če ga projiciramo na odnose v družbi kot celoti.

Niso namreč tako redki primeri, ko so v posameznih organizacijah uspešni obe delitveni stopnji – razporejenega čistega dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke – učinkovito povezani tako, da je delavec lahko videl povezavo med boljšimi rezultati svojega dela in povečanih – praviloma absolutno, lahko pa tudi relativno v razmerju do dohodka – sredstev za osebne dohodke. Taki primeri oziroma ukrepi pa so se v posameznih organizacijah lahko spremenili v svoje nasprotje, saj so nekateri delavci izpostavljeni objektivnemu merjenju svojih rezultatov, sklenili spremeni zaposlitev in oditi v organizacije, kjer se njihovo delo ni merilo. Če hočemo biti še bolj natančni, je treba povedati, da taki procesi potekajo tudi znotraj teh naprednejših organizacij, kjer delavci z merjenih del in nalog, odhajajo k opravljanju del in nalog, kjer njihov delovni učinek ni izpostavljen posebnemu merjenju.

Bolj kritični bralci utegnejo ob prebiranju teh razmišljanj reči, češ, saj gre tako za delavce, od katerih posamezna organizacija ni imela velikih koristi. Takšna ocena ima najmanj dve slabosti, in sicer:

– vsak odhod delavca in s tem posledično uvajanje novega delavca v delo veliko stane.

– s selitvijo delavcev z del in nalog, ki jih dobro poznajo, ali pa celo v druge poklice, pada profesionalnost oziroma strokovnost kadrov, kar v družbi kot celoti vodi (iz naslova tega razloga) k znižanju fizične proizvodnosti dela.

Uveljavljanje povezanosti med obema delitvenima stopnjama bo v družbi kot celoti doseglo ustrezno velike učinke šole, če bo takšna povezanost postala prevladujoč pojav v vseh okoljih.

OPRAVITI JE TREBA NESPREJEMLJIVE RAZLIKE ZA ENAKE DELOVNE REZULTATE

Če skušamo določiti ekonomske pogoje za doslednejšo uveljavitev navedene povezanosti delitvenih stopenj, potem nam že več let prisotna družbena prizadevanja kažejo na to, da dohodek, ki ga dosega neka temeljna organizacija ali delovna skupnost, ne sme biti edino in pri tem nekritično uporabljeno merilo za oblikovanje osebnih dohodkov delavcev. Nesporejnost takšne poenostavitve uporabe dohodka kot merila se najbolje vidi na primerih, ko zaposleni enake stroke in enake kvalifikacije za približno »enake« rezultate dela prejmejo zelo različne osebne dohodke.

Navedena kritična ocena nesporejnosti razlik zahteva seveda dodatna pojasnila. Ko smo besede »enake rezultate dela« dali v narekovanje, smo to storili zaradi tega, ker se kljub vztrajnim prizadevanjem nekaterih nosilcev družbenih usmeritev na področju delitve kar ne moremo dokopati do rezultatov dela, ki jih bi morali v konkretnih pogojih organiziranosti in opremljenosti upravičeno terjati tako od organizatorjev poslovnega procesa kot tudi od delavcev: do tehničnih in tehnoloških normativov dela. Dokler delavci vsaj nekaj deset normativov v posamezni dejavnosti ali panogi ne bodo sprejeli za resnično objektivna merila delovnih rezultatov, bodo lahko posamezniki in celo kolektivi pod enakimi rezultati dela »prodajali« zelo različne učinke. Na to opozarjamo zato, ker so ti količinski normativi ob dogovorjenem vrednotenju zahtevnosti del in nalog »normalnega učinka« nujen pogoj za strokovno odpravo nesporejnih razlik.

Zelo jasno je potrebno tudi povedati, da s prizadevanji za odpravo nesporejnih razlik ne smemo razumeti borbe za odpravo tistih razlik v osebnih dohodkih med delavci z enakimi rezultati na delov-

nem mestu, ki so pogojeni z ustreznim prilagajanjem proizvodnega programa ekonomske celice tržišču, z boljšo organizacijo dela, z inovacijskimi dosežki, z rezultati upravljanja z družbenimi sredstvi itn. Zato se ne moremo strinjati s stališči, po katerih »se čisti tehnični in tehnološki normativi v naših organizacijah ne morejo pojavljati drugače kot v ustreznem razmerju do doseženega dohodka, pa tudi proti dinamiki njegove rasti« (1), saj avtor očitno ne dela (prepričani pa smo, da jo pozna) razlike med količinsko in vrednostno izraženimi normativi.

Razlike, ki se pojavljajo med osebnimi dohodki delavcev za enake rezultate, namreč izvirajo iz najmanj štirih vzrokov:

– zaradi primarne delitve, ki deli dohodek različno med dejavnostmi in panogami pri čemer pa zaradi potreb družbenega razvoja vseh teh razlik ne moremo avtomatično uvrstiti med nesporejnost.

– zaradi razlik v kakovosti poslovanja med organizacijami, ki so približno enako opredeljene in pridobivajo enake ali sorodne poslovne učinke.

– zaradi razlik v notranjih delitvenih sistemih (osnovah in merilih) posameznih organizacij in skupnosti, ki glede na pomen, ki ga posamezno delo in naloga za proces pridobivanja učinkov in s tem pridobivanja dohodka, določajo relativno (v primerjavi z drugimi organizacijami) izražene drugačne zahtevnosti določenih del in nalog.

Če se zdaj vrnemo k naslovu te točke, je razumljivo, da je tudi skozi sistem razporejanja čistega dohodka potrebno odpravljati vse tiste razlike v osebnih dohodkih, ki ne temelje na vložnem živem ali minulemu delu, torej del razlik, pogojenih s slabostmi primarne delitve in izjemnimi pogoji ustvarjanja dohodka. Pregledanje drugih razlik pa bi imelo nedvomno škodljive učinke, če seveda predpostavimo, da posamezne organizacije v oceni specifičnosti pomena posameznih del in nalog ne pretiravajo.

ŠIRŠE SPREJETA ANALITIČNA OCENA ZAHTEVNOSTI DEL IN NALOG – JAMSTVO ZA ZMANJŠEVANJE NESPREJEMLJIVIH RAZLIK IN ZA SKLADNEJŠI DRUŽBENI RAZVOJ

Dejstvo, da so za dobre družbeno-ekonomske odnose sprejemljive le določene manjše razlike v osebnih dohodkih delavcev za enake rezultate dela, pomeni sveda močan vzvod prizadevanjem za širše veljavno analitično oceno del in nalog (ob vnaprej določenih rezultatih dela).

Ob vzporedni ugotovitvi, da bi tudi pripravljenost za enotne tehnične in tehnološke normative najprej odprla problem postopne odprave zelo različnih uporabljenih metod normiranja dela, sam problem vplivov družbeno dogovorjene analitične ocene zahtevnosti del in nalog daje taki oceni razsežnost politične odločitve.

Ta razsežnost je vidna v treh smereh:

a) v razmerju med družbeno dogovorjeno oceno in notranjo analitično oceno v sami organizaciji ali skupnosti,

b) v pomenu te družbeno dogovorjene ocene za oblikovanje izhodiščnih sredstev za osebne dohodke ali temeljnega sklada osebnih dohodkov in

c) v pomenu določanja družbeno dogovorjene analitične ocene za družbeni razvoj, zlasti v pogledu ustreznega usmerjanja učencev v posamezne poklice in zaposlenih delavcev v posamezne zaposlitve.

Dosedanja praksa samoupravnega dogovarjanja se je praviloma dobro zavedala dejstva, da je tudi še tako utemeljeno širše sprejeto analitično oceno posameznih del in nalog, ki pa je hote ali ne hote morala upoštevati pomen dela in naloge za nek konkreten ali nerealen povprečen poslovnih proces, neko raven (najverjetneje povprečnega) dohodka, razmerje v ponudbi in povpraševanju določenih del in nalog v posameznem okolju in še nekatere druge vplive, posameznim organizacijam nemogoče vsiljevati kot obveznosti pri izdelavi notranje analitične ocene. Res je, da tudi ob nastopanju vseh zgoraj naštetih vzrokov ni nobenega razloga, da bi se notranja analitična ocena razlikovala od »zunanje« za več kot 10%, s čimer bi preprečili večino kritik na račun danes ponekje še pretiranih razlik.

Stalno odprt problem se tiče vpliva, ki ga imajo ovrednotene zunanje analitične ocene zahtevnosti na oblikovanje morebiti izračunanih izhodiščnih sredstev za osebne dohodke v formulah ali modelih za razporejanje čistega dohodka. O

izračunanih izhodiščnih ali baznih sredstvih (masi) govorimo zato, da poudarimo razliko od tistih izhodiščnih sredstev, ki so bila enaka lanskim že razporejenim sredstvom za osebne dohodke v posamezni organizaciji ali pa so se opirala na povprečne osebne dohodke v posamezni organizaciji ali pa so se opirala na povprečne osebne dohodke delavcev večje števila organizacij. Ob takšni vlogi izračunanih sredstev smo bili pogosto priča pretiravanjem glede zahtevnosti del in nalog, pa se je zato v takem primeru kot edino sprejemljiva pokazala poenotena povprečna zahtevnost del in nalog v vseh organizacijah, ki imajo zaradi enake družbene naloge, npr. proizvodnje pohištva, tudi enako vlogo v procesu družbene reprodukcije. Glede na to, da se vsaka družba dinamično razvija, je razumljivo, da bi morali z »zunanjo« analitično oceno ustrezno reagirati na tiste spremembe, ki zahtevajo ustrezne ukrepe za večjo ali manjšo usmeritev učencev v določene poklice in da (de) stimuliranje zaposlovanja na določenih delih in nalogah. Tako se v naši slovenski družbi zadnje čase politično odločamo, da je potrebno v morebitni »zunanji« analitični oceni v notranjih analitičnih ocenah višje ovrednotiti zahtevnost fizičnih in kreativnih del in nalog. V zvezi s takimi nedvomno upravičenimi prizadevanji je potrebno opozoriti na nekatere podatke, ki pričajo, da imamo pri nas glede na razvojni korak družbe v zadnjih tridesetih letih zelo toga razmerja v povprečnih osebnih dohodkih delavcev v posameznih dejavnostih. Po teh podatkih so pri nas npr. povprečni osebni dohodki delavcev v trgovini, bančništvu in še nekaterih drugih panogah terciarnih in kvartarnih dejavnostih v primerjavi s povprečnimi osebnimi dohodki v industriji in drugih proizvodnih dejavnostih previsoki.

V vsakem primeru nam družbeno utemeljena analitična ocena zahtevnosti (vsaj določenih) del in nalog lahko pomeni tudi dober pripomoček za samo razporejanje čistega dohodka, saj predstavlja eno tistih objektivnih meril, brez katerih si je družbeno usmerjanje delitve težko zamisliti.

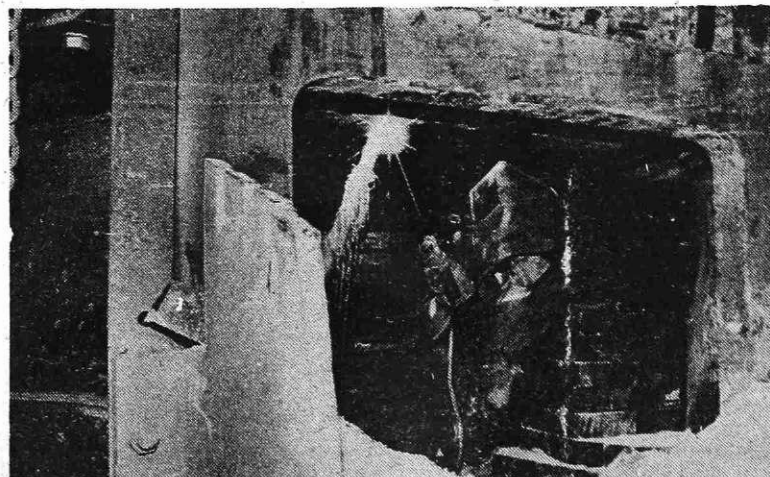
DELAVEC SE MORA ZAVEDATI SVOJIH OBVEZNOSTI IN PRAVIC V ZDRUŽENEM DELU

Ob vseh opozorilih, ki smo jih nanizali, naštetih dejavnikov, ki vplivajo na povezanost med obema delitvenima stopnjama, itn. se moramo vendar stalno zavedati, da osebni dohodek kot svojstvena ekonomska kategorija postavlja pred našega delavca drugačne obveznosti kot meza pred delavca v kapitalističnem sistemu. Osebni dohodek je namreč »svojstven odraz in logično nujna posledica pravice do samoupravljanja in pravice delavca, da uživa neposredno sadove svojega dela s sredstvi, ki so družbena lastnina.« (2) to pa pomeni, da morajo delavci v pogojih družbene lastnine in s ciljem njenega varovanja in povečevanja prevzemati v vseh fazah reprodukcijskega procesa povsem določene obveznosti in pravice. Delavci morajo tako pri določanju osnov in meril za razporejanje čistega dohodka ter osnov in meril za delitev sredstev za osebne dohodke svojo pravico prisvajanja osebnih dohodkov dosledno povezovati z obveznostjo, da s temi osnovami in merili prispevajo k čim večji objektivizaciji družbenih usmeritev.

UPORABLJENA LITERATURA:

1. M. Bajec: Društvena merila razporede, iz prakse za prakso, Socijalizam, Beograd, 3/1980, str. 92.
2. B. Kavčič: R. Miklič: M. Mihečič: Raziskava »Samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje«. II. faza. Raziskovalni inštitut Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani, oktober 1979, str. 1.

Miran Mihečič
(Gospodarski vestnik,
18. septembra 1980.)

Remont na ASEA električni peči (Foto S. Kokalj)

PORTRET

SODELAVCA

Žarko Petrovič je delovodja priprave vložka v TOZD Hladna valjalna Bela. Star je 31 let, že šestnajsto leto pa dela v Železarni. Začel je v mladinski brigadi, ki bi jih po njegovem mnenju lahko spet uvedli, da bi mladi potem znali bolj ceniti delo v obratu. Dve leti je bil kovač v na Javorniku. Po vojaščini je več let delal kot voznik vilicarja v predelovalnih obratih. Medtem se je vpisal na večerno metalurško tehnično šolo, ki jo je z uspehom končal. Z otvoritvijo hladne valjarne na Beli pa je začel delati tu. Ob delu še naprej študira na visoki ekonomski komercialni šoli. To je dodatna obremenitev zanj in za njegovo družino. Veliko časa mu vzame tudi delo v samoupravnih organih. V prostem času pa se rad posveča ženi in štiriletni hčerki.

Na oddelku priprave vložka, kjer je Žarko delovodja, skrbijo za to, da kolobarje, ki jih dobijo iz štetila ali iz uvoza, pripravijo za valjanje. Manjše kolobarje zvarijo skupaj do skupne teže najmanj 15 ton. Ves material potem tudi stransko obrežejo. Tiste dele kolobarjev, ki niso v mejah tolerance, glede na debelino, pa odrežejo.

Ž delavci iz štetila, od koder dobivamo material, dobro sodelujemo. Moti pa nas, da nekateri od vodilnih sploh ne vedo koliko materiala so nam poslali, ker tega najbrž ne preverijo. Tako da večkrat po nepotrebnem pride do vroče krvi. Zato smo sedaj uvedli evidenčno knjigo prevzemanja, kamor vedno zapišemo: kdaj je bil prečni voz poslan tja, kdaj pride nazaj in koliko materiala je na njem.

Naš oddelek ima največjo fluktuacijo v okviru temeljne organizacije.

S tem problemom se ukvarjajo tudi psihologi iz naše delovne organizacije, toda rezultati analize še niso znani. Glede na tako stanje imamo priznanih 8% dodatka zaradi pomanjkanja kadra, toda kakšnih posebnih rezultatov zaradi tega ukrepa ni opaziti. Mislim, da se kadrovske probleme pri nas preveč formalno rešujejo. Pogrešamo osebni stik kadrovičarja z delavci. Nezasedena delovna mesta bi morali najprej popolniti z ljudmi iz obrata, potem pa šele sprejemati nove.

Žarko je predsednik odbora samoupravnih delavske kontrole in predsednik delegacije za SIS za socialno skrbstvo v TOZD Hladna valjalna Bela. Je tudi član občinske konference zveze komunistov.

O delu odbora samoupravnih delavske kontrole v obratu pravi:

»Mislim, da odbor dobro dela. Sestajamo se po potrebi, približno na vsaka dva meseca. V tem času se nabere dovolj snovi za obravnavo. Slišati je bilo mnenja, da naj bi se sestajali enkrat mesečno, toda mislim, da to ni potrebno. To bi potem bili sestanki zaradi sestankov. Pri svojem delu smo samostojni. Upoštevamo vse pobude, ki jih dobimo za svoje delo. Žal pa je teh zelo malo, tako od strani odbora samoupravnih delavske kontrole Železarn in družbenopolitičnih organizacij.

kot od strani delavcev samih. Ljudje se premalo zavedajo svojih samoupravnih pravic, pa tudi dolžnosti. Z večjim angažiranjem vseh nas, bi marsikatero stvar lažje in bolje rešili. Ljudje marsikatero nepravilnost dobro vidijo in ocenijo, ko je pa treba priti z besedo na dan, se zataknje. Program dela največkrat sestavim kar sam. Poleg tekoče problematike, kot je sprejemanje periodičnih in zaključnih računov, spremljanje izvajanja samoupravnih aktov, programa dela in podobno, se ukvarjamo tudi s problemi in nepravilnostmi ter raznimi škodljivimi pojavi, ki jih skušamo odpravljati sproti. Prav sedaj, na pobudo odbora samoupravnih delavske kontrole Železarn, spremljamo izvajanje nadur, saj stihajsko kopičenje le-teh zmanjšuje osebne dohodek nas vseh. Število nadur smo uspešno zmanjšali na minimum. Obstajajo tudi težnje, da bi posamezniki vplivali na delo samoupravnih organov, na kar tudi opozarjamo. O delu odbora samoupravnih delavske kontrole obveščamo sodelavce v obratu z objavljanjem rezultatov našega dela in ugotovitev na oglasnih deskah.

Na delo delegacij za SIS za socialno skrbstvo ima več kritičnih pripomb. Kakšen teden pred sejo dobijo gradivo, ki naj bi ga obravnavali, ki pa je zelo preobsežno, tudi po devdeset strani, in ga v tako kratkem času ni moč proučiti. Temu primeru je tudi kvaliteta razprave. Seja potem izpade kot gola formalnost, saj na razpravo nihče ni pripravljen, predsednik pa tudi sam ni prepričan, ali je zadel bistvo problema ali ne.

»Težko je odločati o stvareh, ki jih ne poznamo dobro. Svoji stališči potem tudi ne moremo argumentirati. Gradivo bi moralo biti podano v skrajšani obliki in bolj poenostavljeno, tako da bi lahko delegati prišli pripravljeni na sejo. S tako prakso bi morali začeti že sedaj, ko po štirih mesecih neaktivnosti lahko spet pričakujemo, da bodo začeli z delom.

V VERIGI LESCE SO SLAVILI

Konec prejšnjega tedna so v Verigi Lesce s slavnostno sejo počastili 30-letnico delavskega samoupravljanja in izvolitve prvega delavskega sveta v tem kolektivu. Kot po vsej naši domovini so tudi v tovarni verig v Lescah leta 1950 in sicer med prvimi kolektivi, izvolili delavski svet; 13. avgusta tega leta je tudi za delavce Verige postalo geslo »tovarne delavcem« stvarnost in velika obveza. Prvi delavski svet je štel 45 članov, predsednik pa je bil Franc Žele.

Na slavnostni seji, katere so se udeležili člani prvega delavskega sveta, predstavniki samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij Verige, skupščine občine Radovljica, Železarn Jesenice in drugih delovnih organizacij SOZD Slovenske železarn in drugi, so orisali tridesetletni razvoj samoupravljanja, številne težave, pa tudi izredne uspehe, ki so jih v tem času dosegli.

Zbranim je najprej spregovoril sedanji predsednik delavskega sveta Verige Mitja Koman, za njim pa še prisednik občinskega sindikalnega sveta Radovljica Janez Smole. Ob tej priložnosti so podelili priznanja in knjižne nagrade prvim članom delavskega sveta in vsem predsednikom delavskih svetov v tridesetih letih.

J. R.

SEJA SKUPŠČINE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI JESENICE

V četrtek, 9. oktobra se bodo ob 16. uri sestali delegati obeh zborov skupščine izobraževalne skupnosti Jesenice. Obravnavali in uskladjili bodo stališča do vprašanj, ki so na dnevnem redu zasedanja te skupščine. Delegati so prešli v obravnavo:

- poročilo o realizaciji finančne-ga načrta izobraževalne skupnosti Jesenice za obdobje januar-junij 1980 in predlog za pripravo stabilizacijskih ukrepov v letu 1980.
- pripombe na osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih plana izobraževalne skupnosti Jesenice za obdobje 1981-1985.
- predlog sporazuma o delegiranju člana v komite za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj pri skupščini občine Jesenice.
- predlog možnega kandidata za člana komiteja za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj pri skupščini občine Jesenice.
- obravnavali pa bodo tudi osnutek sporazumov, ki sta bila 29. julija 1980 objavljena v Poročevalcu skupščine SR Slovenije, in sicer:
 - osnutek samoupravnega sporazuma o usklajevanju planov izobraževalnih skupnosti za obdobje 1981 do 1985.
 - osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih plana izobraževalne skupnosti Slovenije za obdobje 1981-1985.

POROČILO O POLLETNEM POSLOVANJU IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI JESENICE

Ker smo o polletnem poslovanju že poročali v 29.-30. številu Zveznika, dne 31. julija, podrobneje tu ne bomo navajali. Omeniti velja le, da je bila dosežena realizacija prihodkov iz obveznih virov 53.992.836.- dinarjev ali 47,50 % oz. 2.843.836.- dinarjev pod planiranimi sredstvi. Ker razpolagamo s podatki že za osem mesečno obdobje, zato posredujemo tudi ta podatek. Do konca avgusta 1980 je bila realizacija prihodkov dosežena v višini 63,28 %, kar pomeni, da je prihodek skupnosti za 3.847.499 din pod planom. To pa je že občutno vplivalo na razporejanje prihodka izvajalcem vzgojnoizobraževalnih programov. Izvršni odbor skupnosti je že v juliju moral sprejeti začasne ukrepe zaradi nižjega dotoka sredstev. Vse vzgojnoizobraževalne organizacije so skupnosti predložile svoje stabilizacijske ukrepe, o katerih bo morala zavzeti svoje stališče tudi skupščina. Kljub doslednemu varčevanju, na vseh vrstah potrošnje, pa še vedno obstoja bojazen, da bodo šole, zaradi naraščajočih materialnih stroškov (kurjava, elektrika), ob koncu leta zasle v težave in poslovno leto zaključile z izgubo, če bo prihodek skupnosti še nadalje upadal.

PRIPOMBE NA SAMOUPRAVNI SPORAZUM O TEMELJIH PLANA IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI JESENICE

Pripombe na samoupravni sporazum o temeljih planov izobraževalne skupnosti Jesenice za obdobje 1981-1985, ki jih je skupnost prejela do 23. septembra so zbrane in posredovane vsem delegacijam.

Bistvene pripombe bi lahko strnili takole:

- planirana je previsoka poraba, kar ni v skladu z načrtovano politiko občine in republike. V zvezi s tem delegacija železarne Jesenice predlaga, da naj bi bila letna stopnja rasti še nižja od republiške in ne bi smela presegati 2,5 odstotno rast, sicer bo ogrožen življenjski standard delavcev.
- vprašljivo je, če je realno povečano število šoloobveznih otrok v letu 1985, glede na leto 1981.
- previsoko je planirano število slušateljev, ki bi obiskovali osnovno šolo za odrasle.
- prispevna stopnja za financiranje dejavnosti, ne sme biti višja od dosedanje.

Pri tej točki dnevnega reda velja pripomniti, da je bil osnutek samoupravnega sporazuma napravljen na podlagi analize razvojnih možnosti za naslednje srednjeročno obdobje. Na to analizo združeno delo ni dalo bistvenih pripomb, vsaj takih ne, ki bi lahko odvrnile sestavljalce sporazuma od načrtovanih dejavnosti. Stopnja rasti je v sporazumu načrtovana letno 5 %, kar je v skladu s taktirno načrtovano rastjo občine (Informativni bilten št. 4/80 z dne 20/5-1980). Res pa je, da je visok porast sredstev v letu 1981 v primerjavi z letom 1980. To je nastalo zato, ker smo pri izračunu cene vzgojnoizobraževalnih dejavnosti upoštevali doseženi povprečni osebni dohodek na PNK delavca v občini, ki je bil v devetih mesecih 1979. leta bistveno višji, od doseženega osebnega dohodka v vzgoji in izobraževanju. To zastajanje osebnih dohodkov je posledica, ker v letu 1979 v naši občini nismo valorizirali programa in je bila naša občina ena redkih, ki tega zaradi pomanjkanja sredstev, ni izvedla.

Zavedajoč se novih planskih usmeritev, bo razprava na skupščini morala izluščiti glavne naloge in cilje, ki bodo podlaga za pripravo realnega predloga samoupravnega sporazuma.

SPORAZUM O DELEGIRANJU ČLANA V KOMITE ZA DRUŽBENO PLANIRANJE IN DRUŽBENO EKONOMSKI RAZVOJ PRI SKUPŠČINI OBČINE JESENICE IN PREDLOG O IMENOVANJU DELEGATA

Na podlagi 18. in 20. člena odloka o organizaciji in delovnem področju organov skupščine občine Jesenice (Uradni vestnik Gorenjske števila 17/80) delegirajo vse samoupravne interesne skupnosti, ki sestavljajo enoten skupščinski sistem enega de-

legata v komite za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj pri skupščini občine Jesenice. Zaradi delegiranja skupnega delegata SIS v omenjeni komite, se formira poseben koordinacijski odbor, ki predlaga svojega stalnega delegata v ta komite. Predložen sporazum pa ureja odnose in delo članov komiteja samoupravnih interesnih skupnosti.

Gradivu je predložen tudi predlog izvršnega odhoda skupnosti o imenovanju člana izobraževalne skupnosti Jesenice v ta koordinacijski odbor.

Delegacije opozarjamo, da obravnavajo osnutek samoupravnih sporazumov, ki jih je posredovala v obravnavo izobraževalna skupnost Slovenije in so bili objavljeni v prilogi Poročevalca skupščine SR Slovenije z dne 29/7-1980. Opozorili bi delegate, da posebno pozornost posvetijo 14. členu (razširitev vzgojnoizobraževalnih zmogljivosti) in 22. členu o združevanju sredstev za izvedbo nalog skupnega pomena, ki so predlagane v osnutku samoupravnega

ga sporazuma o temeljih plana izobraževalne skupnosti Slovenije. V 22. členu so nove naloge, ki se prenašajo na občinske izobraževalne skupnosti. Za našo občino je za petletno obdobje planiranih teh sredstev v višini 36.540.000 din. Ker bo ta obveznost sestavni del občinske izobraževalne skupnosti, moramo opozoriti delegate, da bo zato nekoliko zmanjšana obveznost združevanja sredstev iz dohodka za izobraževalno skupnost Slovenijo.

Nadalje želimo opozoriti delegate na naslednji osnutek samoupravnega sporazuma o usklajevanju planov izobraževalnih skupnosti za obdobje 1981-1985. Ta osnutek sporazuma, ki ga je tudi predložila v obravnavo izobraževalna skupnost Slovenije, predlaga v svojem 4. členu obveznosti pri načrtovanju investicij, in sicer morajo vse izobraževalne skup-

nosti upoštevati prostorske standarde in normative, sprejete v skupščini izobraževalne skupnosti Slovenije. 22. člen navedenega sporazuma pa zavezuje vse občinske izobraževalne skupnosti, da bodo pri načrtovanju in vrednotenju dejavnosti uskladile standarde, normative in merila z enotnimi osnovami standardov, normativov in meril, sprejetimi v skupščini izobraževalne skupnosti Slovenije.

Zaradi zelo pomembnih odločitev za nadaljnjo vsebino in razvoj vzgojnoizobraževalnih dejavnosti, prosimo vse delegate, da o gradivu razpravljajo v svojih sredinah, uskladijo stališča in s konstruktivno razpravo pripomorejo k oblikovanju realnih sklepov o nadaljnjem razvoju vzgoje in izobraževanja v naši občini.

EVA

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 6. DO VKLJUČNO 12. OKTOBRA

6. oktobra, SREČKO MEŽNAR, vodja TOZD Vratni podboji, Mojstrana, Dovje št. 107 A.
7. oktobra, SAŠO MANDELJC, vodja TOZD Valjarna bluming-štel, Jesenice, Tomšičeva 88, štev. telefona 82-054.
8. oktobra, OŠKAR KURNER, vodja RO, Jesenice, Tavčarjeva 9, štev. telefona 81-214.
9. oktobra, JANKO PERNE, vodja inv. razvoja Jesenice, Titova št. 20, štev. telefona 81-904.
10. oktobra, MIHA STOJAN, vodja TOZD Elektrode, Boh. Bela 49 a.
11. oktobra, JAKOB MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1 A, štev. telefona 81-117.
12. oktobra, JOŽE KRAMAR, vodja TOZD Energetika, Mojstrana, Dovje št. 112.
V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja št. tel. 601, soba št. 19.
Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj. Dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa je v Železarni. V prostih sobotah, nedeljah in praznikih je od 7. do 19. ure doma in od 19. do 7. ure zjutraj v Železarni Jesenice.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 6. 10.	SAŠO DOLINAR	IVO LEBAN
TOREK - 7. 10.	PETER SEKLOČA	MARJAN PINTAR
SREDA - 8. 10.	NATON BURJA, ml.	ALOJZ VARL
ČETRTEK - 9. 10.	ANTON KAVČIČ	MIRKO ZUPAN
PETEK - 10. 10.	AVGUST NOVŠAK	JOŽE ZIDAR
SOBOTA - 11. 10.	MIHA ŠLIBAR	MARJAN ERMAN
NEDELJA - 12. 10.	FRANCI NOVAK	IGOR LOGAR

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410
Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure
Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 6. do 11. oktobra bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopolodne: I. obratna ambulanta - dr. Branimir Čeh in IV. obratna ambulanta - dr. Marija Kovačič-Može.
popoldne: II. obratna ambulanta - dr. Želimir Cesarec in III. obratna ambulanta - dr. Želimir Cesarec.
V soboto, 11. oktobra, samo dopoldne II. obratna ambulanta - dr. Želimir Cesarec in III. obratna ambulanta - dr. Želimir Cesarec.
Dispanzer za borbe: IV. obratna ambulanta - dr. Marija Kovačič-Može od 10.30 do 13. ure.
ZOBNE AMBULANTE:
dopolodne: II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej.
popoldne: I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražisar.
V soboto, 11. oktobra, samo dopoldne II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej.

OGLED SEJMA SODOBNE ELEKTRONIKE

Elektrotehniško društvo Jesenice bo v sredo, 8. oktobra organiziralo ogled sejma SODOBNA ELEKTRONIKA na gospodarskem razstavišču v Ljubljani.
Odhod bo s parkirnega prostora Železarne ob 14. uri 15 minut.
Člani ED in ZIT ob prijavi plačajo 50 din.
Prijave zbira Vinko Rekar - interni telefon 245 do torka, 7. oktobra do 10. ure.

UO ED Jesenice

OBJAVLJAMO DELOVNE NALOGE

4203 programer za valjanje U-3, 14 ktg. 1 oseba
Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:
Srednja tehnična šola metalurške ali strojne smeri in 3 leta ustreznih izkušenj. Kandidati morajo predhodno opraviti psihološko testiranje.
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni po objavi na kadrovski sektor železarne Jesenice z oznako programer za valjanje Hladna valjarna Bela.
Posebne prijavnice dobite pri kadrovskih ali v sprejemni pisarni Kadrovskega sektorja.

PRIHODNI TEDEN ZBOR DELEGATOV SPIZ

(Nadaljevanje s 1. strani)

FINANČNO POSLOVANJE SKUPNOSTI

Glavni viri prihodkov SPIZ so naslednji:

- prispevek zavarovancev iz osebnega dohodka (od 1. 1. do 29. 2. 1980 - 10,9 %, od 1. 3. do 31. 12. 1980 - 11,5 %).
- prispevek TOZD in drugih OZD iz dohodka, ki mu je osnova osebni dohodek kot prispevek za nesreče pri delu in poklicne holecni, ter prispevek za zavarovalno dobo s povečanjem ter
- prispevek iz dohodka TOZD in drugih OZD, katerega osnova je poslovni sklad.

Iz teh virov naj bi letos predvidoma združili v vsej republiki okrog 16,5 milijarde dinarjev, kar predstavlja večino (87 %) vseh prihodkov SPIZ (vsi prihodki naj bi namreč znašali nekaj manj kot 19 milijard dinarjev). Ostala sredstva pa prispeva federacija (malo manj kot 2 milijarde) in republika (skoraj pol milijarde) za pokojnine (oziroma del pokojnin), ki so priznane in odmerjene v posebnih, oziroma ugodnejših pogojih (predvsem za udeležence NOV).

Le majhen delež sredstev SPIZ pa predstavljajo ostali prihodki (razna povračila). Odhodkov pa je letos dobrih 18 milijard dinarjev, presežek pa bi po zaključnem načrtu izločili v rezervna sredstva (poslovni in rezervni sklad), kar bi pomagalo izboljšati likvidnost skupnosti, ki denarne dajatve plačuje vnaprej, prispevke iz osebnih dohodkov pa prejema za nazaj. Tako ureditev likvidnosti je skladna tudi s predhodnimi stališči konference delegacij za SPIZ v naši železarni.

V prvih letošnjih sedmih mesecih je bilo dobrih 10 milijard skupnih prihodkov skupnosti, kar je za dobre 3 % manj kot bi moralo biti v tem obdobju. Manj kot je bilo planirano je bilo namreč združenih sredstev iz osebnega dohodka in dohodka, več pa je bilo povračil federacije in republike. Povračila so bila večja zaradi plačil obveznosti za minulo leto.

Skupnih odhodkov v prvih sedmih mesecih pa je bilo dobrih 300 milijonov več kot pa prihodkov.

PREDLOG ZA IZBOLJŠANJE GIMOTNEGA POLOŽAJA UPOKOJENCEV

Pomemben kazalec gnetnega položaja upokojencev, ki ga SPIZ uporablja že več let, je doseženo razmerje med povprečnim čistim osebnim dohodkom na zaposlenega delavca v republiki v posameznem letu v primerjavi s povprečnim zneskom starostne pokojnine v tem letu. V preteklih štirih letih je to razmerje znašalo (različno po letih) od 71,4 % do 72,6 %. Najbolj ugodno razmerje je bilo doseženo 1977. leta in bi ga praviloma morali ohraniti na približno enaki ravni tudi v naslednjih dveh letih.

Letos so gospodarska gibanja v primerjavi s preteklimi leti izredno dinamična. Po oceni se bodo življenjski stroški letos glede na lansketo leto povečali za skoraj 30 %, osebni dohodki pa za 19,2 %. Glede na to bi povprečna starostna pokojnina letos znašala 71,7 % povprečnega čistega osebnega dohodka na zaposlenega delavca. Z ustreznimi ukrepi pa naj bi gnetni položaj upokojencev izboljšali tako, da bi ta delež znašal 72,7 %. Zato bodo delegati sklepali o tem, da bi izvedli akontativno uskladitev pokojnin za 6 % od 1. septembra 1980 dalje in za 12 % od 1. januarja 1981 dalje. Tisti pa, ki ne dosegajo mejnega zneska najnižjih pokojninskih prejemkov 3.849 dinarjev, pa bi prejeli tudi enkratne dodatke v znesku 600 dinarjev.

CENTER ZA PROUČEVANJE SAMOUPRAVLJANJA IN INFORMIRANJE

Nada Dejak

PRIPOMBE KONFERENCE DELEGACIJ ZA SKUPŠČINO STANOVANJSKE SKUPNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na konferenci delegacij so obravnavali gradivo za osmo sejo skupščine samoupravne skupnosti občine Jesenice za stanovanjsko gospodarstvo. Konferenca delegacij je imela pripombe le pri dveh zadevah. Pri 4. točki dnevnega reda se je zbor uporabnikov, ki se je nanašala na razpis posojil delovnim organizacijam za nakup ali graditev družbenih stanovanj je predlagala, naj kmetijskozemljiška skupnost bolj realno upošteva širše družbene potrebe pri dajanju soglasja za stanovanjsko gradnjo, kajti upoštevati je treba, da v jeseniški občini nimamo veliko prostora za gradnjo. V razpravi o predlogu spremembe 3. člena 7/b točke osnov in meril za razvrščanje upravičencev do stanovanj, zgrajenih s sredstvi družbene pomoči, to je o peti točki dnevnega reda, pa konferenci delegacij ni bilo jasno za kakšen kriterij gre. Če se ta predlog nanaša na lastništvo osebnega avtomobila, konferenca delegacij meni, da je to merilo treba

obdržati, vendar pa je treba ustrežno precizirati vrednost avtomobila. K ostalim obravnavanim točkam dnevnega reda konferenca delegacij ni imela nikakršnih pripomb.

Na sejo skupščine je konferenca delegirala devet delegatov (vse TOZD in delovne skupnosti pa imajo deset delegatskih mest).

Na koncu pa še informacijo o tem, kakšen je bil odziv na pripombe konference delegacij Železarne na seji skupščine stanovanjske skupnosti. Seveda še nimamo zapisnika o tej seji, vendar pa na osnovi ustrezne informacije ugotavljamo, da predlog naše konference delegacij v zvezi s četrto točko dnevnega reda se je zbor uporabnikov naši delegati niso povedali, v zvezi s peto točko pa pripomba ni bila potrebna, ker se je kriterij nanašal na družbenopolitično aktivnost in ne na avtomobil.

CENTER ZA PROUČEVANJE SAMOUPRAVLJANJA IN INFORMIRANJE

Diana Deumir

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

7. SEJA ODBORA ZA INFORMIRANJE

V petek, 26. septembra je predsednik odbora za informiranje Zdravko SMOLEJ sklical 7. redno sejo odbora in predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, poročilo o tedenskih informacijah, dogovor o objavljanju proizvodnih rezultatov v Železarni, analiza stroškov za prilogo Listi in razno.

Člani odbora so obravnavali najprej pregled sklepov prejšnje seje in ugotovili, da so sklepi v celoti izvršeni oziroma da se redno izvršujejo.

Realiziran je tudi sklep v zvezi z izdelavo analize o stanju oglašnih desk v Železarni. Na podlagi analize je odbor za informiranje sprejel naslednja stališča, priporočila in sklepe:

Odbor za informiranje meni, da enkratni ogled sicer ne zadošča za celovito oceno urejanja oglašnih desk, vendar pa na osnovi informacije o stanju izkušenj in skladno z vlogo sindikalne organizacije v družbenopolitičnem sistemu ocenijo urejanje oglašnih desk, na osnovi ocene pa zahtevajo od vodij TOZD in sektorjev, da izpolnijo zadolžitve iz 18. člena pravilnika o informiranju delavcev železarne.

Odbor za informiranje priporoča odborom samoupravnih delavske kontrole, da naj skladno s 52. členom pravilnika o informiranju posebej preverjajo in ocenjujejo tudi izvajanje 18. člena tega pravilnika. Pri tem opozarja na 52. člen, da se neizvajanje določil tega pravilnika smatra kot hujša kršitev delovnih dolžnosti.

Vodje TOZD in sektorjev naj skladno z 18. členom pravilnika o informiranju zadošče, v kolikor tega še niso uredili, posamezne članke obratovodstva ali druge odgovorne osebe za pregledno in aktualno urejanje oglašnih desk, dolžni pa so tudi opredeliti, katere informacije (poleg tistih, o katerih tako sklenejo delavski sveti ali izvršilni organi TOZD ali delovne skupnosti oziroma vodja informativnega odseka centra za proučevanje samoupravljanja in informiranja) bodo posredovane delavcem preko oglašnih desk.

Vodje TOZD in sektorjev naj pripravijo konkreten predlog za nabavo takšnih oglašnih desk, na katerih bo mogoče pregledno informirati delavce. Pri tem naj upoštevajo tudi stališča sindikalne organizacije.

Odbor se strinja s konceptom oglasne deske, ki ga je izdelal Sašo Piber iz POZD Žičarna.

Odbor za informiranje je tudi sklenil, da se analizo o stanju oglašnih desk v Železarni posreduje vsem sindikalnim odborom po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih ter vsem vodjem TOZD in delovnih skupnosti skupaj s sprejetimi sklepi, priporočili in stališči.

Člani odbora so vzeli na znanje tudi informacijo o izvajanju stabilizacijskega programa na področju informiranja in ugotovili, da je bil obseg Železarni v prvih devetih mesecih povprečno 19,4 strani. Stabilizacijski program se torej v redu izvaja in odstopanj ni.

Odbor za informiranje je obravnaval poročilo o tedenskih informacijah in problematiko, ki se pojavlja pri izdaji. V zvezi s tem je odbor poudaril, da moramo vztrajati pri prvotni vsebinski zasnovi s tem, da morajo biti informacije še bolj aktualne in take, da bodo vplivale na spreminjanje razmer tam, kjer z našim delom in rezultati nismo najbolj zadovoljni.

Odbor za informiranje zato poziva vse delavce k sodelovanju, tako da bi bile informacije čim boljše in da bi spodbudile k aktivnosti. Sodelavci Železarni naj se obrnejo na center

Odbor za informiranje je obravnaval analizo stroškov za prilogo za proučevanje samoupravljanja in informiranja s predlogi, kaj naj v tedenskih informacijah objavljamo in na katera vprašanja bi morda želeli odgovoriti, ki bi bil seveda zanimiv za vse železarje.

Člani odbora so v zvezi z objavljanjem proizvodnih rezultatov in drugih številčnih podatkov o poslovanju v Železarni sklenili, da te rubrike ostanejo še naprej s tem, da se vključijo več dodatne razlage in pojasnil.

Listi in sklenil, da poročilo o celotni problematiki informiranja posreduje delavskemu svetu Železarni v obnavno.

Pod točko razno so člani odbora obravnavali dopis vodje TOZD Transport, v kateri navaja tri

časopise drugih delovnih organizacij, ki so po obsegu večje od Železarni, medtem ko so njihova glasila skromnejša. V zvezi s tem je odbor poudaril, da za zdaj ne predvidevamo bistvenih sprememb v vsebinski zasnovi Železarni. Z. V.

5. SEJA ODBORA ZA URESNIČEVANJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU PRI DS ŽELEZARNE

V četrtek, 25. septembra je predsednik odbora za uresničevanje zakona o združenem delu sklical 5. redno sejo in predlagal naslednji dnevni red: analiza izdelave kataloga del in nalog in razno.

Glavni namen te seje je bil sprejem stališč, sklepov in urnika za nadaljnje delo pri pripravi in izdelavi kataloga del in nalog. Delo na tem področju se odvija prepočasno in različno v posameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. Preteklo je že preveč časa, zato je treba delo pospešiti. V čim krajšem času je zato treba pregledati grupe, ki v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih delajo na katalogu in jih po potrebi dopolniti z novimi člani do naslednje seje odbora pa morajo podati tudi natančno oceno, kaj so v zvezi s pripravo kataloga že naredili. Pri delu si lahko poiščejo pomoč strokovne službe, obenem pa jo morajo o poteku dela sprotno pisno obveščati.

Za boljše in koordinirano delo naj se imenujejo posebne usklajevalne grupe. Vsaka temeljna organizacija in delovna skupnost naj opravi do konca leta vse faze do vrednotenja delovnih nalog. Usklajevalne grupe naj se organizirajo po sorodnih temeljnih organizacijah, na nivoju Železarni pa naj se postavi usklajevalna grupa, ki bi jo sestavljali člani

tega odbora in strokovni sodelavci iz službe za to področje.

Člani odbora so tudi predlagali, naj bi za bolj aktivno delo na tem področju zadolžili tudi člana poslovnega odbora, ki je odgovoren za organizacijsko področje.

Vse te naloge so silno pomembne in se bodo globoko odražale v bodoče. Zato kaže pristopiti k njim z vso resnostjo in odgovornostjo.

Ob koncu seje je podpredsednik odbora povedal, da se program, ki je bil sprejet za delo tega odbora na začetku mandata, ne izvaja tako, kot smo si ga začetli. Odbor čaka torej še precej dela, zato ne kaže odlagati obveznosti. Do konca leta bo moral odbor obravnavati še pravilnik o delovnih razmerjih in pravilnik o stanovanjskih vprašanjih. Prisotne pa je informiral tudi o poteku obravnave samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in sklada skupne porabe. Dejal je, da je sporazum treba pred sprejemom uskladiti še z družbenim dogovorom, zato so se stvari nekoliko zavlekle. Z. V.

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz devetih temeljnih organizacij ter iz treh delovnih skupnosti prejeli 73 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Skupine so poleg temeljnih planov TOZD, Železarni, SOZD in SIS za novo srednjeročno obdobje največ obravnavale še osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe ter osnutek družbenega dogovora o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog. Poleg ožje interne problematike so se na posameznih sestankih pojavljale tudi razprave o uvedbi premakljivega delovnega časa, o razvojnih možnostih ter temeljih plana LB - Temeljne banke Gorenjske ipd.

V TOZD PLAVŽ sta SDS aglomeracija 1 in 2 razpravljale še o sporazumu o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke v železarni Jesenice. SDS aglomeracija 1 med drugim opozarja, da bi moral biti sistem delitve sredstev enostavnejši. SDS aglomeracija 2 pa (člen 12), da bi bilo najprej potrebno določiti težo fizičnemu in umskemu delu, ob tem pa je treba ugotoviti tudi ostale zahtevnosti del oziroma nalog (delovni pogoji: temperatura, vlaga, plini, pare itd. niso merjeni v vseh temeljnih organizacijah). Ta skupina poleg tega opozarja, da je v aglomeraciji centralno ogrevanje uničeno na skoraj vseh objektih, da je treba popraviti kopalnico v aglomeraciji ter obnoviti sanitarije in okna (steklo) v objektu 17, medtem ko je drugje treba zapreti okna vsaj s ploščami.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, kamnolom Trebež, predelava topilniških odpadkov, SM peti 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, staro železo 1, priprava vložka, elektropeči 1, 2, 3 in 4 ter kontiliv 1 in 2. Skupine so obravnavale oba osnutek družbenih dogovorov, ki ju omenjamo v uvodu in se z njima strinjajo, večina s pripombami, ki jih se pripravil SEO. SDS elektropeči 1, 2, 3 in 4 pa v zvezi z njim pripominjajo, da je topli obrok večinoma samo dopolnilo (deloma tudi popoldne) medtem ko se morajo na nočni dnini zadovoljevati samo s suho hrano. SDS kamnolom Trebež je razpravljala tudi o nekaterih problemih, ki so se pojavili pri intenzivnejši proizvodnji v steni kamnoloma (sedaj pripravljajo zimsko zalogo dolomita) ter posamezne primere nedisciplin pri izvrševanju delovnih nalog. SDS predelava topilniških odpadkov je razpravljala še o vzdrževanju strojev ter o kadrovskega zasledbi nekaterih del. Delavci na elektropečeh pa so se seznanili tudi z izpolnjevanjem planskih nalog. O proizvodnih problemih so razpravljali tudi delavci kontiliva. Mnenja so, da bi morali vodilni delavci pri tako težkih pogojih, ko ni gradiva, napeti vse sile, da bi uspevali pri izdelavi jekla za vlivanje na kontilivni napravi.

Iz TOZD BLUMING ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS bluming 1, 2, 3 in 4 ter iz adjušta bluming 1, 2, 3 in 4. Razpravljale so o temeljih plana TOZD, Železarni ter samoupravnih interesnih skupnosti. SDS bluming 1 v zvezi z njimi omenja, da je plan vlitih gredic na kontilivu previsok, pa tudi plan nabave tujih slabov se jim zdi nerealen (vsako odstopanje od teh planov čutijo v njihovi temeljni organizaciji), predlagajo pa tudi, da naj bi se pri investicijah upoštevalo tudi nabavo novega žerjava za bluming halo. Povišanje obveznosti do SIS-ov se jim ne zdi sprejemljivo. Na nabavo žerjava opozarja tudi SDS bluming 2, prav tako pa tudi na nerealno planiranje nekaterih polproizvodov (kontiliv, TVT za HV Bela, dohava slabov). Valjavcem se zdi neupravičeno tudi planirano zmanjševanje števila zaposlenih, saj iz gradiva ni razvidno, da bi se tehnologija toliko spremenila, da bi bilo to potrebno. Porast sredstev za SIS se jim zdi nerealen ter nesorazmeren porastu osebnih dohodkov. Podobne pripombe na realnost planiranja ter v zvezi z žerjavom ima tudi SDS bluming 3, ki poleg tega omenja, da »je treba izboljšati kvaliteto EKC, če hočemo povečati proizvodnjo štekla«. Obveznosti do SIS naj bi rasle skladno z rastjo osebnih dohodkov. Enake pripombe kot že navedene SDS je imela tudi SDS bluming 4. SDS adjušta bluming se sklicuje na izkušnje in omenja, da se ji zdi nabava 40000 ton tujih slabov preoptimistična. Količina slabov, planirana za potisno peč pa se jim zdi postavljena prenikzo. Dvomijo tudi v sposobnost kontiliva, da bi izdelal količino, ki se planira, zanima pa jih tudi, kam naj bi bili postavljeni novi brusilni stroji, ko pa v adjušta bluminga že tako primanjkuje prostora. SDS adjušta bluming 2 ugotavlja, da so prednje postavljene zelo zahtevne planske naloge, ki jih bo moč uresničiti le pod določenimi pogoji. Govora je bilo o zagotavljanju kadrov, o novi čistilnici, brusilnih strojih, liniji III oziroma o pregledovalni liniji, češ, da pri sedanjih napravah in ob sedanjih možnostih zadanim nalogam verjetno ne bodo kos. Omenjajo tudi nezadosten prihod vložka iz kontiliva, porazno vlivanje sarž v martinarni (apolovica ali še več rene), na problem nabave tujega vložka, pa to, da če bi hoteli očistiti vse domače slabe, da bi morali pol čisti njih kapaciteti vreči na čišče.

nje le-teh. SDS adjušta bluming 3 omenja, da ob predvideni nabavi treh brusilnih strojev niso nikjer predvidena sredstva za gradnjo nove čistilnice, da je količina gredic (6000 ton), ki je predvidena za prodajo, prevelika, ker ne bodo mogli dovolj vložka obrusiti niti za žično valjarno. Dalje: da je za potisno peč planirana prenikza količina slabov (saj iz izkušnje vemo, da bo glede na slabo delo jeklarne in tudi štekla ta količina skoraj 100% večja). Da je planirana količina vlitih gredic na kontilivu (8000 ton) pretirano visoka, saj ne bo kontiliv letos dosegel niti polovice te količine, pa če tudi bi naredili toliko gredic, potem bi verjetno manjkalo vložka za bluming. Podobne so tudi pripombe oziroma vprašanja SDS adjušta bluming 4. Vse SDS adjušta bluming 4 menijo, da sedaj predlaganega programa SIS-ov ne morejo sprejeti (dajanje naj bi rasle v sorazmerju z večanjem dohoda zaposlenih). Omenimo naj še, da je SDS adjušta bluming 3 razpravljala tudi o disciplini ter o redu v oddelku (še zlasti pri brusilnih strojih), da oporeka prestavljanju žerjavovodij z njihove dneine na druge dneine, hkrati pa tudi ponovno opozarja na vprašanje stranišča ter sektorja. Zanimajo tudi, zakaj se ne popravljajo vilice za odnašanje blumov oziroma slabov.

V TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE so SDS vodstvo TOZD, praga 2400-1, adjušta 2400-1 ter odprema obravnavale osnutek dogovora o merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe. SDS vodstvo podpira pripombe SEO, ostale pa imajo nekaj manjših pripomb, ki so se nanašale v glavnem na problem nagrajevanja po delu.

Zbor delavcev TOZD VRATNI PODBOJI je temelje planov TOZD, Železarni ter SOZD S2 potrdil brez pripomb. Za temelje planov SIS je menil, da niso v skladu z načrtovano politiko občine in republike, program občine pa naj bi se vskladil z možnostmi (izdela naj se vrstni red gradenj). Pod razno pa je bila na zboru postavljena zahteva po ponovnem merjenju prahu in ropota ter omenjena potreba po žerjavu v vzorčni delavnici ter po točni določitvi časa za čiščenje strojev.

O osnutku družbenega dogovora o delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo so v TOZD ELEKTRODE razpravljale na skupnem sestanku SDS vodstvo TOZD, rezalnica 2, oplaševalnica 2, priprava elektrodnih mas, izdelava taljenih praškov, proizvodnja ognjevzdržnega materiala ter transport in skladiščenje. Pripombe so, da je osnutek preveč splošen, da je osebnih dohodke potrebno prilagoditi rezultatom dela in proučiti delitve osebnih dohodkov, da je treba poglobiti odnose med TOZD in upoštevati normative porabe, da ni videti enotnega modela o predlogu delitve ter, da je potrebna večja vezava na poslovno uspešnost gospodarstva. Sicer pa skupine v celoti podpirajo pripombe SEO. Obravnavale so tudi plan LB - Temeljne banke Gorenjske.

V TOZD REMONTNE DELAVNICE so o omenjenem družbenem dogovoru razpravljale SDS žerjavni 1 in 2, vse SDS gradbenoremontnih delavnic (tesarji, mizarji, kleparji, zidarji, plastika, vodstvo GRD in gradbenoremontna delavnica Javornik) ter RTA 1, 3, 4 in 5. Obe SDS žerjavne oddelka podpirata pripombe SEO. Delavci RD pa se ne strinjajo s spremembami v družbenem dogovoru (glede dodatkov za delovno dobo, popoldansko, sobotno in nadurno delo; glede različnih toplih obrokov, višine regresa, jubilejnih nagrad, nagrad ob upokojitvi). Želijo, da bi se ostalo pri starem, sedanjem načinu, češ, da »ne želijo komplicirati izračunov in ocenjevanja«. Predlagajo, da bi se simbolično postavila tudi ostala merila za oblikovanje sredstev OD. SDS RTA 1, 3, 4 in 5 se strinjajo s pripombami, ki so bile dane na ravni železarni. So tudi za to, da se ukine stimulacijo na popoldansko delo, kajti smotrnejše se jim zdi uvedbi stimulacijo za dosežene rezultate dela. Predlagajo tudi, da naj se delo na proste sobote organizira tako, da se ga ne bi nujno plačevalo kot nadurno delo (gre naj se na sistem prenašanja sobot). SDS GRD so bila na skupnem zboru pojasnjena tudi vprašanja, ki so jih postavljali delavci v zvezi s temeljem plana TOZD na prejšnjem sestanku. SDS RTA 1, 3, 4 in 5 so predlagale določene formulacije k posameznim členom predlaganega spremenjenega plana TOZD Remontne delavnice. Omenjajo tudi, da se niso prejele določenega odgovora v zvezi s ponovno vzpostavitev vratarstva mesta na Beli. SDS RTA 2 pa je obravnavala osnutek internega pravilnika o delu socialne komisije pri sindikalni grupi RTA.

O zadevah, ki smo jih omenili v uvodu, je tekla razprava tudi na sestankih SDS parne naprave 1, 2, 3 in 4, delavnica toplotne energije ter delavnica PIV energije. SDS parne naprave 1 se pod razno pritožuje, da so kantine ob sobotah in nedeljah ter ob praznikih zelo slabo založene s hladno malico. Na sestanku SDS parne naprave 2 je v zvezi z omenjenimi zadevami prišlo do izraza predvsem nezadovoljstvo zaradi naraščanja življenjskih stroškov ter zaradi stanja v gospodarstvu. SDS parne naprave 3 izraža bojazan, da plan TOZD 81 - 85 ne bo izpolnjen, pritožuje se nad razumljivostjo in obširnostjo gradiva, pa tudi zaradi privatnih opravkov nekaterih delavcev izven železarni med delovnim časom. SDS parne naprave 4 je

brez pripomb potrdila vsa gradiva, hkrati pa pripominja, »da je pisanje raznih pripomb in vprašanj o problematiki in gospodarstvu nepotrebno, saj na dosedanja vprašanja nismo dobili niti enega odgovora, čeprav so bila nekatera postavljena direktno obratovodstvu oziroma vodstvu TOZD«. Pritožuje se tudi nad sindikalno organizacijo, češ, da bi morala izlet organizirati tako (več terminov), da se ga lahko udeležijo vsi člani sindikata, ne pa le desetina zaposlenih. SDS delavnica toplotne energije meni, da bi moral biti, če bi hoteli uvesti preventivno vzdrževanje, normativ v njihovi delavnici večji še za strugarja in instalaterja ter za ključavničarja I (namesto ključavničarja II). Vprašuje pa tudi, zakaj se že doslej ni poskrbelo za avtomatizacijo vodarne pri novem parnem kotlu Javornik. SDS delavnica PIV energije omenja, da je bil plan narejen brez prisotstva energetike, tako, da je problematika njihove temeljne organizacije pojasnjena pomanjkljivo. V zvezi s tem opozarja, da je v planu izpuščena oskrba jeklarne 2 z energijskimi mediji ter da so plinifikacija Železarni, parni kotel na Beli, rekonstrukcija kisikarne Sava in trafostaja ter izgradnja HE Javornik pomanjkljivo planirane. Pod razno pa omenja, da je treba zagotoviti sredstva za zaščito kombija in nabaviti strešni prtljajnik, stroje za rezanje cevi in urezovanje cevnih navojev ter stroj za vrtnje (portalni) in rezkanje. Popolniti je treba tudi orodje v garniturah posameznikov, nabaviti pa je treba tudi tistega za skupno uporabo v novi delavnici. Poskrbi naj se tudi, da bodo delavci, ki nadomeščajo tiste, ki so iz določenih razlogov odsotni, dobili za ta čas ustrezne kategorije.

O obeh osnutkih družbenih dogovorov, ki ju omenjamo uvodoma so razpravljali tudi delavci TOZD DRUŽBENA PREHRANA na enotnem zboru. Edino pripombo so imeli k »obroku za fizična dela v težjih pogojih«. Mnenja so, da je obrok, ki ga TOZD pripravlja za ta dela, dovolj močan, da pa se postavlja vprašanje premočne hrane za delavce skupnih služb ter vprašanje ustreznih kadrov (le-teh primanjkuje) in stroškov za prehranske proizvode, ki vrtoglavo naraščajo. Delavke v kantinah so se pritoževale, da ne morejo koristiti dopusta, kar pa, kot je bilo ugotovljeno, ne bi predstavljalo tak problem, če bi ne bilo tolikšnega bolovanja ter če bi se dopust začel koristiti že z januarjem.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE smo prejeli zapisnike SDS zdravstveno in socialno varstvo, splošna administracija ter PGRC. SDS zdravstveno in socialno varstvo v zvezi z uvodoma omenjenim osnutkom dogovora pripominja, da naj bi se pri delitvi osebnega dohodka upoštevalo minulo delo, pri višini regresa aktivna zaposlenost ter socialni vpliv (število nepreskrbljenih otrok), medtem ko naj bi »jubilejne nagrade« ostale urejene tako kot so v Železarni doslej. Ob splošni pripombi k temeljem planov SIS, da naj ostane prispevna stopnja za vse SIS ista, je SDS podala določene pripombe tudi k planom skupnosti otroškega varstva (urediti vprašanje nadurnega dela, ki se kaznuje z izgubo pravice do otroških dodatkov), izobraževalne skupnosti (planirati realno; specifiirati programe delavske univerze in jih uskladiti z drugimi izobraževalnimi institucijami; po kakšnih kriterijih se večajo stroški skupščine, njenih organov in strokovnih služb), skupnosti socialnega skrbstva (preprečiti izkoriščanje s tem, da preveri vse družinske dohodke) in zdravstvene skupnosti (razviti dejavnost socialne medicine; upoštevati v sporazumu pravilnik o načinu zbiranja in razdeljevanja investicijskih sredstev). SDS pri omenjenem dogovoru podpira pripombe SEO, v zvezi s problematiko požarno varnostne službe pa ugotavlja, »da se zadane naloge končno le uresničujejo«. Od SDS splošna administracija smo, kot običajno, prejeli dva obširna zapisnika (posebej od čistilki). V zvezi s temelji plana železarni skupna med drugim omenja, da pogrša energetska bilanca za obdobje 1981 - 1985, da ni zadovoljivo prikazana vloga in obseg računalništva v železarni, želela pa bi prejeti tudi pojasnila na nekatera vprašanja (zakaj se železarna ruda vrača v Zenico; zakaj so si v preteklih dneh in v sedanjih situaciji martinarna, gradbeno vzdrževanje ter plinska in vodna energija nabavili avtomobile; kako se izplačujejo državne obveznice, ki jih je železarna odkupila, kako se ta sredstva prikazujejo, koliko je še neodplačnih - čistilke pa je poleg tega zanimalo, koliko in pod kakšnimi pogoji je kolektiv železarni vložil sredstev v koksarno Lukavac, prosijo pa tudi za podrobnejšo obrazložitev vseh vlaganj v hitrejši razvoj poslovnih partnerjev železarni, češ, da so tovrstna ugihanja prisotna med delavci in da je imela železarna celo v obdobju informbirojevske gonje dovolj koka in da ni ugašala peč. Glede plana SOZD S2 skupina med drugim priporoča selektiven pristop k investicijam ter opozarja na vprašanje kadrovske strukture v SOZD, problem 80% pokrivanja uvoza z izvozom, racionalno delitev dela pri skupnih nalogah ipd. V zvezi s temelji planov SIS pa je skupina poleg splošnih pripomb (izdelati prioriteten red investicij glede na možnosti; poskrbeti za materialne in kadrovske možnosti za realizacijo prednostnih nalog, itd.) izoblikovala določene pripombe predvsem k temeljem plana zdravstvene skupnosti (čistilke tudi k ostalim interesnim skupnostim).

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

PROGRAMSKO VOLILNA KONFERENCA OBČINSKEGA CENTRA KLUBOV OZN

Klubi OZN omajajo prav gotovo velik pomen pri internacionalistični vzgoji, zato je pomembno, da si prizadevamo, da v to obliko dela vključimo čim več mladih.

Da bi pregledali opravljene naloge v preteklem letu, pripravili nov program in izvolili novo vodstvo centra, smo se klubi jeseniške občine zbrali v četrtek, 25. septembra, na programsko-volilni konferenci občinskega centra klubov OZN Jesenice.

V jeseniški občini deluje sedem klubov OZN in to na osnovnih in srednjih šolah, vendar si prizadevamo, da bi v delo pritegnili tudi mlade iz krajevnih skupnosti in organizacij združenega dela. Tako smo si zastavili naloge, da bomo vsaj v eni organizaciji združenega dela ali krajevni skupnosti ustanovili klub OZN. Mišlim, da nam bo to uspelo, kajti v tem času že tečejo priprave za ustanovitev kluba OZN v krajevni skupnosti Blejska Dobrava.

Ko smo pregledovali naloge preteklega leta, smo ugotovili, da je delo centra kljub težavam potekalo dobro. Ob koncu leta 1979 smo se uspešno vključili v akcijo prodaje novoletnih čestitk UNICEF. Skupno s KMO smo pripravili predavanja za člane klubov, vključili smo se v akcijo »eden mladinske solidarnosti« in v ta namen v osnovni šoli Prežihov Voranc pripravili razstavo o Palestini in izvedli prodajo značk. Ena naših največjih akcij je bilo prav gotovo kviz tekmovanje klubov OZN. V naši občini smo pripravili najprej občinsko kviz tekmovanje, prevzeli pa smo tudi organizacijo polfinalnega tekmovanja. Pri tem moramo pohvaliti predvsem klub OZN na centru srednjih šol Jesenice, ki je med klubi v Sloveniji pokazal največ znanja in tako zaslužen dosegel prvo mesto.

V letošnjem letu smo ustanovili tudi študijsko komisijo. Njena naloga

TUDI MLADI V KS PODMEŽAKLJA BODO PREGLEDALI SVOJE DELO

V sredo, 8. oktobra, ob 18. uri bo v dvorani KS Podmežaklja volilno-programska konferenca osnovne organizacije ZSMS Podmežaklja.

V tej krajevni skupnosti živi okrog 400 mladih do 27 let starosti. Samoupravni organi skupnosti se trudijo, da bi mladim nudili čim boljše možnosti za delo mladinske organizacije. Zal pa je osnovna organizacija ZSMS kljub prizadevnosti skupine dvajsetih mladincev, ki so s svojo prizadevnostjo uspeli, da je njihova osnovna organizacija med najbolj delovnimi v občini, še vedno številčno zelo šibka.

Zato bo potrebno na volilni konferenci kadrovske okrepite osnovne organizacije in sprejeti program, ki naj bi množičneje vključil vse mlade v mladinsko organizacijo.

Predsedstvo OO ZSMS Podmežaklja, zato pričakuje, da se bodo volilno-programske seje mladi iz Podmežaklje udeležili v čim večjem številu.

Br.

KOMISIJA ZA KULTURO PRI KS ZSMS ŽELEZARNE RAZPISUJE

Na svoji prvi redni seji je komisija za kulturo pri koordinacijskem svetu Železarne sprejela sklep, da objavi razpis na temo najboljše mladi fotograf-ama-ter.

Vabimo vse fotografe – amaterje zaposlene v Železarne v starosti do 27. leta, da svoje najbolj uspele fotografije pošljejo ali prijavijo komisiji za kulturo pri KS ZSMS Železarne. Za izbor fotografij ni predpisana tema.

Avtorjem prvih pet najboljših fotografij bodo podeljene knjižne nagrade in bodo razstavljene. Tudi ostale uspešne fotografije bodo razstavljene na primernih mestih v Železarne. Poleg knjižnih nagrad bo podeljenih še pet priznanj ostalim uspešnim avtorjem. Prispevke bo ocenjevala posebna komisija.

Fotografije pošljite do 25. oktobra na naslov: Koordinacijski svet ZSMS Železarne Jesenice.

Komisija za kulturo pri KS ZSMS Železarne

ga je predvsem pripravljanje in izdaja biltenov, kajti v interesu klubov je, da bi zaživela ta vrsta obveščanja.

Udeleževali smo se tudi akcij, ki jih je pripravljala republiški center klubov OZN Slovenija.

Pregledu dela v preteklem letu je sledila izvolitev novih članov predsedstva in sekretariata. Za predsednika občinskega centra klubov OZN Jesenice je bila izvoljena Karmen Bernik, za sekretarja Lilijana Konđa. v predsedstvo sta prišla po dva predstavnika iz vsakega kluba, za sekretariat pa po en predstavnik.

Novo vodstvo je predložilo program dela za naslednje leto: v tem letu si bomo prizadevali, da bomo več pomagali klubom, predvsem tistim, ki so šele pričeli s svojim delovanjem. Več pozornosti bomo namenili vzgoji članov, kajti pokazalo se je, da imamo premalo izkušenih ljudi, ki bi uspešneje vodili delo centra. Tako večina dela pade na ramena posameznikov. Morda bi prav z ustanovitvijo klubov v OZD in KS zagotovili, da kader po končanem

O DELU KONFERENCE MLADIH DELAVCEV

V sredo, 24. septembra je bila volilno-programska seja konference mladih delavcev pri OK ZSMS Jesenice. Iz osnovnih organizacij je bilo prisotnih 42 delegatov. Udeležba glede na število delegatov je bila sicer zadovoljiva, vendar na seji ponovno ni bilo delegatov iz osnovnih organizacij, kjer že dalj časa v delovanju vlada mrtvilo.

V svojem poročilu so se dotaknili vseh področij, ki so neposredno prisotna v delu konference mladih delavcev. Poročilo zajema naslednje točke:

- mladi delavci in zakon o združenem delu,
- mladi delavci v delegatskem sistemu,
- OO ZSMS – organizacijska in akcijska krepitev,
- kadrovska krepitev vodstev OO ZSMS,
- stabilizacijska prizadevanja mladih v združenem delu,
- OO ZSMS in ostale družbeno-

politične organizacije

– delegatski odnosi v konferenci mladih delavcev in delo predsedstva te konference.

Razprava, ki je sledila poročilu, je bila skromna, saj skoraj ni bilo delegatov osnovne organizacije ZSMS, ki bi na podlagi poročila na konferenci iznesel mnenje iz sredine, iz katere izhaja. V nadaljevanju se je konference mladih delavcev razširila dosedanje vodstvo in izvolila novo predsedstvo konference.

Predsednik konference mladih delavcev je sedaj Danilo Klinar, zaposlen v Železarne Jesenice.

Pri obravnavi programa dela konference mladih delavcev so delegati poudarili potrebo po vključitvi še nekaterih novih nalog kot so: uveljavljanje kolektivnega vodenja in odgovornosti, stabilizacijska prizadevanja tudi v bodoče, ne samo v letu 1980 in podobno.

Karmen Bernik

Majna Jelovčan

PROGRAM KOMISIJE ZA KULTURO PRI KS ZSMS ŽELEZARNE

V ponedeljek, 22. septembra, se je sestala komisija za kulturo pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarne in referenti za kulturo iz osnovnih organizacij ZSMS. Na svoji prvi seji so obravnavali predlog akcijskega programa. Po živahni razpravi vseh prisotnih je bilo slišati veliko dobrih predlogov za izboljšanje kulturne dejavnosti znotraj osnovnih organizacij ZSMS v TOZD in delovnih skupnostih. Na osnovi vseh razprav o okvirnem in akcijskem programu dela smo sprejeli sklepe:

- V vseh osnovnih organizacijah ZSMS moramo ponovno narediti nujne kadrovske spremembe,
- Za vse nove izvoljene referente bomo organizirali primerno obliko izobraževanja,
- Da bi v vseh sredinah zagotovili aktivnost na področju kulturne

dejavnosti se bomo prizadevali, da se v letne družbene plane TOZD in delovnih skupnosti vnesejo tudi naloge in odgovornosti s področja kulturne dejavnosti.

V mesecu oktobru se v tedniku Železar objavi razpis za najboljše amatersko fotografijo in najboljše mlade ustvarjalce pesnike, recitatorje, dramatik.

Da bi informirali člane o aktivnosti na področju kulture in ostalih področjih se zadalži koordinacijski svet ZSMS Železarne, da organizira izdelavo primernih oglasnih desk (panojev).

Za uresničitev akcijskega programa bo potrebno aktivno sodelovanje vseh referentov za kulturo, sicer bo ostal program dela le na papirju.

DM

MLADINKE ZA ZGLED

V soboto smo v ljubljanskem Dnevniku lahko zasledili članek o dokaj spodbudnem delu mladinske organizacije v tovarni Ideal iz Nove Gorice. Pravzaprav članek ne bi vzbudil posebne pozornosti, če k branju ne bi pritegnil že sam naslov: Mladinke za zgled. In res je tako. Delovanje te mladinske organizacije je resnično lahko za zgled mnogim mladinskim organizacijam.

Izmed 243 zaposlenih je 74 mladink (v tovarni so zaposlene večinoma ženske), njihova mladinska organizacija pa je trenutno med najbolj delovnimi v novogoriški občini. Kljub majhnemu številu mladih so njihove akcije številne in spodbudne. V vseh akcijah se odraža velika pripravljenost za aktivno sodelovanje in vključevanje v vsa družbeno pomembna vprašanja.

Najbolj aktivne so mladinke v komisiji za kulturo in informiranje. Redno izdajajo glasilo osnovne organizacije, katerega rade berejo tudi ostale delavke zaposlene v Idealu.

Komisija za kulturo je pred kratkim dala tudi pobudo, da bi delavke izdelale iz ostankov blaga lutke. Vabili se je odzvalo precej zaposlenih v Idealu. V pčlem tednu dni so izdelale 69 lepih in prikupnih lutk. Lutke so mladinke izdelovale v prostem času, po razstavi pa so jih poklonile otrokom v bolnišnici v Stari gori pri Novi Gorici. Akcija je bila zelo humana, veselo so bile delavke, ki so videle, kako koristno delo so opravile, veseli so bili otroci.

katerim so lutke prav gotovo skrajšale dolge dneve v bolnišnici.

Med posebne akcije te mladinske organizacije je treba uvrstiti tudi akcijo za dokončanje osnovne šole. V akcijo ni bila vključena samo mladina, ampak tudi ostali zaposleni. Nekateri delavke tako že zaključujejo osnovno šolo.

Med ostalimi akcijami, ki pa niso nič manj pomembne in uspešne kot

Sodelavce pri izdelavi hladno oblikovanih profilov (Foto I. Kučina)

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI OB KEMIČNEM NAPADU

SPLOŠNO O VOJNIH STRUPIH

Kemični napad je napad z vojnimi strupi. To so strupene kemične spojine v trdnem ali tekočem stanju, ki prej ali slej izhlapijo in se nato nekaj časa v obliki hlapov ali plina zadržujejo v spodnjih plasteh ozračja. V dokajšnjem obsegu so to vrsto orožja uporabljali v prvi svetovni vojni, pa tudi proti osvobodilnim enotam in prebivalstvu v Vietnamu.

Vojni strupi zastrupijo živa bitja, rastline, živila, zemljo, predmete in zgradbe. Pri nezavarovanih živalih povzročajo poškodbe ali pogin, zemljo in razne predmete pa napravijo za krajši ali daljši čas neuporabne.

Napad z vojnimi strupi je mogoč z letali in s helikopterji, z raketami ali s topovskimi izstrelki, ki so napolnjeni z vojnimi strupi, ali pa tudi z razprševanjem iz posebnih avtomobilskih cistern.

Za kemični napad so letala opremljena s kemičnimi bombami, posodami za razprševanje vojnih strupov nizko v ozračju ali pa tudi s steklenimi in plastičnimi posodami. Te se ob padcu na tla razbijejo, trup pa se razlije.

Kemične bombe, rakete in topovske izstrelke bomo spoznali po zamolčki eksploziji in oblaku dima, ki se je razširil okrog kraja eksplozije.

Vojni strupi različno delujejo na živi organizem. Po delovanju jih delimo v več skupin, te so:

- živčni vojni strupi,
- mehurjevci,
- krvni vojni strupi,
- dušiljenci,
- dražljivci in
- psihični vojni strupi.

Večina vojnih strupov deluje takoj, nekateri pa šele čez krajši ali daljši čas. Za mehurjevce, na primer, je značilno, da delujejo potuhnjeno, posledice opazimo šele čez nekaj časa, potem ko so padli na kožo ali prišli v organizem.

Učinek vojnega strupa na organizem je odvisen od količine vojnega strupa v ozračju ali na zastrupljeni površini ter od tega, koliko časa je bil organizem izpostavljen njegovemu delovanju.

Nekateri vojni strupi se na zastrupljenem območju zadržijo dolgo časa, nekaj ur ali celo nekaj dni, ker počasi izhlapevajo. Med te spadajo mehurjevci in nekateri živčni vojni strupi. Drugi izhlapevajo hitreje in delujejo le nekaj minut do največ nekaj ur. Imenujemo jih kratkotrajni vojni strupi. Sem spadajo predvsem dušiljenci, dražljivci in tudi nekateri živčni ter psihični strupi.

Vreme zelo ugodno vpliva na zadrževanje vojnih strupov na zastrupljenem območju kakor tudi na njihovo učinkovitost.

Veter pospešuje izhlapevanje strupov, razredčuje njihove hlape in zmanjšuje čas učinka. Kadar je vreme mirno, ostanejo vojni strupi dalj časa nad zemljo, zlasti v kotlinah, ozkih ulicah, kletih, v gostem gozdu in visoki travi.

Kadar je sončno in toplo, se zrak segreva in dviga hlape vojnih strupov. S tem se strupi zgostijo in močneje delujejo, toda čas njihovega delovanja se krajša. Dež vojne strupe izpira in razkrajja ter s tem zmanjšuje čas njihovega zadrževanja na zemljišču in zgradbah.

Delovanje vojnih strupov pri napadu s tekočimi vojnimi strupi ni izpostavljen le napadeni predel, temveč precej večje ozemlje v smeri vetra. Hlape vojnih strupov, ki izhlapevajo iz kapljic, odnaša s seboj veter in tako zastrupljajo ozračje daleč od napadnega območja, in sicer v ugodnih okoliščinah celo deset ali več kilometrov. To traja vse dotle, dokler kapljice vojnega strupa ne izhlapijo. Velikost tako zastrupljenega ozemlja in trajanje kontaminacije sta odvisna od velikosti napadnega predela, gostote kontaminacije na njem, vremena, moči vetra, oblikovitosti zemljišča in njegove poraščenosti.

(Nadaljevanje)

omenjeni, naj naštejemo še akcijo za zbiranje odpadnega materiala in čiščenje okolja, skrb za skupno reševanje problemov mladih in podobno. S tem so rešili že vrsto prečih problemov in še poglobili pripravljenost za delo. Predsednica te mladinske organizacije je v intervjuju poudarila, da se k njim zatekajo celo dekleta, starejša od 27 let.

Delo te mladinske organizacije je treba vsekakor pohvaliti. Njihovo delo je pestro, koristno in vsekakor za zgled mnogim mladinskim organizacijam. Kako malo je treba, da razveseliš bolne otroke, da poskrbiš za izobraževanje svojih sodelavcev – mladincev, ki za to bodisi niso imeli priložnosti ali volje, da enolično obvezno delo popestriš z akcijami. Ne čakajmo samo navodil

drugih, premislimo in predlagajmo akcije tudi sami. Tako bo zadovoljstvo večje, akcije uspešnejše, rezultati spodbudnejši, izkušnje bogatejše.

Z. V.

SESTANEK OO ZSMS DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE

V četrtek, 25. septembra, je bil sestanek osnovne organizacije ZSMS pri delovni skupnosti KSI. Obravnavali so naslednje točke dnevnega reda: izbor za najboljšega delavca samoupravljalca, kandidiranje mladincev v politične šole in razno.

Pod prvo točko dnevnega reda so imenovali posebno komisijo v sestavi Jože Frece, Zvonka Sabotin, predsednik IO sindikata in sekretar ZK naše delovne skupnosti, ki bo vsak mesec izbirala najboljšega mladega delavca samoupravljalca. Za prvo obdobje je bila soglasno izbrana Zdenka Vrtačnik iz centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje kot vestna delavka in aktivna mladinka.

Pod drugo točko dnevnega reda pa so mladi obravnavali kandidate za politične šole. Iz delovne skupnosti KSI so kandidirali naslednji: Katarina Matuš, Marijanac Slavica, Zvonka Sabotin in Elvira Cordić.

Ob koncu sestanka so se mladi pogovarjali o boljšem in aktivnejšem delu mladih v tej osnovni organizaciji.

Elvira Cordić

18. SEJA ODBORA ZA SPLOŠNE ZADEVE PRI DS ŽELEZARNE

V torek, 23. septembra je predsednik odbora za splošne zadeve sklical 18. redno sejo in predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, odobritev službenih potovanj v tujino, poročila o opravljenih službenih potovanjih v tujino in ocene ter tekoče zadeve.

Odbor je odobril službeno potovanje v tujino naslednjim sodelavcem: Janezu Bidovcu v Sovjetsko zvezo, kamor je potoval na razgovore o jeklenem odpadku za četrto tromesečje, pregledal pa je tudi realizacijo iz zaključkov MM in blagovne liste ter pričel preliminarne pogovore že za leto 1981.

Marinu Gabrovšku, Vitomirju Gričarju in Borisu Bregantu v Avstrijo k firmi Voest Alpina. Potujejo na razgovore in ogled žarilne normalizirane kalilne linije za termično obdelavo jeklenih plošč. Nabava in postavitve omenjenega stroja je vključena v investicijski program valjarne debele pločevine.

Stefanu Nemcu, Borisu Bregantu in Stanku Čopu v ZDA, kamor potujejo zaradi spremembe osnovnega agregata za proizvodnjo jekla v jeklarni 2.

Stefanu Nemcu, Borisu Bregantu in Janezu Bidovcu v ČSSR, kamor potujejo na razgovore o preskrbi s polfabrikatom.

Odbor pa je vzel na znanje neizvršitev službenega potovanja v tujino za šest sodelavcev. Njihova potovanja so bila neizvršena zaradi nesklajenih rokov obiska. Potovanje dveh sodelavcev je do nadaljnjega odloženo, ostalih štirih pa ne bo izvršeno.

Odbor je bil pod tretjo točko dnevnega reda seznanjen z ocenami službenih potovanj v tujino za naslednje sodelavce:

Aleksandra Jezerška in Janeza Bidovca s potovanja na Švedsko. Namen obiska je bil dogovor o sodelovanju pri prevajanju jekel v

TOZD Hladno valjarno Bela, nakupu jekla za domače potrošnike, ogledala pa sta si tudi proizvodnjo pri firmi Surahammar. Potovanje je bilo ocenjeno kot uspešno.

Valentina Erjavška s potova-

TOZD Jeklovlek

15. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V TOZD Jeklovlek je bila 19. septembra 15. seja delavskega sveta, ki jo je vodil predsednik Anton Dežman. Delegati so pregledali izvrševanje sklepov prejšnje seje in ugotovili, da so v glavnem izvršeni, razen sklepa o evidenci izvršenih ur in o kvaliteti opravljenih del vzdrževalcev.

Delegati so ugotovili, da niso dobili ustreznega pojasnila na sklep o porabi stroškov poslovnih združenj, ki so za prvo polletje višji od planiranih.

V nadaljevanju so obravnavali poročilo odbora za gospodarstvo in potrdili predlog, da se Džemu Huzeroviću iz TOZD Transport podeli enkratna nagrada v znesku 2.000 din glede na njegovo izredno prizadevanje in vestno delo pri transportu vložka.

Na sklepe odbora za gospodarstvo delavski svet ni imel posebnih pripomb in jih je sprejel. Obravnavali so tudi poročilo odbora za delovna razmerja in ga brez pripomb potrdili, kakor tudi poročilo komiteja za ljudsko obrambo in družbeno samoznašitvo. Ob tem so delegati opozorili na disciplinsko odgovornost glede na škodo, ki jo povzročajo nekateri delavci v garderobah in sanitarnih prostorih.

nja v Katowice na Poljsko. Njegovo potovanje je bilo vezano na sklenitev pogodbe za izvoz dinamov trakov in uvoz koks in nekaterih drugih materialov. Potovanje je bilo ocenjeno kot uspešno.

Janeza Komela s potovanja v Zahodno Nemčijo, kjer si je pri firmi Drahtenwaren ogledal napravo za proizvodnjo žičnih vretenic. Potovanje je bilo ocenjeno kot uspešno.

Pod točko razno so plani odbora obravnavali vlogo posameznih organizacij in društev ter potrdili poslovnik o delu skupne disciplinske komisije in ga posredovali delavskemu svetu Železarne v obravnavo in sprejem.

Z. V.

TOZD Valjarna bluming štekel

13. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V torek, 23. septembra, je bila 13. redna seja delavskega sveta TOZD Valjarna bluming štekel, ki jo je sklical in vodil predsednik Alojz Likovič. Na seji so obravnavali osem točk dnevnega reda, med katerimi so delegati najvetje pozornost namenili obravnavi predloga temeljev srednjeročnega plana TOZD za obdobje 1981–1985.

S predlogom temeljev srednjeročnega plana so se delegati strinjali, vendar so zahtevali, da se nekatere postavke popravijo oziroma dopolnijo:

– planirana količina konti vlitih gredic je previsoka, saj bo potem izpadlo količino potrebno izvaljati v valjarni bluming;

– predvidena količina izven Železarne nabavljenih slabov je previsoka, glede na to, da že v letošnjem letu nismo uspeli dobiti planiranih količin, zato je vprašljivo tudi za prihodnje in v kolikor jih ne bomo dobili, plan ponovno ne bo dosežen; – delo jeklarne mora biti zadovoljivo tako glede količine kot kvalitete načrtovanega surovega železa; – planirana količina 6000 ton gredic za prodajo je previsoka glede na to, da že letos ne bomo dosegli planirane količine 4000 ton, čeprav je pritisk za gredice zelo velik, zato naj planirana količina ostane enaka letošnji;

– količina slabov za potisno peč je prenizka, saj je za polovico manjša od letošnje, vsako zmanjšanje planirane količine pa pomeni preokračitev slabov za potisno peč in s tem zvišanja stroškov za temeljno organizacijo;

– količina trakov za razrez na Bronx škarij je občutno previsoka, količino za TOZD Hladna valjarna Jesenice je treba planirati na letošnji plan in to upoštevati še naslednji dve leti srednjeročnega plana;

– iz plana zaposlenih je razvidno, da je v upadanju, kar pa za izpolnitev tako zahtevnih planskih nalog ni sprejemljivo, saj se s kadrovskim problemom srečujemo že sedaj;

– plan za valjarno štekel je izredno visok, saj je večji kar za 15.000 ton in ga bo zelo težko dosežati do začetka obratovanja nove jeklarne in nove potisne peči;

– ponovno je potrebno analizirati doseganje izpolnen in v planu upoštevati le realne izpolne.

Po pregledu plana proizvodnje za naslednjih pet let so delegati menili, da je pri planu potrebno upoštevati le realne možnosti in v plan ne vnašati podatkov za katere nismo sigurni, ker vsako nedoseganje planiranih obvez vpliva na nižje osebne dohodke.

V nadaljevanju so obravnavali tudi načrtovane investicije za naslednje srednjeročno obdobje, v katerem je predvidena nova potisna peč, naprava za odbizg okujine, trije novi brusilni stroji z novo halo, planirana pa so tudi sredstva za

amortizacijske zamenjave in drobne investicije.

V smernicah plana investicij je bil predviden tudi nov žerjav v oddelku bluming-štekel, ki je zaradi vse večjih potreb po valjanju na štekel nujen potreben. Iz plana pa je bil žerjav črtan, kakor tudi predogrodje štekla. Delegati so bili mnenja, da so žerjavne kapacitete že sedaj prezašedene in da si brez novega žerjava ne moremo predstavljati normalne proizvodnje in doseganja planskih obvez, zato zahtevajo, da se ponovno pregledajo možnosti za vključitev obeh agregatov v plan. V letu 1984 in 1985 je predvideno, da se Bronx škarije prestavijo v profilarno na Javornik, na to mesto pa nova normalizirana žarilna linija, ker je sedanja na Javorniku že dotrajana.

Delavski svet je obravnaval tudi samoupravni sporazum o temeljih srednjeročnega plana DO Železarne Jesenice iz katerega je razvidno, da je v posameznih oddelkih predvidenih precej novih naprav, kar potrjuje orientacijo Železarne v kvaliteto in ne več toliko v količino.

Delavski svet je imel pripombo na planirane investicije in pri tem menil, da ni razumljivo zakaj se vlagajo ne majhna sredstva v TOZD Hladna valjarna Jesenice, ko imamo novo moderno hladno valjarno na Beli.

Menili so tudi, naj se osebni dohodek povečuje tako kot se večajo življenjski stroški in ne le za 2,5 %.

Potrdili so predlog samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD Slovenske železarne za obdobje 1981–1985 in temelje plana Interne banke za isto obdobje.

Obravnavali so osnutek samoupravnih sporazumov o temeljih planov SIS občine Jesenice za obdobje 1981–1985 in jih v predlagani obliki zavrnili. Pri tem so menili, da prispevna stopnja za samoupravne interesne skupnosti ne sme rasti hitreje od rasti osebnih dohodkov (2,5 %) in, da naj se negospodarstvo, oziroma samoupravne interesne skupnosti obnašajo prav tako stabilizacijsko kot se to zahteva od materialne proizvodnje. Osnutek dogovora o temeljih družbenega plana občine Jesenice za isto obdobje pa so člani brez pripomb potrdili.

Delavski svet je obravnaval tudi pritožbo Sakiba Redžića, ki se je pritožil na sklep skupne disciplinske komisije, ki mu je izrekla ukrep prenehanje delovnega razmerja v TOZD. Delavski svet je sklep disciplinske komisije potrdil.

IN

TOZD Elektrode

15. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo TOZD Elektrode je imel 18. septembra 15. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Franci Terseglav.

Sprejeli so poročilo o izvrševanju sklepov zadnje seje in ugotovili, da so sklepi izvršeni ali pa so še v delu, ker je za izvršitev potreben daljši čas. V poročilu je bila podana tudi informacija v zvezi z akcijo za povečanje cen varilnih praškov in elektrod. Medtem je namreč ZIS razpravljal o cenah predelovalcev železa in sklenil, da se cene do konca leta ne povečujejo. Po novem letu se bodo cene tem izdelkom prosto formirale, maksimum pa bo določil ZIS. Odbor je izrazil bojazen za pozitivni uspeh in poslovanje TOZD, v kolikor se bodo podražile energije, surovin in žice nadaljevale, ker so že sedaj lastne cene pri precejšnjem številu izdelkov večje od prodajnih.

Obravnavali so dosežene proizvodne rezultate za julij in avgust. Skupni plan proizvodnje v juliju je bil dosežen 96 %, plan dodatnih materialov za varjenje pa 86,4 %. Glavni vzrok nedoseganja planskih obvez pri oplačeni elektrodi je bil enotenski remont oplaševalne linije 4 in visoka dopustniška odsotnost.

V avgustu pa je bil skupni plan proizvodnje dosežen 89,2 %, plan dodatnih materialov za varjenje pa 76,2 %. Poleg visoke bolezenske in dopustne odsotnosti je bilo tudi večje število okvar strojev. V tem mesecu je padla tudi storilnost na delovno uro pod poprečje leta 1979. Odbor z doseženimi rezultati ni bil zadovoljen in je naročil, da se mora v prihodnjih mesecih vložiti vse napore za boljše rezultate dela.

Potrdili so proizvodni načrt za mesec september v količini 2260 ton in za mesec oktober 2200 ton.

Obravnavali so gibanje osebnih dohodkov za julij in avgust. Ugotovili so, da je TOZD Elektrode pri

doseganju učinka vedno na zadnjem mestu v Železarni. Zato naj oddelek za študij dela in časa izdelava analizo doseganj učinkov v TOZD Elektrode.

Sprejeli so analizo izvršenih nalog v juliju in avgustu ter potrdili plan predvidenih nalog za september in oktober.

TVD Partizan B. Dobrava so odobrili dva zavitka elektrod Jadran za izvedbo srečolova na zabavni prireditvi.

Seznajeni so bili z zahtevo republiškega inšpektorja za delo o urejanju in vzdrževanju premikalskih stez in pešpoti v območju TOZD, kot jih predvidevajo predpisi iz varstva pri delu in z navodili o urejanju teh zahtev v TOZD.

Razpravljali so o predvideni ustanovitvi združenja JUVAR, v katerem so bili združeni vsi proizvajalci dodatnih materialov za varjenje in opreme v Jugoslaviji. Odbor je bil mnenja, da TOZD Elektrode lahko pristopi k združevanju JUVAR, če je to združenje za TOZD bolj ugodno od združenja JUZICA.

Sprejeli so analizo zastojev v rezalnici, ki jo je izdelala TOZD Vzdrževanje. Menili so, da uvedba dela rezalnice na tri izmene ni priporočljiva, ker so stroji dotrajani in bi tako delo povzročalo še več zastojev. Odbor je bil mnenja, da naj še dodatno nočno delo na rezalnih strojih in Curto linij organizira le občasno, kot je bila praksa dosedaj.

Ob sklepu se je odbor razpravljal o fizičnih obremenitvah delavcev na posameznih oplaševalnih linijah in naročil, da oddelek za študij dela in časa pripravi primerjalno analizo po posameznih oplaševalnih linijah.

S. M.

14. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri DS TOZD Jeklovlek je imel 15. septembra svojo 14. redno sejo, ki jo je vodil predsednik, Stane Rev. Odbor je pregledal sklepe zadnje seje in ugotovil, da so v glavnem izvršeni, razen premostitve Mihajla Zajčiča, ki se vodi v evidenci.

Odbor je razpravljal o temeljih planov srednjeročnega razvoja, ki so v zaključni fazi in imel pripombe na 4. člen, ki se nanaša na politiko zaposlovanja, zlasti da bi se izboljšala kvalifikacijska struktura zaposlenih in na 15. člen, da se spremeni število zaposlenih na 170 delavcev, skladno z nadaljnjim razvojem in z rasto produktivnosti.

Odbor je pregledal normativ in zasedenost delovnih nalog in opravil. Na znanje so vzeli sporazumno prekinitve delovnega razmerja Marka Pranjčiča s tem, da povrne vse eventualne obveznosti do železarne Jesenice. Na znanje so vzeli upokožitev Janeza Pristova in hkrati sprejeli sklep, da se Marjana Stojana razporedi na delovne naloge in opravi izmenskega delovodje.

Odbor je glede Mirka Beronja in Vlada Razingerja, ki sta začasno premeščena iz TOZD Valjarne debele pločevine v TOZD Jeklovlek sprejel sklep, da se po možnosti in s soglasjem kandidatov začne razgovor o stalni premostitvi v TOZD Jeklovlek.

Ponovno so obravnavali prošnjo za premostitev Janeza Kovačeca v TOZD Energetiko in sprejeli sklep, da se mu prošnja odobri ob ustreznih zamenjavi.

Obravnavali so tudi prošnji dveh sodelavk za delo na eno izmeno zaradi neurejenega otroškega varstva. Odbor ni sprejel dokončnega sklepa.

5. SEJA KOMITEJA ZA LO IN DRUŽBENO SAMOZAŠČITO

V TOZD Jeklovlek je bila 17. septembra peta seja komisije za ljudsko obrambo in družbeno samoznašitvo, ki jo je vodil predsednik Milojko Rajaković. Najprej so pregledali sklepe zadnje seje in ugotovili, da so bili izvršeni, razen nekaterih vprašanj, na katere je tednik opozoril ob smrti predsednika Tita.

Komite je obravnaval vojno-politično in varnostno oceno v občini Jesenice in menil, da je treba nekatere naloge, ki so organizacijske in obrambne narave, upoštevati pri usmeritvah k srednjeročnemu planiranju na področju ljudske obrambe in družbene samoznašitve.

Komite je na osnovi izvlečka sklenil, izdelati oz. dopolniti oceno delovanja ob neposredni vojni nevarnosti in krizni situaciji.

Komite je tudi sklenil, da je potrebno povezati in uskladiti obrambne načrte v okviru DO Železarne in KS, ki so pomembna naloga komiteja za ljudsko obrambo in družbeno samoznašitvo pri DS Železarne.

Pregledali so formacijo enot civilne zaštite in poudarili, da je enote civilne zaštite potrebne organizacijsko prilagoditi novim formacijam in jih ustrezno opremiti.

Pregledali so spisek pripadnikov civilne zaštite, ki so obiskovali pouk in ugotovili, da je od devetih kandidatov, osem uspešno opravilo predpisani tečaj.

Pregledali so tudi spremembe signalov in kodnih označb.

Obravnavali so program aktivnosti na področju SLO in družbene samoznašitve v občini Jesenice v okviru nalog NNPN 1980–1981, ki jih je pripravila OK SZDL Jesenice.

Komite je opozoril na nekatere pomanjkljivosti zadnje akcije NNPN 79, da se odpravijo in uskladijo z novo akcijo 1980/81, ki bo potekala v znamenju praznovanja 40. letnice ustanovitve OF.

E.

E.

STALIŠČA IN USMERITVE REPUBLIŠKEGA SVETA ZSS

(Nadaljevanje s 1. strani)

ščinah zagotovili čim bolj uspešno aktivnost sindikatov pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije, načrtnega usmerjanja družbenega razvoja za krepitev samoupravnega družbenoekonomskega položaja delavcev, sprejema republiški svet naslednja

STALIŠČA IN USMERITVE:

1.

Sindikati moramo nenehno krepiti zavest delavcev, da je uspešno uresničevanje politike gospodarske stabilizacije temeljni interes delavskega razreda in bistveni pogoj, tako za celotni gospodarski in družbeni napredek, kot tudi za krepitev samoupravnega družbenoekonomskega položaja delavcev in ponovno stabilno rast njihovega osebnega in družbenega standarda. Trajno gospodarsko stabilnost pa je mogoče zagotoviti le z neposredno zavestjo vseh delavcev v združenem delu in vseh odgovornih družbenih dejavnikov za korenito preobnovo našega gospodarstva, zasnovano na povečanju posamične in družbene produktivnosti dela in boljši izrabi razpoložljivih produkcijskih sredstev in delovnega časa, na večjem vključevanju v mednarodno delitev dela in na smotni delitvi ustvarjenega dohodka za posamezne oblike porabe. Krepiti moramo zavest delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, da lahko le z večjo produktivnostjo dela in smotnejšim gospodarjenjem z družbenimi sredstvi v medsebojni povezavi in soodvisnosti z delavci v drugih temeljnih organizacijah združenega dela zagotovijo tudi večji dohodek in s tem tudi večji osebni in družbeni standard delavcev in delovnih ljudi.

2.

Da bi zagotovili gospodarsko stabilnost, zmanjšali inflacijo in hkrati okrepili materialno podlago dela, moramo tudi v drugem polletju letos kljub težjim pogojem za pridobivanje dohodka vztrajati pri uveljavljanju ciljev resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letu 1980, kar pomeni, da morajo rasti osebni dohodki počasneje od dohodka in sredstev za razširitev materialne podlage dela. Vsako povečanje osebnih dohodkov, ki nima podlage v ustreznem povečanju dohodka, bi namreč v sedanjih gospodarskih razmerah samo še poglobilo neskladja med kupno močjo prebivalstva in razpoložljivimi blagovnimi skladi, okrepilo bi rast cen oziroma inflacijo ter tako škodovalo celotni delavski razred, posebno pa delavce in družine z nizkimi dohodki.

Zato morajo sindikati skupaj z drugimi odgovornimi družbenimi dejavniki sproti spremljati uveljavljanje dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980 in ukrepati proti tistim organizacijam združenega dela in delovnim skupnostim, ki od dogovora odstopajo. Vsak primer morajo obravnavati odgovorno in selektivno glede na različne objektivne okoliščine pri pridobivanju dohodka.

Delegati sindikatov bodo v odobu podpisnikov dogovora terjali temeljito oceno dosedanjega uresničevanja dogovora in podpirali takšne njegove dopolnitve, ki bodo omogočile učinkovito uresničevanje dogovora do konca leta.

3.

Sindikati znova terjamo pravičnejšo porazdelitev bremen stabilizacije na vse dele združenega dela, vse sloje prebivalstva in vse oblike porabe. Zavedamo se, da so sredstva za osebne dohodke in skupno porabo delavcev najpomembnejši vir kupne moči prebivalstva in da morajo zato prispevati tudi ustrezni delež k ustaliti gospodarskih tokov. Vendar je očitno, da za zdaj le sredstva za osebne dohodke in skupno porabo delavcev in pokojnine v celoti prispevajo ustrezni delež k stabilizaciji, vsi drugi viri in oblike porabe pa k stabilizaciji prispevajo manjši delež, kar še posebej velja za investicijsko in splošno porabo.

Zato si bomo sindikati v vseh delovnih okoljih in vseh samoupravnih in družbenih organih, kjer smo organizirani prisotni, prizadevali, da se na podlagi sistemskih rešitev in z ukrepi tekoče ekonomske politike, politike davkov in prispevkov ustvarijo taki pogoji, v katerih se bo po eni strani še bolj uveljavilo delo in dobro gospodarjenje in na tem temelječe pridobivanje in delitev dohodka, po drugi strani pa tudi pravičnejša porazdelitev bremen stabilizacije.

4.

Sedanje naglo naraščanje cen, posebno pa cen življenjskih potrebščin in storitev, ki je večje od dogovorjenega na začetku leta, občutno znižuje realno vrednost osebnih dohodkov zaposlenih, pokojnin, ští-

pendij in socialnih dajatev ter ogroža življenjsko eksistenco delavcev in družin z nizkimi dohodki. Zato si bomo sindikati povsod prizadevali, da z ustreznim ravnanjem samega združenega dela in ukrepanjem odgovornih družbenih dejavnikov obrzdamo naraščanje cen in s tem preprečimo nadaljnje padanje osebnega in družbenega standarda delavcev in občanov.

Sindikati terjamo, da se zaustavi nadaljnje padanje realnih osebnih dohodkov in s tem življenjske ravni delavcev in delovnih ljudi. Zato se zavzemamo za družbeno opredelitev, da se poprečni realni osebni dohodki zaposlenih v letu 1980 ne smejo zmanjšati za več kot 8 % v primerjavi s letom 1979.

Dejanski realni osebni dohodki posameznih delavcev in delovnih kolektivov bodo odvisni od dela in dobrega gospodarjenja in smotne delitve politike v posamezni organizaciji združenega dela. Vendar mora biti ta dogovorjena spodnja meja znižanja povprečnega realnega osebnega dohodka družbeno usmeritev in podlaga za ustrezno ukrepanje vseh nosilcev gospodarjenja in tekoče ekonomske politike.

5.

Sindikati posebej opozarjamo na težavnejši položaj delavcev z nizkimi dohodki. Menimo, da lahko organizacije združenega dela največ store za izboljšanje položaja teh delavcev, če s povečanjem produktivnosti dela in boljšim gospodarjenjem povečajo svoj dohodek, s tem pa tudi osebni dohodek vseh delavcev. Pri tem pa je treba v delitvi po delu in rezultatih dela težiti, da bo proizvodno delo in delo v težjih delovnih razmerah ustrežnejše vrednoteno v povezavi z doseženimi rezultati dela teh delavcev. Poleg tega naj s sredstvi skupne porabe in različnimi socialnimi ukrepi solidarnostno pomagajo delavcem z nizkimi dohodki, vendar tako, da ti ukrepi ne bodo krnili redne delitve po delu; imeti morajo začasen pomen in upoštevati morajo celotni dohodek posameznega delavca oziroma njegove družine. Pri tem naj upoštevajo takšna merila za dajanje družbene pomoči kot so dogovorjena v posameznih družbenopolitičnih skupnostih.

Sindikati se bomo zavzemali, da bodo v skupnostih socialnega varstva in v drugih samoupravnih skupnostih, občinah in krajevnih skupnostih zagotovili takšno uporabo meril družbene pomoči, da bodo izboljšali socialni položaj delavcev in družin z nizkimi dohodki. Pri tem je treba upoštevati tudi dopolnilne dohodke delavcev in njihovih družin.

Sindikati zahtevamo, da v nobeni organizaciji združenega dela delavci za redno delo ne smejo prejemati osebnega dohodka, ki bi bil nižji od zadržanega osebnega dohodka, določenega z zakonom.

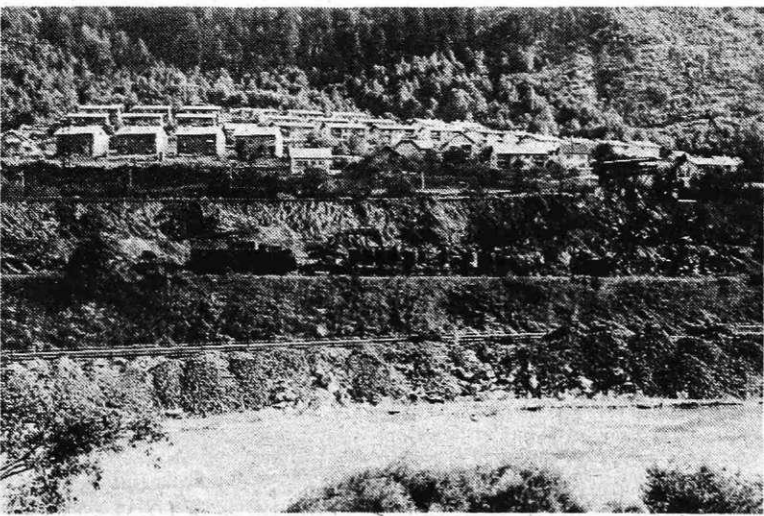
Sindikati predlagamo, da takoj začnemo oblikovati ustrezne podlage za določitev najnižjega oziroma zadržanega osebnega dohodka, ki naj se uveljavi s 1. 1. 1981.

6.

Sindikati priporočamo samoupravni interesni skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije, da ob sedanjem usklajevanju oziroma povečanju pokojnin izboljša položaj upokojencev z nizkimi pokojninami tako, da spremeni cenzuse, višino varstvenega dodatka ali kako drugače olajša položaj upokojencev.

Republiški skupnosti otroškega varstva priporočamo, da v okviru razpoložljivih sredstev poveča otroški dodatek in to diferencirano za posamezne kategorije upravičencev.

Sindikati se zavzemamo, da organizacije združenega dela in ustrezni družbeni dejavniki ocenijo ter sprejmejo ukrepe za ustrezno povečanje oziroma usklajevanje štipendij učencev in študentov.

Pogled na del nasipa Železarne s separacijo za žlindro (Foto B. Blenkš)

7.

Sindikati se zavedamo, da bodo gospodarske razmere v prihodnjem letu še vedno težavne in da bo tudi celotno naslednje srednjeročno obdobje, obdobje stabilizacijskih prizadevanj. Vendar menimo, da poprečni realni osebni dohodki oziroma osebni in družbeni standard delavcev že v prihodnjem letu ne sme več upadati. Njegovo nadaljnje upadanje bi namreč negativno vplivalo na razpoloženje delavcev in njihova prizadevanja za povečanje produktivnosti dela in uspešno gospodarjenje. Obenem bi to slabilo tudi razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov ter krepilo administrativno ukrepanje. Zato si prizadevamo, da že zdaj ustvarjamo take gospodarske razmere in pripravljamo takšna izhodišča za družbenoekonomski razvoj v letu 1981, ki bodo zagotavljala rast realnih osebnih dohodkov v skladu z rastjo produktivnosti dela. To pomeni, da moramo zagotoviti ustrezno gospodarsko rast in spraviti vse oblike porabe v okvir razpoložljivih možnosti ter v ustreznem medsebojnem razmerju.

Takšno usmeritev moramo uveljaviti že v prihodnjem letu, pa tudi v srednjeročnih planih za obdobje 1981-1985. Ti plani morajo poleg ekonomskih, vsebovati tudi socialne sestavine družbenoekonomskega razvoja, prilagojene politike ekonomske stabilizacije.

8.

Sindikati in drugi družbeni dejavniki posvečamo veliko pozornost sedanjim družbenoekonomskim dogajanjem predvsem v gospodarstvu, premalo pa razmeram v družbenih dejavnostih, kar zmanjšuje uspešnost celotnih stabilizacijskih prizadevanj. Zato republiški svet zavezuje vse organizacije in organe zveze sindikatov, zlasti pa svoje predsedstvo ter ustrezne svete in republiške odbore sindikatov, da aktivno delujejo tudi na področju družbenih dejavnosti za uspešno uresničevanje stabilizacijske politike in za krepitev družbenoekonomskega položaja teh delavcev.

9.

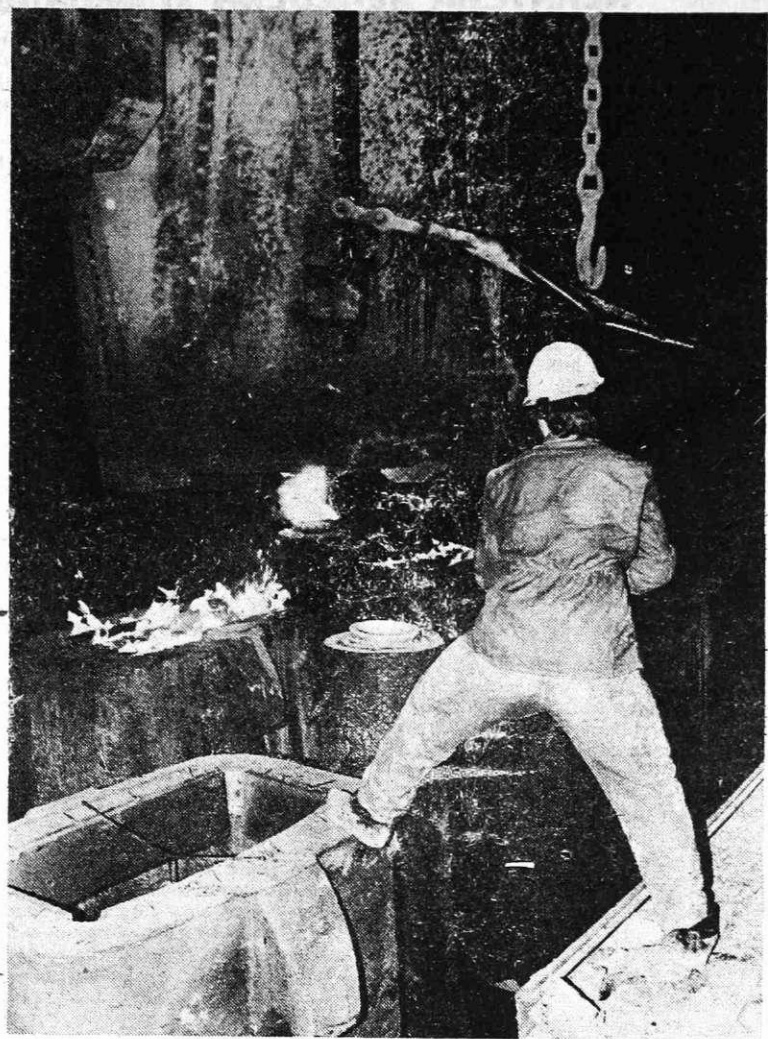
Celotno aktivnost sindikatov pri uresničevanju politike gospodarske stabilizacije moramo povezati s pripravo 2. konference Zveze sindikatov Slovenije, ki bo obravnavala uveljavljanje delitve po delu in rezultatih dela. Konferenca bo sprejela tudi družbeni dogovor o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo. Uspešna izvedba konference bo prispevala k nadaljnjemu uresničevanju politike gospodarske stabilizacije in učinkovitemu usmerjanju družbenoekonomskega razvoja.

10.

Sindikati moramo skupaj z drugimi družbenimi dejavniki zagotoviti temeljito pripravo in široko obravnavo periodičnih obračunov organizacij združenega dela za tretje četrtletje 1980. Njihova obravnavanje letos še bolj pomembna, ker mora zagotoviti delavcem ter samoupravnim in družbenim dejavnikom čim bolj temeljito oceno sedanjih dogajanj v združenem delu in poslovnih rezultatih do konca leta 1980. To bo v marsičem vplivalo tudi na opredeljevanje razvojnih možnosti in gospodarjenja v letu 1981, pa tudi na vsebino srednjeročnih planov od 1981 do 1985. Zato morajo vse organizacije in organi sindikatov posebno pozorno obravnavati periodične obračune za letošnje tretje četrtletje.

11.

Sindikati ocenjujemo, da sedanje motnje v preskrbi proizvodnje s surovinami in reprodukcijskim materialom negativno vplivajo na poslovne rezultate, kar zelo vznemirja delavce. Zato priporočamo, da odgovorne organizacije in organi učinkovito razrešujejo tekoče probleme preskrbe in da čimprej ocenijo možnosti preskrbe s surovinami in

V martinarni (Foto S. Kokalj)

reprodukcijskim materialom ter izdelajo realne materialne bilance vsaj za naslednjih šest mesecev.

12.

Republiški svet zavezuje vse organizacije in organe zveze sindikatov, osnovne organizacije in občinske svete, zlasti pa svoje predsedstvo, svete, odbore in republiške odbore sindikatov dejavnosti, da učinkovito in dosledno uresničujejo ta stališča in usmeritve, uskladijo svoje delovanje z delovanjem drugih druž-

benih dejavnikov in tako pripomorejo k usklajeni in učinkoviti družbeni akciji za stabilizacijo gospodarstva in uspešno usmerjanje družbenoekonomskega razvoja.

Sindikati moramo zagotoviti, da si bodo delegati združenega dela, posebno pa delegati sindikalnih organov v vseh institucijah političnega sistema, kjer ti delujejo, prizadevali za uresničevanje teh stališč in usmeritev.

(Sindikalni poročevalec)

SREČANJE INTERNIRANK IZ KONCENTRACIJSKIH TABORIŠČ RAVENSBRÜCK IN OSWIENCIM V MEDULINU PRI PULJU

Z nekaj zamude smo se srečno in veselo pripeljale v mesto Pulj, kjer so nas pristrčno pozdravili z godbo. Pozdravili so nas in nam zaželeli prijetno bivanje v njihovem kraju zastopnice republiškega odbora internirancev Hrvaške in pionirji ter pionirke. Bilo pa je že pripravljenih deset avtobusov, ki so nas prepeljali v hotele. Po namestitvi smo se sprehodile po obali, ki je bila v bližini in se srečavale in spoznavale z nekdanjimi internirankami, ker se z nekaterimi nismo videle kar 35 let. Tudi po večerji je bilo še nekaj srečanj in posedeli smo na terasi hotela do pozne noči.

Drugi dan je bil predviden prost dan, pa vendar je bil sklican sestanek ob 10. uri, na katerem smo počastile spomin na umrle in na tiste, ki so za vedno ostale v taborišču. Z žalostjo v srcu pa smo tudi počastile spomin na našega maršala Tita, ki nas je v letošnjem letu zapustil, pa vendar še tako živi med nami.

V nadaljnjem programu smo se pogovorile o sedanjem težkem političnem stanju v svetu, ki je za žene - matere še posebno zaskrbljujoče, ker se bojijo za svoje otroke, da bi jim bilo prihranjeno trpljenje, ki so ga preživljale one v drugi svetovni vojni.

Pogovorile smo se tudi o tem, kako naše žene danes živijo in bile smo enotne v želji, da bi le tako ostalo še naprej. Na koncu pa je zadonela pesem »Tito mi se ti kunem« in »Jugoslavija« ter naša pesem »O kako je dolga, dolga pot«. Bilo je enkratno.

Po kosilu pa smo imele prost vstop v bazen in nekaj se nas je kopalo, druge pa so se sprehajale po soncu v bližnjem mestu in obali. Popoldne ob 17. uri pa so si napovedale sestanek tovarišice, ki so kot taboriščne delavke v tovarnah Simens in druge. Tudi one so obravnavale položaj v svetu in njihove osebne probleme. Po večerji pa smo se spet zbirale po skupinah, rekly kakšno veselo, zapele in nekatere tudi zaplesale ob glasbi. Večer je bil priskrben.

Tretji dan je bil za nekatere prost dan in so v lepem sončnem vremenu počivale, nekaj pa se nas je zbralo v hotelu in se tam še marsikaj pogo-

vorile o sedanjem stanju in stabilizaciji. Med nami je bila tudi tovarišica Jovita Podgornik, ki je imela umetniški del popoldanske prireditve. S tovarišico Sonjo Lapajne pa smo dopolne in popoldne napravile kratek sprehod s kamero TV Ljubljana in se pogovarjale o taboriščnem življenju.

Popoldne nam je orkester puljskih godbenikov in pevca pripravil lep koncert in na koncu smo vsi spet zapeli »Jugoslavijo«. Med nami sta bila tudi tovarišica Lidija Šentjunc in tovariš Lojze Bukovec in še drugi.

Osrednja proslava se je začela ob 17. uri. Pozdravnim besedam je sledil bogat kulturni program, ki smo ga ponovno zaključile s pesmijo »Jugoslavija«. Vsi smo stali in nobeno oko ni ostalo suho, kajti verjetno smo pri tem vsi mislili na našega preminulega maršala Tita. Vseh 700 udeležencev je bilo potem na skupni večerji. Bilo je nadvse živahno in objemljanje, poljubljanje in veselja ni bilo konca. Počasi smo odšle vsake v svoj hotel k počitku, pa tudi tam je bilo še nekaj časa živahno in kar nerade smo šle k počitku, ker nas je čakal naporen dan vožnje.

Ob 8. uri zjutraj, zadnji dan, so nas avtobusi že čakali in vse do Pulja smo prepevale. Ljudje so stali na cesti in nas nadvse lepo pozdravljali. In že nas je vlak odpeljal proti domu. Na vsaki postaji, posebno v Divači je bilo živo, ker so se od nas poslavljale zamejke in druge. Pa tudi pozneje smo se poslavljale vse do Ljubljane in dalje do Jesenic.

Delo pripravljalnega odbora pri republiškem odboru ZZB NOV Slovenije je zahtevalo veliko truda in zato smo zelo obžalovale, da vse tiste, ki so se prijavile niso prišle med nas in so s tem napravile težave. Saj človek nikoli ne ve ali se bo še kdaj lahko srečal s sotrpinami iz taborišč.

Razšle smo se v upanju, da ostanemo še naprej zdrave in da se ponovno srečamo čez nekaj let ali še prej.

Ivanka Kozar

NEKATERA NEREŠENA VPRAŠANJA ZAVAROVALNE DOBE, KI SE ŠTEJE S POVEČANJEM

(Nadaljevanje s 1. strani)

membe v delov. razmerah, da so nujne določene spremembe predpisov. To zaradi tega, ker šteje zavarovalna doba s povečanjem ni več v skladu s pogoji iz 57. člena ZTPPIZ, zaradi katerih so bila določena dela izvršena med beneficiranih s tako ali drugačno stopnjo povečanja. Predpisi imenujejo tak postopek revizije del in nalog. V nadaljevanju pa se bomo omejili le na to področje zavarovalne dobe, ki se šteje s povečanjem.

Čeprav zakon o delovnih mestih, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem, iz leta 1971 ne bi imel določb o reviziji, bi jo morali opravljati tekoče, zlasti glede sprotnega ugotavljanja delovnih razmer v materialni proizvodnji. Po veljavnih predpisih (57. člen ZTPPIZ) morajo biti namreč za štetje zavarovalne dobe s povečanjem stalno aktualni pogoji in kriteriji, zaradi katerih je bilo določeno »delovno mesto« beneficirano. Ker pa se s tehnološko-organizacijskimi spremembami v materialni proizvodnji spreminjajo tudi delovne razmere, je treba sprotno preverjati, ali so še izpolnjeni pogoji za povečano zavarovalno dobo, ali je intenzivnost škodljivih vplivov še taka, da opravičuje enako stopnjo povečanja, kot je bila ugotovljena ob priznanju. To pa pomeni, da pojem revizije ne vsebuje le spremljanja delovnih razmer s stališča preverjanja možnosti spremembe določene stopnje povečanja zavarovalne dobe, temveč tudi možnosti ukinitve povečanja zavarovalne dobe, če bi ugotovili, da ne obstajajo več pogoji za povečano štetje zavarovalne dobe.

Zavarovalno dobo s povečanjem je možno ugotavljati in priznavati le za tista obdobja dela, ko je dejansko šlo za take zdravju škodljive delovne razmere, kot so bile ugotovljene ob uvrstitvi konkretnih del med »benificirana delovna mesta«.

Nedvomno je potrebno najprej natančno opredeliti pojem revizije beneficiranih delovnih mest. Ali naj revizija le preverja, če gre še za tiste škodljive delovne razmere, ki so bile odločilne, da je bila zaposlitev na takih delih, na primer, že pred desetimi ali več leti, uvrščena med zavarovalno dobo s povečanjem, ali naj ugotavlja sedanje delovne razmere in pri tem upošteva možnost sodobnih znanstveno-tehničnih dosežkov varstva pri delu?

Opredeliti bi bilo potrebno tudi take primere – in teh ni malo – ko so se v daljšem obdobju delovne in zdravju škodljive razmere z uvedbo ustreznega varstva pri delu oziroma s spremembo sodobnejše tehnologije sicer izboljšale, vendar so težke delovne razmere navzlic temu že načele delazmožnost zavarovancev v tolikšni meri, da ne bodo zmožni s polnim delovnim časom izpolniti pogojev za polno pokojninsko dobo? Pri tem je treba upoštevati, da se delovne razmere spreminjajo in da razvoj sodobne tehnologije, čeprav sicer prevzema težka fizična dela od delavcev, čisto povzroča pri njih nove psihofizične obremenitve, ki so prav tako ali pa še bolj zdravju škodljive.

Nedvomno je možno precejšnje število prejšnjih škodljivih vplivov na zdravje delavcev zmanjšati ali celo odstraniti s sodobnimi sredstvi pri delu. Vendar zadeva to sodobno varstvo pri delu dela in naloge predvsem v materialni proizvodnji, medtem ko ne more vplivati na podaljšanje opravljanja poklicne dejavnosti.

Upošteva ta aspekt, bi morala torej revizija oziroma kontrola temeljiti na naslednjih podmenah:

- ugotavljati je treba sprotno tista dejstva v OZD, ki so bila pogoj za priznanje povečanja zavarovalne dobe po ustreznih predpisih;

- stalno je potrebno spremljati delovne razmere oziroma intenzivnost škodljivih vplivov na določenih delih in jih primerjati s kriteriji določenimi v predpisih;

- ta revizija zadeva predvsem tista dela, za katere se priznava povečana zavarovalna doba zaradi škodljivih vplivov v materialni proizvodnji (1. odstavek 57. člena ZTPPIZ);

- ker je inštitut povečane zavarovalne dobe v neposredni pristojnosti združenega dela, skupnost brez tesnega sodelovanja z njim in z drugimi ustanovami (in državnimi organi), ne more uvažati revizije;

- revizije ni mogoče opravljati občasno in parcialno, ampak mora potekati hkrati na območju celotne skupnosti in v koordiniranem sodelovanju z drugimi skupnostmi v federaciji;

- revizija mora biti koordinirana planirana dejavnost, opredeljena s konkretno vsebino določenih opravil in nosilec posameznih nalog in del in v poprej družbeno verifirana z ustreznimi družbenopolitično dejavnostjo na republiški ravni. Sprememba ali celo prenehanje pravice do povečane zavarovalne dobe je namreč družbeno zelo občutljiva naloga, ki nima ekonomskih učinkov le v združenem delu, temveč tudi v konkretnih pravicah posameznih zavarovancev.

Iz navedenega lahko povzamemo, da mora biti revizija integralni del vseh tistih del in nalog, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem. Za tako sprotno spremljanje in ugotavljanje vplivov delovnih razmer, določenih v 57. členu ZTPPIZ, je pravna podlaga določena v zakonu o delovnih mestih, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem iz leta 1968 (3. člen), kot tudi v 20. in 21. členu republiškega družbenega dogovora o načelih, kriterijih ter osnovah postopka za določanje delovnih mest, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem (Ur. list SRS št. 25/74).

Navedeni družbeni dogovor sicer v navedenih členih govori o obnovi postopka glede preverjanja – določanja zavarovalne dobe s povečanjem rer o reviziji delovnih mest, vendar navkljub različni terminologiji med tema pojmovoma ni razlike glede vsebine opravil, ki jih je treba opravljati. Z obnovo postopka je mišljeno le preverjanje razmer na posameznih »delovnih mestih«, medtem ko revizija zadeva v glavnem splet istovrstnih del in opravil v določenih panogah dejavnosti.

Po temeljnih načelih tega družbenega dogovora je možno priznati zavarovalno dobo s povečanjem le, če so temeljne in druge organizacije združenega dela ter druge delovne skupnosti (organizacije) do vložitve zahtevka v celoti izpolnile vse dolžnosti, ki so jim bile naložene s tem družbenim dogovorom.

Med te dolžnosti sodijo zlasti naslednje:

- zmanjševanje oziroma odpravljanje škodljivih vplivov, zaradi katerih so delovne razmere posebno težke in zdravju škodljive;
- spreminjanje tehnoloških postopkov;
- izboljševanje organizacije dela;

- uvajanje skrajševanja delovnega časa in dnevnih, tedenskih in letnih rekreacij;

- uvajanje občasne premeščanja delavcev;

- skrb za druge splošne in posebne varstvene ukrepe.

To pomeni, da za »delovna mesta«, priznana v času od 1. 1. 1973. leta dalje, s sklepi skupščine praviloma ne bi bilo mogoče uvesti obnove niti revizije, če bi se skupnost oziroma njena strokovna služba povsem ravnala po določbah družbenega dogovora. Revizijo bi bilo potemtakem mogoče za ta »delovna mesta« opravljati le v tistih primerih, ko težkih in zdravju škodljivih delovnih razmer poprej ni bilo mogoče odpraviti v določenem roku navzlic temu, da so bili uporabljeni vsi varstveni in drugi ukrepi, da bi jih zmanjšali ali odpravili oziroma če so se delovne razmere na konkretnih delih spremenile v tolikšni meri, da bistveno odstopajo od dejanskega stanja, ugotovljenega ob priznanju povečane zavarovalne dobe.

Precej drugače pa je z delovnimi mesti, določenimi z zakonom o delovnih mestih, na katerih se šteje zavarovalna doba s povečanjem iz leta 1968. S tem zakonom je bilo uvrščenih med »benificirana delovna mesta« največje število delovnih mest. Deloma je bilo to storjeno zaradi kompenzacije pokojninske dobe, ki je s 1. 1. 1965. leta bila zvišana od 35 (30) na 40 (35) let. Zaradi tolikšnega povečanja števila beneficiranih delovnih mest v različnih panogah dejavnosti je moral pristojni organ opraviti obvezno revizijo vseh delovnih mest, vendar z ne-realno postavljenim rokom – do 31. decembra 1973. leta.

Potemtakem bi morala revizija zajeti predvsem »delovna mesta«, na katerih je bila določena zavarovalna doba s povečanjem z zveznimi predpisi, veljavnimi do 31. 12. 1972. leta, katerih začasna uporaba je bila sicer podaljšana tudi za čas po 1. 1. 1973. leta. Za revizijo je potrebno uporabljati predpise republike oziroma skupnosti, čeprav je bila zavarovalna doba na teh delovnih mestih priznana z zveznim zakonom. Po 82. členu ZTPPIZ so namreč s 1. 1. 1973. leta prenehali veljati vsi zvezni predpisi v pokojninskem in invalidskem zavarovanju, torej tudi določbe, ki zadevajo povečano zavarovalno dobo. Ker pa v relativno

kratkem času z republiški originalnimi predpisi ni bilo mogoče izpolniti vrzel, ki je nastala s 1. 1. 1973. leta zaradi prenehanja veljavnosti zveznih predpisov, je bila začasna uporaba teh zveznih predpisov podaljšana z republiški predpisi.

Zavarovalna doba, ki se šteje s povečanjem, je namreč tista zavarovalna doba, ki poteka v posebnih delovnih razmerah. Za priznanje same zavarovalne dobe je potrebno poleg sklenitve delovnega razmerja izpolnjevati vse tiste pogoje, zaradi katerih je bilo sklenjeno delovno razmerje, to je opravljanje dela v določenem času. Zato je možno določeno obdobje dela šteti s povečanjem trajanjem le, če so v vsem tem obdobju stalno obstajali vsi tisti pogoji, zaradi katerih je bila s predpisom priznana na določenih delih povečana zavarovalna doba.

Tako je torej nujen pogoj za obstoj in priznanje zavarovalne dobe opravljanje določenega dela v predpisanem času, tako je tudi za priznanje in štetje zavarovalne dobe s povečanjem potrebno, da ves čas trajanja zavarovalne dobe obstajajo vsi tisti pogoji, zaradi katerih je bila priznana zavarovalna doba s povečanjem z zakonom ali sklepom skupnosti. Zdravju škodljive delovne razmere morajo torej obstajati ne le v trenutku, ko je bila priznana zavarovalna doba na določenih delih, ampak tudi ves čas med trajanjem zavarovalne dobe.

Nedvomno pa delovne razmere niso stalno enake in so v tesni soodvisnosti od tehnološko-organizacijskih pogojev proizvodnje in drugih dejavnikov, pogojenih z gospodarskim in družbenim razvojem celotne države. Zato bi bila nujna stalna »kontrola« in spremljanje delovnih razmer, čeprav normativni predpisi sploh ne bi vsebovali ustreznih določb o reviziji, ki po svojem bistvu ni nič drugega kot spremljanje delovnih razmer. Pri spremembi teh delovnih razmer pa morajo podpisniki republiškega

družbenega dogovora uporabiti svojo pristojnost, ki jih imajo do organizacij v zvezi s povečano zavarovalno dobo.

Za pričetek revizije bi morala skupnost najprej opraviti naslednje naloge:

- ugotoviti natančno število zaposlenih zavarovancev na beneficiranih delovnih mestih v posameznih panogah dejavnosti in po kalendarjih letih;

- v sodelovanju s podpisniki družbenega dogovora ugotoviti, kakšne dejanske spremembe so bile opravljene v času od ugotovitve beneficiranih delovnih mest do danes in v kolikšni meri so vplivale na kriterije, zaradi katerih so bila določena dela uvrščena med beneficirana. Pri tem je potrebno upoštevati spremembe, ki so nastale zaradi sprememb tehnološkega procesa proizvodnje, varstvenih ukrepov, organizacije dela ipd.;

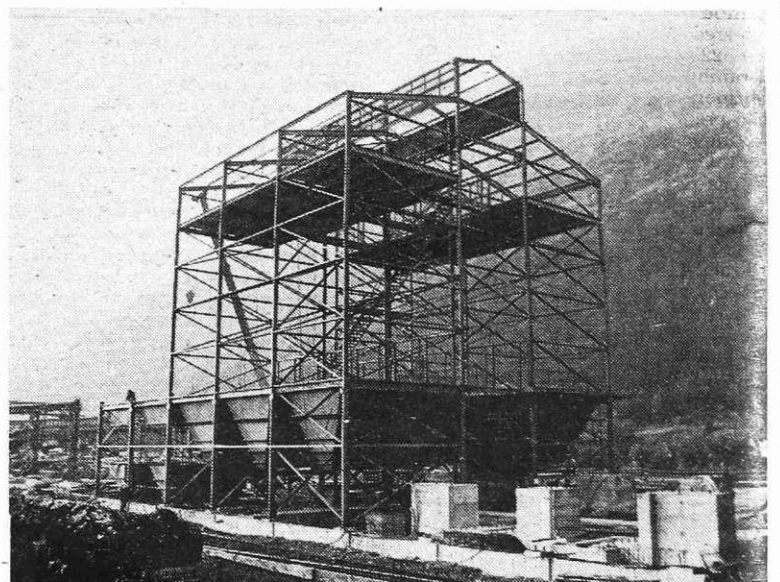
- ugotoviti je potrebno spremembo delovnih razmer, ki so bile odločilne za priznanje in določitev stopnje povečanja zavarovalne dobe;

- predlagati je potrebno ustrezne spremembe glede posameznih delovnih mest, za katere je bilo ugotovljeno drugačno dejansko stanje, kot pa je bilo ob priznanju povečane zavarovalne dobe;

- formalno pravno je potrebno uskladiti veljavne predpise o beneficiranih delovnih mestih tako, da bodo vsa beneficirana delovna mesta določena z enakimi republiškim predpisom. To tudi zaradi tega, ker začasne uporabe 313. člena statuta, s katerim je bila le začasno podaljšana uporaba zveznih predpisov tudi za čas po 1. 1. 1973. leta, ni mogoče podaljševati v nedogled. Za prakso pa bo tudi primernejše, če bodo vsa beneficirana delovna mesta zajeta v enem predpisu, ki ga bi nato s posameznimi sklepi skupščine le dopolnjevali oziroma spreminjali.

(Vzajemnost, 27. septembra)

Martin Časar

Del novih odpraševalnih naprav (Foto S. Kokalj)

30 LET SAMOUPRAVLJANJA V ŽELEZARNI

KRONIKA ZA MESEC OKTOBER

1952

Delavski svet Železarne je na seji, dne 1. oktobra 1952, zelo obširno in podrobno obravnaval kvalitetno problematiko na podlagi dveh poročil, ki sta bili tehnično dobro pripravljena. Po temeljiti razpravi so med ostalimi sprejeli tudi naslednje sklepe:

1. Tehnični sektor mora skupaj z računovodstvom urediti vprašanje medfaznih zalog, ki jih je treba tudi uskladiti z razpoložljivimi krediti.
2. Rešiti je treba povezavo oddelka tehnične kontrole s proizvodnimi obrati.
3. Tehnično vodstvo mora določiti točen proces proizvodnje v martinarni in ugotoviti, ali naj bo rafinacijski proces v peči ali pa v ponvici.
4. Ekonomska analiza mora napraviti predračun izdelave pomirjenih jekel za globoki vlek za pločevino za TEP Celje, kupca pa je treba obvestiti in opozoriti na podražitev.
5. Rešiti je treba čiščenje ingotov in polfabrikata na Javorniku, zato je treba tam povečati normativ in plačani fond. popraviti kompresorje in vode komprimiranega zraka.
6. Tehnično vodstvo mora dosledno zasledovati kvalitete v proizvodnji.

S poročilom o kvalitetni problematiki naših jekel in o problematiki izdelave kvalitetnega jekla v martinarni vas bomo seznanili v eni prihodnjih števil Železarja.

Na seji 24. oktobra 1952 pa je delavski svet Železarne izvolil v okrajno skupščino socialnega zavarovanja naslednje člane: Janka RUDOLFA, predstavnika RS Ljubljana, in predstavnika Železarne: Janeza MLAKARJA, konstrukcijska delavnica, Janka AVSENIKA, martinarna, Janka VERDNICA, garaža, Tineta ŽENA, mehanična delavnica, Mitjo VEROVŠKA.

delovna varnost, Franca ROZMANA, promet, Cilko CEGNAR, personalni oddelek, Ivana MIHOLIČA, predelovalni obrati, Jakoba VODNOVA, elektropec, Vencija ROTARJA, promet in Janka NOČA, Javornik I.

1953

Delavski svet Železarne je na seji 15. oktobra 1953 obravnaval izvajanje plana v minulih mesecih tega leta in sprejel te sklepe:

1. Neizdobljene količine, tako imenovane »repe« je treba odpraviti do konca leta oziroma jih zmanjšati na minimum. Za izvajanje plana, za utemeljitev nastalih okvar in za izvajanje disciplinskih kazni je odgovorna operativna.
 2. Začasno se ukinejo redni letni dopusti. Dovoljujejo se samo v izrednih in nujnih primerih.
 3. Upravni odbora mora čimprej pripraviti predlog za osnove delovodske šole in ga predložiti delavskemu svetu v obravnavo.
- Na tej seji je delavski svet Železarne obravnaval tudi poročilo o kapitalni izgradnji zlasti o tanki pločevini in sklenil:
1. Tanko pločevino je treba modernizirati po situaciji in planu, ki ga je predlagala kapitalna izgradnja. Predlog pa predvideva, da se proga postavi v halo valjarne 2200, da stara proga dela do 1. oktobra 1954, oziroma se ustavi do 1. decembra 1954. V tem času je treba intenzivno delati na izgradnji nove proge, ki mora 1. decembra 1954 v enomesečno poskusno obratovanje.
 2. Modernizacijo proge so predvidevali, da se bi proizvodnja povečala od 18.000 na 40.000 ton.
- Na tej seji so predsedniku republike maršalu Titu poslali resolucijo v zvezi s krivično odločitvijo angleške in ameriške vlade glede Trsta.

1956

Na seji 25. oktobra 1956 je delavski svet obravnaval izvajanje plana za prvih devet mesecev. Za izboljšanje stanja so sprejeli te sklepe:

1. Tehnični sektor mora delavskemu svetu poročati o uspehih in rezultatih enomesečnega poskusnega obratovanja plavčev po varianti »B«.
2. Tehnično vodstvo podjetja naj kritično pregleda stanje ogrevalnih peči in naj za ta problem predlaga ustrezne rešitve. Rešitve je treba predlagati tudi za problem pogona turbine lahkih prog na Javorniku.

SEJA SKUPŠČINE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI

Delegati za SIS za zdravstveno varstvo se bodo sestali na 17. seji skupščine občinske zdravstvene skupnosti, ki bo v torek, 14. oktobra ob 12. uri. Konferenca delegacij v Železarni pa se bo sestala dan prej ob 12.30. Delegacije so dovolj zgodaj dobile precej gradiva v obnavno, saj je dnevni red seje skupščine precej obsežen. Na dnevnem redu so naslednje zadeve:

- izvolitev verificacijske komisije in ugotovitev sklepčnosti,
- pregled sklepov zadnje seje,
- finančno poročilo občinske zdravstvene skupnosti Jesenice za prvo polletje 1980,
- predlog valorizacije materialnih stroškov s predlogom aneksov k samoupravnemu sporazumu o menjavi dela z informacijo o izračunih v zvezi s prenosom specialističnih ambulant iz Zdravstvenega doma Jesenice v Splošno bolnico Jesenice,
- predlog rebalansa finančnega načrta občinske zdravstvene skupnosti Jesenice za leto 1980,
- predlog pravilnika o načinu zbiranja in razdeljevanja investicijskih sredstev za uresničevanje regijskega investicijskega programa,
- samoupravni sporazum o skupni uporabi deviznih sredstev ter
- predlog valorizacije nadomestila osebnega dohodka.

POLLETNO FINANČNO POROČILO SKUPNOSTI

Skupaj s polletnim finančnim poročilom občinske zdravstvene skupnosti so delegacije prejele še:

- poročilo izvršilnega odbora o zaključkih razširjenega posvetovanja ter o stališču izvršilnega odbora glede predlaganih ukrepov regionalne zdravstvene skupnosti Kranj,
- oceno izvajanja stabilizacijskih ukrepov delovne organizacije Osnovno zdravstvo Gorenjske ob I. polletju 80,
- realizacijo delovnega programa zdravstvenih delovnih organizacij za občinsko zdravstveno skupnost Jesenice za obdobje I-VI / 1980 ter
- pregled izplačanih osebnih dohodkov v obdobju I-VI / 1980 po občinah.

V prvem polletju je imela občinska zdravstvena skupnost skupaj približno 105,5 milijona dinarjev prihodkov, kar je le 48 % planiranih sredstev za celo leto (nekaj manj kot 220 milijonov). Torej je bilo zbranih za 2 % manj sredstev, kot bi jih moralo biti ob polletju. Tako je bilo predvsem zato, ker je bilo s prispevno stopnjo iz osebnega dohodka zbranih le 47,7 % planiranih sredstev iz tega vira, pa tudi iz dohodka ni bilo zbranih dovolj sredstev, pač pa nekaj manj kot je bilo načrtovano (49,2 %). To je seveda posledica stabilizacijskih ukrepov.

VEČ kot prihodkov pa je bilo ob polletju odhodkov, saj jih je bilo kar za približno 114 milijonov dinarjev kar je 51,6 % načrtovanih letnih odhodkov. Ker je treba k prihodkom pristeti še približno pol milijona dinarjev prenešene rezerve iz preteklih let, znaša negativni rezultat občinske zdravstvene skupnosti nekaj manj kot osem milijonov dinarjev. Največje presežanje nad planiranimi odhodki je pri zdraviliškem zdravljenju (odhodkov je bilo 92,5 letnega načrta oziroma dober milijon), pri zobozdravstvu (68,2 % ozi-

roma nekaj manj kot pet milijonov) ter pri specialističnem zdravljenju (67,2 % oziroma nekaj več kot osem milijonov dinarjev). Strokovna služba regionalne zdravstvene skupnosti je to razložila takole:

Na zdraviliško zdravljenje je bilo poslanih več kot jih je bilo predvidenih (zlasti so bili to borci NOB), pa tudi cene so bile višje od pričakovanih. Pri zobozdravstvu znatno povečana participacija velja šele od maja dalje. Pri specialističnem zdravljenju je bilo več stroškov pretežno zaradi aktiviranja specialističnega prizidka pri splošni bolnici Jesenice, delno zaradi presežanja programov v regiji.

V polletnem poslovnem poročilu je še posebej prikazano področje nadomestil osebnega dohodka in povračil, čeprav je bilo za to porabljenih približno polovico načrtovanih sredstev za celo leto (50,5 % oziroma 17 milijonov dinarjev). Strokovna služba regionalne zdravstvene skupnosti ugotavlja, da je običajno v drugem polletju več te vrste stroškov kot v prvem polletju. Med posameznimi vrstami nadomestil nastajajo nepredvideni stroški pri nadomestilih za bolezensko odsotnost nad 30 dni ter pri nadomestilu osebnega dohodka za nosečnost in porod. Jeseniška občinska zdravstvena skupnost je ena redkih v regiji, kjer planirana sredstva za nadomestila osebnega dohodka in denarna nadomestila ne bodo zadoščala za pokrivanje tekočih obveznosti. To pa je možno dokaj temeljito razložiti s fizičnimi kazalci odsotnosti z dela zaradi zdravstvenih razlogov. Odsotnost z dela se sicer delno zmanjšuje, vendar to velja le za odsotnost do 30 dni (kar gre iz sredstev OZD), medtem ko se odsotnost nad 30 dni ter zaradi nesreč pri delu (iz sredstev zdravstvene skupnosti) ne prestopi več, čeprav so bile te vrste odsotnosti že v izhodišču precej večje kot pa drugje na Gorenjskem. Prispevkov uporabnikov k stroškom neposrednega zdravstvenega varstva (participacije) je bilo v prvem polletju približno za tri milijone, kar je le dobra tretjina predvidenih sredstev za celo leto. Letos pa bi morali zbrati skoraj še enkrat več sredstev s participacijo kot pa smo jih na ta način zbrali lani.

O rezultatih polletnega poslovanja zdravstvene skupnosti je bilo 29. julija tudi razširjeno posvetovanje, katerega so se udeležili predstavniki občinske in regionalne zdravstvene skupnosti, zdravstvenih organizacij ter izvršnega sveta skupščine občine Jesenice. Sprejeli so vrsto zaključkov, od katerih omenjamo le naslednje:

- raziskati bo treba posamezne kategorije bolezni v občini Jesenice, posebej po gospodarskih dejavnostih ter vpliv življenjskega okolja; da bi ugotovili upravičenost naraščanja bolezenske odsotnosti in obolevanja nasploh;

- ugotoviti je treba vzroke fluktuacije zdravnikov v zdravstvenem domu Jesenice ter zagotoviti, da bodo izpraznjena delovna mesta v osnovni zdravstveni mreži zasedli strokovni zdravniki;

- zdravstvene delovne organizacije niso v celoti odgovorne za veliko bolezensko odsotnost, zato je ta problem treba reševati skupaj z organizacijami združenega dela in družbenopolitičnimi organizacijami;

- v dobrem polletju je bila sprejeta znatna podražitev zdravil, zato bo treba valorizirati sredstva za zdravstveno skupnost za leto 1980;

- sprejeto participacijo je treba dosledno plačevati, saj predstavlja precejšen delež pri dohodku zdravstvenih delovnih organizacij;

- ob koncu letošnjega leta si bo treba prizadevati za povečanje prispevne stopnje v letu 1981, ker bomo le tako lahko preprečili stagnacijo zdravstva v občini (fluktuacija zdravstvenega kadra in zmanjšanje pravic zdravstvenega varstva).

Iz informacije o izplačanih osebnih dohodkih v prvem polletju 1980 na področju gorenjskih občin (po podatkih službe družbenega knjigovodstva) pa povzemamo le podatke o povprečnem mesečnem bruto osebnem dohodku na pogojno nekvalificiranega delavca v jeseniški občini. Po tem kriteriju je največji osebni dohodek v SOZD Gorenjski zdravstveni center - DO Bolnišnice, sledijo ji upravni organi, družbenopolitične organizacije in strokovne službe samoupravnih interesnih skupnosti, nato pa še gospodarstvo, obratna ambulanta Železarn, zdravstveni dom Jesenice in splošna bolnica Jesenice.

VALORIZACIJA MATERIALNIH STROŠKOV

Skladno s sklepom izvršilnega odbora skupščina regionalne zdravstvene skupnosti naj bi valorizirala materialne stroške za 6 %. V osnovnem in bolnišničnem zdravstvenem varstvu se je namreč bistveno povečal izdelek za materialne stroške, povečale pa so se močno tudi cene zdravil. Spremembe in dopolnitve resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SRS v letu 1980 pa tudi dajejo možnost zdravstvu, da poveča sredstva za nastalo rast materialnih stroškov.

REBALANS FINANČNEGA NAČRTA SKUPNOSTI

V gradivu za delegacije so finančni načrti vseh petih gorenjskih občinskih zdravstvenih skupnosti za leto 1980 s predlogom za rebalans (popravek). V jeseniški skupnosti naj bi prihodek povečali za 876.000 dinarjev - pri postavki »drugi prihodki«, za toliko pa naj bi se povečal znesek za zdravstveno varstvo (polovico za specialistično in polovico za bolnišnično zdravljenje). Materialni in drugi odhodki naj bi se zmanjšali za 209.000 dinarjev, za toliko pa naj bi se povečalo združevanje sredstev (za skupni program regije).

PRAVILNIK O NAČINU ZBIIRANJA IN RAZDELJEVANJA INVESTICIJSKIH SREDSTEV

S tem pravilnikom so določeni način in pogoji zbiranja in delitve investicijskih sredstev za uresničevanje sprejetega investicijskega programa v gorenjski regiji v letih 1981 do 1985. Kriteriji so dokaj strogi, saj so predvidene tudi materialne sankcije (npr. če investitor ne poroča vsake pol leta o uporabi dodeljenih sredstev in poteku investicije, se ustavi nadaljevanje dodeljevanja investicijskih sredstev).

Sredstva za investicijski program združujejo občinske zdravstvene skupnosti skladno s samoupravnim sporazumom o temeljih planov. Poleg teh sredstev so za investicije namenjena tudi sredstva, ki so za to vkalkulirana v ceni zdravstvenih storitev za uporabnike drugih zdravstvenih skupnosti ter lastna udeležba investitorja (amortizacija, poslovni sklad, ipd.). Prednost pri delitvi sredstev imajo investicije, ki so bile sprejete že v tem srednjeročnem obdobju, pa so bile odložene zaradi pomanjkanja sredstev. Posebna komisija izvaja nadzor nad porabo sredstev, druga pa (med drugim) ocenjuje investicijsko dokumentacijo posameznih investitorjev.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O SKUPNI PORABI DEVIZNIH SREDSTEV

Predlog in obrazložitev samoupravnega sporazuma o skupni porabi deviznih sredstev, ustvarjenih z uresničevanjem mednarodnih sporazumov o socialni varnosti, sta objavljena v 22. številki delegatskega Po-

ročevalca, ki so ga prejeli vodje delegacij.

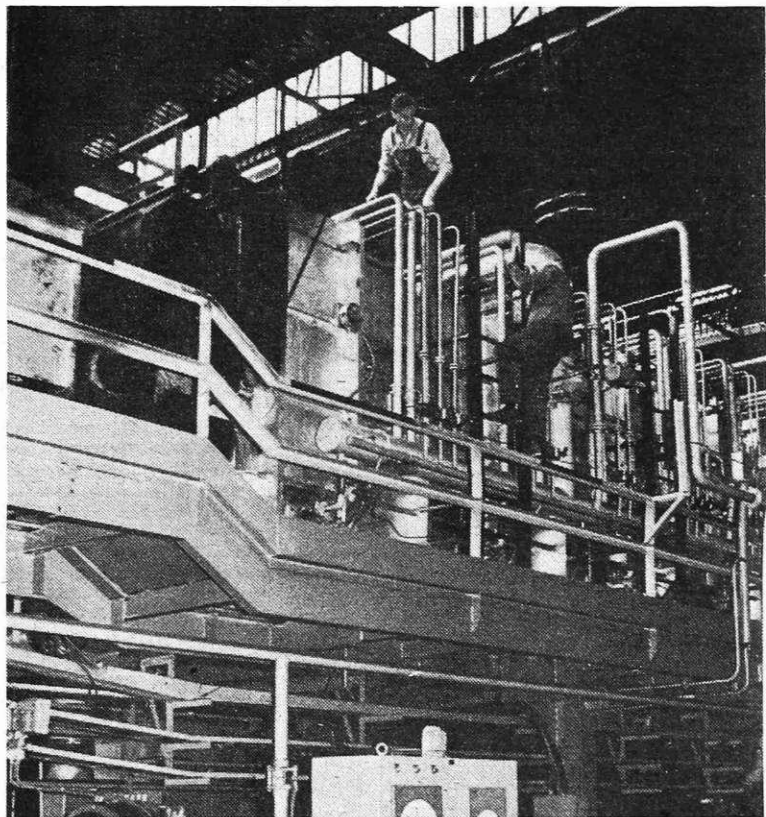
Doslej so zdravstvene skupnosti plačevale stroške zdravstvenega varstva v tujini iz republiške in zvezne devizne kvote. Sedaj pa plačevanje iz republiške kvote ni več možno. Te stroške morajo skupnosti plačevati iz svojih deviznih sredstev, le manjkajoča sredstva pa lahko po ustreznem postopku kupijo na deviznem trgu. S tem sporazumom pa bodo občinske zdravstvene skupnosti določile, da bodo vsa devizna sredstva vodile na deviznem računu zdravstvene skupnosti Slovenije ter tudi zagotovile skupno porabo teh sredstev in poročunavanje v dinarski protivrednosti.

VALORIZACIJA NADOMESTILA OSEBNEGA DOHODKA

Junija so delegati sprejeli 8,5 odstotno valorizacijo za nadomestilo osebnega dohodka upravičencem, ki so болоvali že več kot šest mesecev in je začasna zadržanost od dela nastopila v obdobju od 1.7. do 31.12.1979. Sedaj pa je predlagano, da se podobno valorizira osebni dohodek tistim, ki se jim je začela bolezenska odsotnost v prvem polletju tega leta in sicer za 9,5 % - na osnovi uradnih podatkov o porastu življenjskih stroškov.

V že omenjenem delegatskem Poročevalcu so objavljene še različne druge zanimive zadeve, zato predlagamo, da si preberete, kar vas zanima.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Nada DEJAK

Priziganje žarilne peči v HVB (Foto I. Kučina)

Na tej seji je delavski svet vzel na znanje informacijo o ostavki glavnega direktorja Milana Kristana, ki je odhajal na drugo dolžnost. Delavski svet je zato imenoval v občinsko komisijo za imenovanje direktorjev svoja dva predstavnika.

V zvezi z 20 letnico plavžev je delavski svet pooblastil upravni odbor, da uredi vse potrebno, da se to proslavi v okviru internega praznika. Prav tako je delavski svet pooblastil upravni odbor, da najde najprimernejše oblike priznanja za tiste obrate, ki bi do 1. novembra izpolnili proizvodni plan za leto 1957.

1958

Na seji delavskega sveta Železarn, 9. oktobra, 1958, so se strinjali, da se zaradi valjanja novih kvalitetnih proizvodov s potrebno toplotno obdelavo, v valjarni debele pločevine zgradi oddelek za toplotno obdelavo debele pločevine. Proizvodna zmogljivost novega oddelka bi bila do dogovorjene količine po projektu rezervirana za potrebe vojne industrije.

Na tej seji so kolektivni in delavskemu svetu železarn Zelnica poslali brzojavko z naslednjo vsebino:

»Delavski svet in kolektiv železarn Jesenice vam pošilja ob proslavi zaključka izgradnje vašega kombinata iskrene čestitke in želje, da bi imeli tudi v bodoče mnogo uspehov. V tej gradnji, ki ste jo zaključili je tudi naš kolektiv iskreno pomagal, sodeloval in nudil pomoč od prvih začetkov v letu 1947. Skupna železarska zavest, da smo železari skupaj zgradili močan in soliden temelj industrializacije naše domovine pa nas bo vezala v skupnem delu in prizadevanjih tudi še v bodoče.«

1959

Delavski svet Železarn je sejo 16. oktobra 1959 posvetil družbenemu standardu in sprejel poročilo o izgradnji stanovanj in perspektivi gradnje v letih 1960-1961. V zvezi s tem je sprejel tele sklepe:

1. V naslednjih dveh letih je treba dokončati oziroma prirediti z gradnjo: 3 osmorčke Podmežaklo, 3 dvanajstorčke Javornik, samski dom Javornik, 6 dvanajstorčkov Javornik, 6 stanovanjskih blokov na Plavžu, 6 osmorčkov Podmežaklo. Gradnjo vseh teh objektov bo financirala Železarna s tem, da bi delavski svet ob zaključnem računu določil potrebna sredstva in najel posojilo.

2. Stanovanjska komisija mora za bodočo gradnjo izdelati prioriteto listo, s predvidenimi stanovalci pa naj bo v stikih zaradi koordinacije in dogovora za bodočo gradnjo.

3. Delavski svet priporoča izvršnemu odboru sindikalne organizacije, da izvede med kolektivom anketo, v kateri naj se kolektiv izjasni za kakšen način bodoče gradnje se bo odločil: ali za združeno gradnjo, za gradnjo s prostovoljnim delom ali za gradnjo z vplačilom določene vsote. Na podlagi izida te ankete se bo delavski svet odločil o bodoči gradnji.

Na seji 28. oktobra istega leta pa je delavski svet sprejel poročilo stanovanjske komisije in sindikalne organizacije o pritožbah na odločbe za dodelitev stanovanj. Delavski svet se je s tem poročilom v celoti strinjal in je prioriteto listo s spremembami, ki jih je predlagala stanovanjska komisija potrdil z večino glasov. Glede na pritožbe delavcev in glede na delo stanovanjske komisije, pa je delavski svet sprejel še tele sklepe:

1. Vsem tistim prosilcem, ki jim je bilo dodeljeno stanovanje, pa so se zaradi različnih vzrokov nad izbiro stanovanja pritožili, je treba izdati odločbo o dodelitvi stanovanja. V kolikor se v predpisnem roku ne vselijo v dodeljena stanovanja, se v primerih, kjer je izselitev družin nujna zaradi higiensko varnostnih predpisov, izvede prisilna izselitev. V ostalih primerih pa je treba smatrati prošnjo za rešeno in pravica do stanovanja sama po sebi ugasne.

2. V kolikor bodo v zvezi s tem ostala nekatera stanovanja nezasedena, se za dodelitev prvenstveno upoštevajo tisti ki so se pritožili, zato ker bi morali biti upoštevani pa zaradi številnih prosilcev niso prišli na vrsto.

1961

Problemotiko ŽELEZARJA je delavski svet Železarn obravnaval na seji 18. oktobra 1961 in potrdil takole reorganizacijo tovarniškega tiska:

1. V železarni Jesenice se s 1. januarjem 1962 uvede namesto štirinajst dnevnika tednik ŽELEZAR.

2. Delavski svet je v celoti sprejel predloženi koncept dela uredniškega odbora.

3. Delavski svet je imenoval 13 članski uredniški odbor, ki so ga sestavljali predstavniki: uprave, delavskega samoupravljanja, sindikata, ZKS, LMS, občinskih organov, DIT, tehničnih muzeja, kulturne in športne dejavnosti, tehnične priloge in ŽIC. Član uredniškega odbora je bil tudi glavni in odgovorni urednik, posebej pa je imenovan predsednik uredniškega odbora.

4. Uredniški odbor je moral imenovati pet članski redakcijski odbor, ki so ga sestavljali: glavni in odgovorni urednik, urednik ekonomske tehnične rubrike, urednik rubrike za delavsko samoupravljanje in delo družbenopolitičnih organizacij, urednik rubrike za športno in kulturno dejavnost ter razvedrilo in vesti in tehnični urednik. Delovno mesto glavnega in odgovornega urednika je morala uprava podjetja razpisati.

5. Uredniški odbor je moral do konca novembra tistega leta predložiti upravnemu odboru koncept za revijo ŽELEZAR v letu 1962 s posebnim poudarkom na bližajočo se stoletnico Železarn.

6. Uprava podjetja je morala za uredništvo ŽELEZAR zagotoviti primerne prostore v neposredni bližini Železarn.

1962

V zvezi s poročilom o regresih je delavski svet na seji 25. oktobra 1962 sprejel stališče upravnega odbora in sklenil:

1. Regresi za lokalne prevoze naj se ali ukinejo ali pa naj se udeležba posameznika poveča na 1200 dinarjev.

2. Regresi na avtobusih naj se izenačijo z železnico ali pa naj se udeležba posameznika poveča na 1200 dinarjev.

3. Regresi na železnici ostanejo nespremenjeni.

4. Glede regresov za usluge Gostinske enote Železar je delavski svet naročil tej enoti, da do 15. novembra 1962 izdela realno kalkulacijo, na podlagi katere bodo organi samoupravljanja odločili kaj in v kakšni višini bodo regresirali.

Za razpravo o regresih po ekonomskih enotah pa je delavski svet podal še tele smernice in napotila:

1. Regresiranje hrane in stanovanja naj bi se uknilo, železarna pa bi dala gostinski enoti dotacijo za tiste usluge, ki jih po zakonu lahko da, to je razsvetljava, kurjava, prevozi in podobno.

2. Ekonomske enote naj obravnavajo topli obrok in dajo predloge za boljšo organizacijo delitve ali pa predlog za reorganizacijo, tako da bi topli obrok uknili in uvedli malice, ki bi jih podjetje v določenem procentu regresiralo.

3. Posebno obravnavo pa je zahtevala delitev mleka in gazirane vode.

(SE NADALJUJE)

UPORNIKI GORNJESAVSKE DOLINE

JOŽE VIDIC

28

Med vožnjo sem razmišljal o vlogi, ki mi jo je namenil gestapo. Tuhtal, sem, kako naj mednarodni aktivisti, legalci, opozorim, kdo sem in da gestapo ve za njihovo delo. Na njihovi zvezi je vseba v službi gestapa. Zdal naklepajo poloviti voditelje upora in narodnoosvobodilnega gibanja. In jaz naj jim pri tem odločilno pomagam. Tistemu civilistu, ki sem ga videl pri Druschkeju, verjetno na terenu niso preveč zaupali. Če bi preveč spraševal, kje je Stefan, bi mu kmalu sneli krinko. Potrebnovali so partizana, ki se ne bi tako hitro zapletel v protislovja, ker pozna mnogo vidnih partizanskih funkcionarjev. Obenem pa me je spreletaval sum, da me skuša Druschke preveriti, kako bi opravil podobno nalogo v primeru potrebe. Morda je Seškovi Patle v njihovi službi? Vse mogoče slutnje so se mi motale po glavi.

V Medvodah je Zobec ustavil avtomobil na kraju, kjer ga niso mogli videti iz Seškove hiše. Potrkam in uprašam, če je Pavle doma. Ni ga, prišel bo kmalu, so mi rekli. Grem drugič in spet zaman. Zobec postaja živčen. Mudi se mu nazaj, mi reče. Gre na orožniško postajo, pokaže dokumente in zahteva pomoč dveh orožnikov. Na vsako stran Seškove hiše postavi gestapo enega, a vendar toliko stran, da nista bila Seškovi sumljiva. Izroči mi pištolo in mi še enkrat zabija, naj dobro opravim nalogo. Zobec se odpelje nazaj na Jesenice.

Med pogovorom v Seškovi hiši spoznam, da pred menoj ne sedi provokator, temveč fant, ki je ves prežet z idejo OF. Se nekaj trenutkov obnavljanja in končno za ceno

življenja sklenem, da mu moram dati vedeti, kdo me je poslal v hišo. Če bo to opazil, bo vsa organizacija obveščena, da jim je gestapo na sledi. Ko se je vrnil po stopnicah v sobo, šel je namreč naročiti zame večerjo, sem po kratkem pogovoru potegnil ven pištolo in mu jo pokazal rekoč: Jaz sem poslan od policijskega agenta. Zdrvel sem po stopnicah ven do prvega orožnika, kakor mi je bilo ukazano. Priključil se je še drugi orožnik in skupaj smo odšli na orožniško postajo. Jaz nisem šel tja prostovoljno, tja sem moral iti. Tako se je Zobec zmešal z orožniki. Seveda sta mi takoj vzela pištolo. Da bi kazal kakšen spisek na orožniško postaji, ni res.

Naslednjega dne sem se v spremstvu nekega orožnika odpeljal z vlakom na Jesenice. Druschke me je uprašal, kako je bilo. Rekel sem mu, da Seškovi spluh nimajo zveze z ilegalci OF. Ker nisem uspel, sem se tako zjezil, da sem v Pavla nameril pištolo in rekel, da sem policist. Na te besede je Druschke zakričal: Bedak, butec butasti. V nemščini, a sem njegove besede razumel. Vse si nam pokvaril, je zastokal in mi prisolil dve krepki zaščitni ter spodil iz pisarne. Jasnou mi je bilo, da sem na izpitu za razstirganca padel.

Čez dva dni sta prišla dva orožnika na Dobje in me odpeljala na železniško postajo Jesenice. Odgnali so me v Beljak, kjer so me izročili železniški policiji, kakor tudi več drugih Slovencev. Tu so nas razporedili na delovna mesta: nekatere v tovarne, druge k železnici.

KONEC

EDO TORKAR

1

PO ČRNOGORSKIH PLANINAH IN VASEH

Nahrbtnik je pripravljen, gojzerji namazani, razganja nas od moči in veselega pričakovanja — juhu, spet gremo v hribe! Naj nam ne bo noben kraj predaleč, kjer bi se utegnili dobro imeti, nobena planina prediiva in prezapuščena, nobena stena prestirna, noben vrh previsok, nobena reka pregloboka; naj nas ne prestraši nobeno neurje, noben mraz, nobena vročina, nobena samotna, nobena navzočnost, nobena odsotnost; naj nas nič ne odvrne od poti, ki smo si jo izbrali — nobene zlobne govornice, nobeni prijateljski nasveti, nobeni znanstveni izsledki, nobeni statistični podatki, nobena slaba znamenja na nebu, nobene vremenske napovedi. — Ali kot pravi častnik Stubbs v Melvillovem nesmrtnem Belem kitu: »Vera naj premaga dejstva, domišljija premagga spomin; v globino gledam in verjamem.«

NA KVADRATNEM METRU ULČINJSKEGA PESKA

Konec julija, na višku pasjih dni, sem se po novi železniški progi Beograd — Bar prijavil v Črnogorsko primorje. Žal sem potoval ponoči, sicer pa tako in tako ne bi imel kaj

prida videti, saj je proga od Bijelog polja naprej malone en sam predor. (Če ni predor, je pa most — ni čudno, da so jo toliko časa gradili.) Dva dni sem zdržal v Ulčinju, potem pa sem se vsega navedel: sončenja na plaži, kjer sta se na vsakem kvadratnem metru peska drenjali dve zamašeni trupli germanskega porekla; morja, močnega od človeških izparin in urina, gneče na ulicah in še hujše gneče v avtobusih, postanih jedi v restavraciji, mlačnega piva. Spadam med ljudi, ki potrebujejo mnogo zraka, mnogo neba nad seboj, mnogo prostora, mnogo prazne zemlje za svoj obstoj, mnogo vetra. Rekel sem si: to tukaj ni zame. Grem v hribe. In sem šel. Najprej z avtobusom nazaj v Bar (gneča!), potem z vlakom do Mojkovca (gneča, kajpak!), naslednji dan, — potem, ko sem v Mojkovcu prespal noč na golih tleh neke nedograjene zgradbe — z avtobusom do Ivangrada (spet gneča, moj-bog!)

IVANGRAD... BJELASICA, SINJAJENINA, DURMITOR... FOČA?

Foča! Do tja je še daleč, dolgo potovanje nas čaka. Še zlasti, če

smo se odločili, da jo bomo mahinili peš čez planine. Mnogo zasoplih korakov, mnogo litrov znoja — in ker bomo o tem pisali — še mnogo popisanih strani v tem zvezku, ki se zdaj prazen in čist bel pred nami. Potujmo skupaj, preženimo dolgač teh topih poletnih dni; naj nam sveži planinski vetrovi zdarijo od vročine in brezdelja otoplele možgane.

Prvo etapo sem začel v Ivangradu. Po dolini Bistrice sem se napotil v osrčje planine Bjelasice. Preden se je cesta vzpela in dolina zožila v kanjon, sem se šel v rečico Bistrico okopat. (Ta je za razliko od nekaterih naših slovenskih Bistric res bistra in čista. Koliko časa šel? V mrzli planinski vodi sem splaknil s sebe popotni prah, smrad po avtobusih in vlakih, znoj, morsko sol — ta se me je držala še od prejšnjega dne, ko sem bil v Ulčinju. Obkekel sem hribovske hlače, se obul v hribovske čevlje — ti so bili že precej zdelani, to pa ni čudno, saj so v zadnjih dveh letih dali že precej »skoz«; najmanj dvajset vzponov v podnožje Kojece, Porezna in Črne prsti, ko sem lanske poletje nabiral gobe in gozdne sadeže. No, če bodo zdržali še Črno goru, potem bom rekel, da so častno izpolnili svojo življenjsko nalogo in jih bom lahko mirne duše vrgel v smeti.)

NOČ PRI DRVARJIH

Po dveh urah vroče in prašne hoje skozi kanjon Bistrice sem prišel v Lubnice. Vas je majhna, ne verjamem, da šteje več kot petdeset hiš, toda ponša se kar z dvema kavarnama. Za razliko od nas Slovencev, se nobenemu Črnogorcu ne zdi, da krade bogu čas, če popoldne in večer preživi s prijatelji ob steklenici piva in skodelici kave.

Malu nad Lubnicami je priropotala za menoj konjska vprega in voznik me je povabil, naj prisedem. Povabilo sem z zadovoljstvom sprejel, saj me po tistem pivu, s katerim sem si odmočil grlo v Lubnicah, noge niso več tako lahkotno nosile kot prej. Vožnja ni bila nič kaj udobna, saj je voz ves čas veselo poskakoval po kamenju, toda še vedno se je bolje slabo voziti, kot pa slabo hoditi, sem si rekel. Cesta je bila strma in konja sta bila že vsa penasta od naprežanja. Ubogi živali! Še en človeški troj več jima je težil voz. Vsi skupaj smo se oddahnili, ko se je dolina razširila in smo prišli na Jelovico. Zahvalil sem se vozniku in skočil z voza.

Planina Jelovica na Bjelasici je ena sama velika planšarija. Velikanska travnata planjava je vsa posejana s pastirskimi kolibami (katuni, kakor jim pravijo tod), okoli katerih mukajo, hrzajo, meketajo, blejajo, krulijo, lajajo, kokodajajo vseh vrst domače živali in živalice. Črnogorska zemlja je skopa, poljedelstvo je tod popolnoma deficitna panoga, kmetje zato redijo živino in jo poleti gonijo na planinsko pašo v gore. Vsi katuni so bili naseljeni, iz vseh dimnikov se je sukljal dim. Poleti so vasi v dolinah malone spraznjene, ljudje se selijo v poletne stanove na planine, sledijo živini. — Zaenkrat še toda kdove, koliko časa bo še tako? Koliko praznih, opustelih planšarij sem že videl pri nas na Gorenjskem in Primorskem! V Črni gori je drugače, vsaj za zdaj. — Kaj pa čez deset, dvajset, trideset let? Kakšna slika se bo takrat nudila popotniku, ki bo zašel v te kraje? V duhu si lahko predstavljam, kako bo: planina preprežena s asfaltnimi cestami, pastirske kolibe spremenjene v počitniške hišice, ob vsaki hišici en avtomobil, en roštilj in nekaj ležalnikov. (Nadaljevanje)

»Si me ti iskal?« je vprašal Bojan.

Oče se je bridko nakremžil. Usta je stisnil, da so se mu v kotičkih zaničljivo povesila.

»Tam ti je dobro, zelo dobro. Voziš se v avtu. Jaz še starega kolesa nimam. Zakaj bi te trgal od tega? Radovednost, nič drugega. Želel sem te videti. Kako bi te lahko povabil v tako revščino?«

Bojan si je zdaj natančno ogledal opravo. Starinska postelja iz trdega lesa, ki je kazala, da je stara vsaj toliko kot oče. Omara iz mehkega lesa, nespretno prepletkana. Miza z ukrivljenimi nogami, med katerimi je bila ena noga polomljena in zbita z dvema deskama; troje stolov, od katerih nista bila dva enaka; železen umivalnik; široka omara s štirimi predali; zaboj za premoč, obdrnjena kuhinjska omara, na eni strani namesto noge, podložena z opeko; preproga, ki je na nekaj mestih kazala oguljenost; na železnem štedilniku še električni kuhalnik na dve plošči; na omari staradijski sprejemnik. Na steni oljna slika amaterja; potem še dvoje slik: ena družinska, na drugi oče v častniški uniformi. Preslikana povečava. Strmel je v to sliko in videl, kako ga oče s posebnim zanimanjem opazuje. Zanimalo ga je, kak je bil oče pred petindvajsetimi leti, pa je stopil bliže k fotografiji.

»Bled spomin na najlepše trenutke v mojem življenju,« je rekel oče. V njegovem glasu je bilo čuti ponos, ki pa ni povsem prikrit obžalovanje, da se je tako hitro končalo. »O, danes bi bil najbrž polkovnik. Nekaj mojih tovarištev, ki so imeli enak čin, so to dosegli. Najmanj podpolkovnik,« je prepričano zatrdil oče.

Bil je prijeten možki. Ne lep. Njegov koščeni obraz, krepkeje telo je kazalo na moškega, ki bi z močjo in silo podiral ovire pred sabo.

Bojanu je pogled iz slike nehoti zdrsnil na očeta. Kakšna razlika. Le nekaj podobnih potez na obrazu, telo drugačno, shujšano. Izraz lic boleč, pogled zbeigan; gubi mehki, kot bi se bal, da bo trčil ob čvrstejši predmet in se poškodoval. Posebej je Bojana zaskrbelo rumena, izžeta polt očetovega obraza. Da ni to od jeter, ki so obolela?

»Dolgo sem čakal, da se oglasiš. Vsaj toliko, da spregovorim nekaj besed, seževa v roke,« je rekel oče in iz kozarca poskral zadnje kaplje pijače. »Zakaj si odlašal? Te je bilo sram?«

Bojan, ki je že pomišljal, da bi očetu odstopil svoj preostanek pijače, se je premislil.

VINKO TRINKHAUS

15

»PO PRIZNANJU«

»Niso mi povedali kdo je moj oče. Šele včeraj se mi je razkrilo. Bil sem v maminiem domačem kraju. Na razstavi. Tam sem videl, da jo imajo za izdajalko. Potem sem vprašal in zvedel tudi zate.«

Oče je razumevajoče prikimal. Oziral se je za pijačo. Bojan se je odločil. Potisnil je kozarec proti očetu, ki ga je brez odlašanja zvrnil.

»Tajila je, lisica. Zmerom je težave prevrgla na druge. Tak človek, kaj moremo. Postregel bi ti, pa nimam s čim. Edino če počakaš, da prinesem,« je ginjen rekel oče in ga vprašajoče gledal. Bojan ni vedel, če to res želi ali pa izsiljuje, da bi odšla v gostilno in se tam pomenkovala naprej. Morebiti oče ni imel denarja. Predvsem pa bo pijan dovolil odkrito.

»Greva nekam, kjer nama bodo drugi postregli,« je predlagal Bojan.

»Poznam takšne prostore. Sam ne zahajam rad med množico, je precej odvrnil oče. Zgrabila ga je živahnost. »Toliko boš počakal, da se obrijem in preoblečem.«

Bojan je gledal očeta, ki je hitel. Nekajkrat ga je zaneslo; moral se je oprjati mize, omare, da ni padel. Obraz, ko se najmanj dva dni ni obril, je bil zdaj videti prijetnejši. Vendar z bolj poudarjenimi znaki bolezni. Obleka, iz odličnega sukna, vendar že stara, z nekaj madeži, je ohlapno visela na očetu. Shujšal je v teh letih ali pa obleka ni bila napravljena na meri. Oče mu je nestrpen pomignil, da bi odšla.

Odšel je v zanični bife. Bil je sicer pometen, mize porisane, vseeno se je Bojanu zdelo, da smrdi po tobakovem dimu, poti, skisanosti, ki jo takšni prostori ne morejo prikriti. Očitno promet zelo naraste popoldne, proti večeru. Oče, ki je bil v takih gostiščih vse ure dneva, skoraj vse dni, je natanko vedel, kje bo stala naša mir. Res sta za mizo sedela le dva gosta, trije možki, oblečeni v modre obleke, delavci, ki so se odtrgali na požirek, je stalo za točilno mizo in dražilo natakario, kot da so stari prijatelji.

»To je moj sin, Bojan, prihodnji advokat ali sodnik,« je oče ponosno rekel natakari. »Če boš kdaj v težavah, on ti bo pomagal. Kmalu bo s šolanjem končal.«

Natakario je osupla zrla v Bojana. Komaj zaznavno je odmajevala z glavo. Ni verjela, da bi bil njegov sin. No, po tem, da je očeta videla skoraj vsak dan rahlo zanikrnega, opitega in nje ga, ki je bil oblečen izbrano, ni mogla verjeti. Oče, ki je tudi uganil natakaričin dvom, se je razživel.

»Ne verjameš, da je moj sin. Pravi, čistokrvni sin,« se je prešeren napenjal oče in drhtel od vznemirjenja. »Ni bolj pravega. Saj lahko dokaže.«

Natakario, ki še zmerom ni verjela, je zahtevala osebno izkaznico. Oče je silil Bojana, naj pokaže, šele njegovo odkimavanje ga je počasi stisnilo, da si z izkaznico ne more pomagati.

Nadaljevanje

O RAZVOJU TOPNIŠTVA V IX. KORPUSU NOV IN POS

53

MATEVŽ JEKLER- IZTOK POLITIČNO DELO IN KOMUNISTI V ARTILERIJI

Povedal je še, kako se bo obnašal, ko bo prišel po seno, vendar pa da ga ta dan ne bo, ker bi preveč čudno in sumljivo zgledalo njegovo zadrževanje na dvorišču in okolici. To opravičilo sva sprejela z razumevanjem, ne pa z zadovoljstvom, saj sva bila lačna in mokra, vendar živa.

Poskusila sva se skozi seno preriniti do lesene stene, katera je bila obrnjena proti nemški zasedi. To nama je uspelo. Med stikom dveh desk sva z nožem zrezljala malo večjo špranjo in opazovala Nemce, z ne preveč dobrimi občutki. Tam sva ostala tri dni, vse dokler ni zaseda odšla. Predno pa so odšli, so napravili še pregled po hiši in v skednju ter celo z bajoneti prebadali seno nad nama. Na srečo pa je bajonet bodel le mimo.

Tretji dan, ko so Nemci odšli, sva tudi midva prišla na svetlo. Gusti se je kaj hitro odločil, da gre domov in bo potem prišel za menoj. Res je, da je bila Leskovica dokaj blizu, toda svetloval sem mu naj se vrne takoj z menoj v enoto. Njegov odločni ne in vztrajnost da gre domov in se čež kak dan vrne me je prisilil, da sem mu vzel puško in municijo ter bombi s pripombo, da bo vse dobil nazaj, ko se vrne. Da pa ne bi delal kakne neumnosti sem ga tolažil, da je tudi za njega bolje, če bi ga slučajno ujeli, da je brez orožja, kakor z njim. To mu je očitno

prijalo in predlog se mu je zdel povsem upravičen in mi je brez obotavljanja dal svoje orožje. Ko sem imel vse v svojih rokah sem mu zagrozil, če bi bil ujet in da bi izdal gospodarja pri katerem sva živela tri dni, da mu bomo požgali domačijo in obračunali z njegovimi starši.

Tako se je najina pot razšla. Jaz sem se pozno v noč vrnil v svojo enoto. Dežurni je bil komisar Miloš. Ni mu šlo v glavo, da sva iz takega položaja izšla živa in zdrava, kajti vedel je, kje sva bila ob napadu in so naja imeli že za mrtva, najmanj pa ujeta. Povedal sem mu kako se je vse skupaj zgodilo in mu izročil Gustijevo orožje. Očetovski mi je stisnil roko, dolgo časa ni odmaknil svojega pogleda, oči so se mu svetile in imel sem občutek, da je hotel nekaj reči. Čez dva dni me je poklical in mi povedal, da so se prepričali, da sem govoril resnico in da so Gustija ujeli ali pa se je sam predal. Gustija so potem odpeljali v Podlublje in je delal v predoru vse do konca vojne. Pred leti pa je v nesreči izgubil življenje, ko ga je kot gozdnega delavca stisnila žična vrv okoli vratu.

Poleg opisanega na osnovi česar so me sprejeli v SKOJ, mi je povedal, da mu je znano, da sem od 14 tovarišev z Jesenic ostal edini v partizanih. Oče mi je padel. Demšar je bil ranjen v Mojstrani leta 1943 in pozneje ustreljen, vsi ostali pa so pobegnili domov ali pa se dolgo skrivali in pozneje padli v roke Nemcem.

Po tako temeljitnem pretresu so v letu 1943 sprejemali v članstvo partije in SKOJ. Ko pa si postal član, si imel velike obveznosti do vsega kar je prišlo v vsakodnevno življenje takrat. Predvsem pa si moral biti vedno in povsod prvi. Člani partije in SKOJ nismo imeli nobenih privilegijev. Nasprotno, morali smo biti v vseh pogledih za zgled. V danih momentih smo šli zadnji v vrsto po hrano, po utrudljivem maršu ali borbi prvi na stražarska mesta, jabolko si delil s soborci, cigarete so kadili vsi vsak po en dim, starejši komunisti so pomagali nositi utrujenim borcem težko orožje — minomete, mitraljeze in podobno. Svetel zgled nam je bil po bitki za Turjak komandant

Prešernove brigade Dušan Svava Dule, ki si je, prav tako naložil cev minometa in jo nosil po Blegošu, tudi po eno uro in več. Spomini danes sicer že bledijo, toda spomini na tiste težke dni ne morejo biti in niso pozabljeni, žal pa je pozabljenega mnogo tistega velikega, kar nas je tako povezovalo v partizanih, predvsem pa tovarštvo v dobrem in hudem. Čas nas je spremenil. Materialne dobrine, zavist, požrešnost, brezbriznost so nas že začele tepsti in še nas bodo. Brezskrbnost, nedelavnost in neodgovornost so nam postali sovražniki številka ena. Najbrž se bomo morali spremeniti, treba bo misliti tudi na jutri. Ko je Kajuh napisal v eni izmed svojih pesmi »mama vse drugače, lepše bo takrat na svet«, je mislil na vse tisto česar danes najbolj pogrešamo... tovarštvo, toplino.

Tako zaključujemo pisanje o artileriji IX. korpusa. V grobem ste dobili vtis o življenju in delu naše enote, katero je za izredne zasluge odlikoval tovariš TITO... Tudi danes ne spimo. Žal pa je delovnih ljudi le še peščica. Kljub temu moram povedati, da pa smo v borih dveh letih veliko naredili. Nekaj največjih del bi rad opisal, da bi bili seznanjeni, posebno okrog 60 borcev artilerev, ki prejemajo Železjarja:

- zbrana je približno 75% gradiva za monografijo artilerije IX. korpusa;
- izdali smo seriji značk in jubilejno značko;
- v Skofji Loki in Gorenji vasi smo v šoli imeli tri predavanja o naši enoti, predavanja smo imeli tudi v artilerijskem divizionu JLA na Primorskem, o načinu in pomenu takratnega bojevanja;
- izdali smo 4. in 5. številko Topničarja;
- pripravili smo oddajo za Radio Ljubljana in Jesenice za oddajo Še pomnite tovariši, oziroma Mi pa nismo se uklonili;
- srečanje borcev na Trnovem nad Gorico. Srečanje je bilo proti vsakemu pričakovanju, saj se je zbralo še 206 peševskih borcev, vsak pa je dobil spominsko darilo. Ob tej priložnosti je bil izglasovan statut odbora artilerije IX. korpusa in začrtane bodoče naloge. Razdelili smo knjižne nagrade učencem v šoli Trnovo.

Nadaljevanje

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica se je na 111. seji, 23. septembra seznanil s potekom izdelave in usklajevanja srednjeročnih planov dokumentov, ki so jih doslej predložili nosilci planiranja iz gospodarstva in družbenih dejavnosti. V razpravi je bila tudi informacija o investicijah krajevnih skupnosti iz sredstev zbranih s samopriskevki v obdobju 1981–1985 ter pripombe na osnutke samoupravnih sporazumov o temeljnih planov v naslednjem srednjeročnem obdobju za SIS za varstvo pred požarom, stanovanjske skupnosti in komunalne skupnosti. Pregledali so nove izračune sredstev za programe in prispevne stopnje v SIS otroškega varstva, kulture in telesne kulture v občini. Obravnavali so tudi osnutek splošnih načel o notranji organizaciji in delu organov skupščine občine Radovljica in svoje pripombe posredovali sekretariatu za občo upravo in družbeno dejavnost v nadaljevalno usklajevanje in obdelavo.

V domu kulture v istrskem mestecu Buje sta v soboto, 27. septembra, na razširjeni seji predsedstva občinske skupščine Buje, predsednika radovljiške in bujske skupščine podpisala listino o trajnem sodelovanju med obema občinama. Na slovesnosti so bili razen radovljiške delegacije navzoči tudi predstavniki pobratenih občin z Bujami iz Devina – Nabrežina pri Trstu in Rolo iz Italije. Svečan podpis listine v Radovljici je bil opravljen na slavnostni seji skupščine ob občinskem prazniku 1. avgusta.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na seji, 29. septembra, ocenilo potek razprav in pripombe o osnutku dogovora o temeljnih plana občine Radovljica za obdobje 1981–1985. Obravnavalo in potrdilo je izhodišča za akcijo NNPN 80/81, ki jih je predlagal koordinacijski odbor za LO in družbeno samozastito. Prav tako je predsedstvo po temeljiti obravnavi potrdilo sklep koordinacijskega odbora za odnose z verskimi skupnostmi o opravljanju cerkvenih obredov na blejskem otoku in sklepe komisije za odnose z zamejskimi Slovenci o sodelovanju z avstrijsko-jugoslovanskim društvom na Koroškem ter navezavo stikov med občno Vrba (Velden) in Bledom.

Na osnovi stališč in usmeritev Zveze sindikatov Slovenije s področja varstva pri delu in humanizacije dela, je predsedstvo občinskega sveta ZSS Radovljica, 26. septembra sklicalo posvet strokovnih delavcev za varstvo pri delu. Spregovorili so o gibanju nesreč pri delu, o urejenosti varstva pri delu v samoupravnih splošnih aktih v TOZD ter o dejavnosti komisij za varstvo pri delu v TOZD. Da bi dopolnili popolno sliko te problematike v združenem delu so pripravili vprašalnik, ki so ga poslali vsem TOZD. Ko bodo prejeli odgovore bodo občinski sindikati izdelali analizo varstva pri delu za obdobje zadnjih petih let.

Na 8. seji predsedstva OK ZRVS Radovljica, 17. septembra so sprejeli program organizacije in izvedbe taktično-orientacijskih pohodov in izpitov za rezervne starešine v 1980. letu, program idejnopolitičnega in samozastitnega ter vojaško strokovnega usposabljanja rezervnih starešin za 1981. leto. Obravnavali so pripombe na srednjeročni program dela vseh komisij predsedstva OK ZRVS, pregledali in potrdili obrambne načrte OK ZRVS. Dogovorili so se tudi o pripravah za izvedbo skupinskega obiska članov ZRVS Hiše cvetja z grobnico maršala Tita ter o predlogih za podelitev plaketa in priznanj ZRVS zaslužnim članom in organizacijam v 1980. letu, ki jih morajo dostaviti krajevne organizacije ZRVS.

Prejšnji teden se je sestel koordinacijski odbor za proslave pri OK SZDL Radovljica. Člani odbora so se dogovorili o oblikovanju programa letošnjih proslav dneva republike in dneva ILA. Kraj in datum osrednjih občinskih proslav bo na priporo-

čilo odbora določilo predsedstvo OK SZDL, ko bodo dokončno uskladjali in sprejeli programe ter določili nosilce organizacije obbeh proslav.

Koordinacijski odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozastito pri predsedstvu SZDL Radovljica je prejšnji teden pripravil organizacijski in vsebinski program akcije Nič nas ne sme presenetiti 1980/1981 in na osnovi ocen lanskoletne akcije sprejel izhodišča za izvajanje priprav za sedanjo akcijo, ki jih bo predsedstvo posredovalo vsem DPO ter krajevnim organizacijam SZDL v občini.

V sejni dvorani občinske skupščine Radovljica je bila 26. septembra sklepna seja skupščine mladinske delovne akcije Bohinj'80. Na dnevnem redu je bila obravnavana in potrjena poročila z delovišča MDA iz katerega je razvidno, da je v štirih izmenah od 7. julija do 30. avgusta sodelovalo v 12 brigadah 385 mladincev in 110 mladink, ki so presegli delovne norme v povprečju za 45,33 %. Vrednost opravljenih del na 2100 m dolgi trasi, kjer so kopali jarke za kanalizacijo, PTT kabel in delno za vodovodne cevi, je ocenjena na 6.617.524 din. Za najboljšo brigado na akciji je proglašena MDA Angela Besednjak OK ZSMS Maribor. Na seji so potrdili tudi poročilo o interesnih dejavnostih, finančno poročilo in poročilo o nadaljevanju akcije v septembru.

Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je že pričelo s pripravami na občinsko tekmovanje »Mladost v pesmi, besedi in spretnosti«, ki bo prihodnji mesec. V zaključno tekmovanje se bosta uvrstili dve šestčlanski ekipi, v kateri bodo tudi trije vojakci. Na tekmovanju se bodo pomerili v znanju iz zgodovine SKOJ in o 60-letnici razvoja in boja KPJ ter v prikazu pevskih, glasbenih in plesnih točk. Zmagovalna ekipa bo sodelovala na regijskem tekmovanju, ki bo v novembru.

V letošnjih pripravah na akcijo Nič nas ne sme presenetiti so na predsedstvu občinskega odbora ZZB NOV Radovljica ocenili, da je v lanskoletni akciji aktivno sodelovalo okoli polovico vseh članov, da pa bi se jih moralo v prihodnjih akcijah vključiti še več. Borci bodo pomagali v organih za ljudsko obrambo, družbeno samozastito in civilno zaščito v okviru SZDL po krajevnih skupnostih, ki je nosilec te akcije. V delovnih organizacijah in skupnostih je še vedno zaposleno okoli 500 borcev, ki imajo pomembne zadolžitve tudi v akciji NNPN in obrambnih pripravah.

Občinska konferenca ZSMS in občinski štab teritorialne obrambe Radovljica sta od 19. do 21. septembra organizirala na Bohinjski Beli usposabljanje mladincev – prostovoljcev teritorialnih enot. Razen predavanj o obrambi in zaščiti ter spoznavanja orožja in vojaške opreme so imeli na programu tudi razgovore o nalogah ZSMS v SLO in DS. Mladi prostovoljci, ki jih je bilo 55, predvsem srednješolcev, pa so v soboto, 20. septembra opravili tudi svečano zaobljubo.

Na 4. seji sveta za informiranje pri predsedstvu OK SZDL Radovljica, 25. septembra, so obravnavali osnutek dogovora o temeljnih plana občine Radovljica v obdobju 1981–1985 z vidika planiranja informativne dejavnosti, čemur do zdaj ni bilo posvečeno dovolj pozornosti. Obravnavali so tudi osnutek s samoupravnega sporazuma o planih RTV Ljubljana in sprejeli več pripomb. Dogovorili so se o izdelavi analize o informiranju delovnih ljudi in občanov v občini ter imenovali vodjo INDOK centra za delegata v delovno skupino za izdelavo analize in poročila o informiranju na Gorenjskem.

Tridesetletnico samoupravljanja in ustanovitve prvega delavskega sveta so v septembru na skromen način počastili delavci Elana Begunje in Vezine Bled. Jubileje so proslavili v znamenju dosedanjih uspehov pa tudi v pripravljenosti, da bodo vložili še več naporov za izpolnitev svojih izredno zahtevnih ciljev v naslednjem planskem obdobju.

Na pobudo predsedstva OK SZDL Radovljica je bil prejšnji teden na Bledu, sklican delovni posvet predstavnikov sveta KS Bled, komunalne interesne skupnosti, OGP Grad Bled ter občanov blejskega naselja Jermarka. Beseda je tekla o problemih v zvezi z asfaltiranjem in izgradnjo kanalizacije na Jermarki, glede na številne pripombe občanov tega naselja.

Po letnem programu usposabljanja rezervnih vojaških starešin iz radovljiške občine so v nedeljo, 28. septembra dopoldne izvedli v Bohinjski Bistrici, na Bledu, v Lescah, Radovljici in v Kropi taktično-orientacijske pohode za člane ZRVS iz vseh krajevnih organizacij. Udeleženci so na 4 km dolgem pohodu reševali topografske in taktične naloge, opravili streljanje z vojaško puško in nato še teoretične izpite.

Na Delavski univerzi Radovljica so z novim šolskim letom odprli tečaj nemščine in angleščine za odrasle in za šoloobvezne otroke. Razen jezikovne tečaje bodo organizirali tudi tečaj šivanja in krojenja, tečaj za upravljalce težkih gradbenih strojev, tečaj za upravljalce centralnih naprav, strojepisne tečaje in letos prvič tudi tečaje za usposabljanje varuhin v domovih starostnikov. Na programu bodo letos tudi tečaji iz higienskega minimuma za delavce živilske stroke in za varstvo pri delu.

V Kamni gorici so zaradi premajhnega prostora in velikih sanitarnih tehničnih pomanjkljivosti mesarske poslovalnice Specerije Bled pred tem, da bodo edino mesnico v krajevni skupnosti morali zapreti. Veterinarska inspekcija je namreč dala rok do 30. septembra, da se razmere v tej prodajalni mesa uredi skladno s predpisi. Svet KS in Specerija bosta morali najti ustrezen prostor, katerega bi lahko dobili z vrnenjem stavbe pošte, ali pa temeljito preuredili sedanjo prodajalno.

V gosteh pri godbenikih iz Gorij je bila od 26. do 29. septembra godba na pihala iz zahodnonemškega mesta Rutenheim, s katero jih že nekaj let vežejo prijateljski delovni stiki. Nemški gostje so v petek, 26. septembra zvečer priredili samostojni koncert v domu TVD Partizan v Gorjah. V soboto, 27. septembra pa so se predstavili tudi v festivalni dvorani na Bledu na koncertu, ki ga je godba iz Gorij izvedla v zahvalo delavcem železarne Jesenice. LIP in GG Bled ter Kulturni skupnosti Radovljica za njihovo denarno pomoč pri nakupu novih instrumentov.

Muzeji radovljiške občine so za svojo zbirko panjskih končnic s katero so se predstavili v začetku septembra na III. mednarodnem specializiranem sejmu čebelarstva v Somboru, prejeli I. nagrado. Muzeji so razen tega dobili tudi posebno diplomu za udeležbo na sejmu, ki jim jo je podelilo čebelarsko združenje Bačka iz Sombora.

Na osnovi delegatskega vprašanja delegacije za SIS kulture v LIP Bled, ki je bilo postavljeno na zadnji septembrski seji skupščine Kulturne skupnosti Radovljica, o vzrokih odlaganja postavitev radijskega oddajnika LRP Triglav Jesenice na Voglu, so delegati terjali pisno obrazložitev izvajalca radijskega programa. Terjali so, da mora RTV Ljubljana čimprej poskrbeti za že plačan oddajnik na Voglu s čimer naj bi se dokončno zagotovila slišnost radia Triglav tudi v Bohinju.

V avli osnovne šole dr. Josip Plemelj na Bledu so v organizaciji gozdnega gospodarstva in likovne sekcije KUD Bled 23. septembra svečano odprli razstavo »Gozd, človek, kultura« v spomin na tovariša Tita, pobudnika ljudske kulture. Svoja dela razstavljata akademska slikarja Janez Črnač iz Kočevja in Boštjan Košir iz Ljubljane, plastike pa akademski kipar Stane Jarm iz Kočevja. Pokroviteljstvo nad to zanimivo razstavo je prevzelo splošno združenje gozdarstva Slovenije.

V okviru kulturnih prireditev po programu letos prvič razpisane abonmaje je DPD Svoboda Rudi Jedretič Ribno pripravila v soboto, 27. septembra v dvorani združnega doma večer narodne besede, pesmi in plesa. Prireditve so ponovili v nedeljo, 28. septembra. Obiskovalcem so se predstavili člani domačih recitatorske sekcije in pionirska folklorna skupina.

SPOMINI NA POŽGANO RADOVNO

20. septembra 1944. leta je pogorela Srednja Radovna. Dvanajst domov so požrli plameni in štirindvajset življenj je ugasnilo v njih. Ni bilo usmiljenja niti za osem-mesečnega Primoža in ne za njegovo štirinasedemdesetletno babico.

Vsako leto se spominimo na žrtve požgane Radovne. Ob ruševinah požgane vasi stoji spomenik, ki nemo obtožuje. Vedno znova nas spominja na fašistično okrutost.

Kako se je to zgodilo?

Srednja Radovna je bila prijazna vas z dobrimi ljudmi. Ljubili so svoj košček zemlje. Ko so prišli sovražniki, so ga vzljubili še bolj. Še prvi partizani so pri njih dobili zavetje. V vasi so se ustajali kurirji, si polnili nahrbtnike ter počivali. Kmalu je bilo v njej pravo zbirališče partizanov.

20. septembra 1944. leta je dolino napolnilo brnenje nemških avtomobilov. Ljudje so se zbudili in poslušali, vstajali. Za beg je bilo prepozno. Vas je bila obkoljena. Vsa dolina se je napolnila z dimom, ki se je valil proti Gorjam in proti Mojstrani. V pijanem besu so sovražniki požigali hišo za hišo in streljali, sežigali nedolžne ljudi.

Dvanajst hiš so požrli plameni in štirindvajset ljudi je izgubilo življenje v njih. Ko so žrtve stale v vrsti pred gorečimi domovi, je krvnik Goppert ukazal vojakom naj strelja. Vojaku so omahnile roke, ko je pomešnil v nedolžne ljudi. Strojnik so dali v roke belogardistu. Ta je hladnokrvno izvršil krvnikovo po-

velje. Tudi v tem zločinu so sodelovali izdajalci.

Zalostna vest se je hitro razširila tudi po naših vaseh. Nihče ni mogel verjeti, nihče si ni upal govoriti. Vsi so samo čakali, s strahom čakali, kaj se bo še zgodilo.

Srednja Radovna večkrat obiščemo. Pred nekaj leti sta bila z nami tudi člana borčevske organizacije Tončka Ancelj in Matevž Kunšič, ki sta nam pripovedovala o dogodku.

Matevž Kunšič – po domače Pangrčev – je bil doma v tej vasi. Tudi njihova družina je pomagala partizanom. Pangrčev mamo so poznali partizani daleč naokrog. Domačo hišo so jim minirali že nekaj dni pred požigom vasi. Matevž takrat ni bilo doma. Bil je v taborišču Dachau. Ko se je vrnil, ni mogel dojeti krute resnice.

»Tudi v Mojstrani smo opazili dim«, nam je pripovedovala Tončka Ancelj-Tileševa. »Mislili smo, da gori gozd. Zalostna vest se je hitro razširila po vasi. Nihče ni mogel verjeti. Vsi smo čakali, kaj se bo še zgodilo.

Otroci, želim, da nikoli ne bi doživeli vojnih strahot. Le spoznavajte zgodovino in spoštujte žrtve našega osvobodilnega boja«, je sklenila Tileševa Tončka, ki je rada med mladimi, pa je že čez osemdeseto leto.

O dogodku v Srednji Radovni, ki se je odvijal pred šestindesetimi leti, so nam pripovedovali tudi doma-

Moj očka Lojze pravi takole: »Stal sem pred hlevom, ko sem začutil vonj po dimu. Veter je pihal po dolini navzgor. Stopil sem na vrt in se zgrozil. Saj gorijo hiše! Stekel sem k materi in ji povedal. Mati je zajokala, z očetom pa sva se pripravila na beg. Vsi prebivalci Zgornje Radovne smo se umaknili v gozd.«
Milena Lipovec

Tudi moja mamica se dogodka spominja: »Želo zgodaj je potrkalo na vrata. Bila je Psnakova mama iz Radovne. Le kaj se je zgodilo, da ne more do besede. Bila je upehana in zelo prestrašena. »Radovna gori!« je s težavo povedala. Nikoli ne bi pozabila, kako smo se vsi zgrozili. Tudi Psnakova mama je pomagala partizanom in se je takrat umaknila iz nesrečne doline.

Tea Paulus

Moj dedek Franc Gaber mi ne pripoveduje rad o vojni, a vendar mi je povedal tole:

»V jeseni tega leta sem doma preboleval pljučnico. Ko sem ozdravel, sem se odpravil nazaj med partizane. Še z nekaterimi partizani, ki so tudi iskali zvezo z Jeseniško-bohinjskim odredom, sem prenočeval v seniku nad Radovno. Zgodaj zjutraj nas je prebudit hrup iz doline. Poiskali smo prostor, kjer smo lahko bolje videli. Obstali smo kot vkopani. Pod nami je gorela vasa. Hudo nam je bilo, ko smo nemotno strmeli v dejanje podivjanega sovražnika.«
Lilijana Pretnar

»Bilo mi je dvanajst let,« se spominja moj očka Miha. »S pastirji smo sedeli za mizo in čakali na obed, ko je ves upehan stopil v izbo pastir iz Radovne. – Srednja Radovna gori! Nemci ubijajo ljudi!« Več ni mogel. Od razburjenja so mu besede obtekle v grlo.

Naslednji dan smo šli z njim. Predvidno smo se približali pogorišču. Vse je smrdelo po dimu. Ljudje so med pepelom iskali ostanke domačinov. Takega prizora nikoli ne pozabiš.

Suzana Vilman

»Ko sem šel zjutraj na delo na Jesenice, se mi je zdelo, da je nebo nad Radovno rdeče.« se spominja dedek. »Spomnil sem se, kaj so govorili. Nemci so v Radovni že strahovali ljudi in jim grozili... Počasi so mi minevale ure. V srcu sem čutil nemir. Sele v Mojstrani sem izvedel, kaj se je zgodilo. Zdelo se mi je, da žaluje vsa vasa. Od kod jim ta pravica? Tega nismo mogli razumeti.«
Martina Čebulj

Pred nekaj leti je v Zgornji Radovni umrl Rekarjev Tonček. Njegovo usodo so ljudje tod okoli dobro poznali. Tudi on je bil doma v Srednji Radovni. Tiste jeseni je drvaril v Kotu. Čakal je na hčerko Franco, da bi mu prinesla hrano. Ker je ni bilo, ji je šel naproti. Že na poti je izvedel, kaj se je zgodilo. V ognju domače hiše je izgubil pet otrok, ženo in mater... Ostal mu je samo sin Jože, ki je bil pri partizanih. Take bolečine se težko prenesejo. Preboleval jo je v samotni in dolgi je trajalo, da si je ustvaril nov dom.

Karmen Čebašek

Iz šolskega glasila Glas Peričnika z naslovom Pripovedovali so nam, učencev osnovne šole 16. december Mojstrana

SPOMIN NA ŽRTVE RADOVNE

V prelepi dolini Radovne so v nedeljo, 28. septembra spet zaplapolale zastave. Ob spomeniku žrtvam te partizanske vasi so se spomnili tragičnega dogodka 20. septembra leta 1944, ko so Nemci v vasi požgali vse hiše, v ognjenih zubljah pa je našlo smrt 24 domačinov.

Ob spomeniku, kjer so v ozadju še vedno vidno ožgani zidovi ene izmed hiš, so se v nedeljo zbrali prebivalci partizanske vasi, borci, predstavniki družbenopolitič-

Zelo redki so mladi, ki se še zanimajo za skoraj izumrli čebelarski poklic v radovljiški občini. Na sliki pa je ena redkih mladih deklet, ki je ni sram drete, šila, kopiti... (Tekst in foto Peter Malek)

nih organizacij jeseniške in radovljiške občine in drugi.

Obenem je bilo v Radovni tudi drugo srečanje aktivistov okrožnega odbora OF jeseniškega okrožja. Zbranim je spregovoril predsednik okrožnega odbora OF Aleš Jelenc. V kulturnem programu so nastopili godba na pihala iz Gorij in pevci ter recitatorji osnovne šole Bratov Žvan iz Gorij. Nedeljsko slovesnost v Radovni in srečanje aktivistov so organizirali krajevna konferenca SZDL Gorje in okrožni odbor OF Jesenice.

Janko Rabič

UGASNILO JE ŽIVLJENJE REVOLUCIONARJA

V ponedeljek, 29. septembra, so se na ljubljanskih Zalah za vojaškimi častmi poslovili od prvoborca Ignaca Sterlekarja-Jožeta. Med mnogimi govorniki se je v imenu jeseniške občine od njega poslovil prvoborec Franc Konobelj-Slovenko.

V petek zvečer, 26. septembra, je znanemu revolucionarju Ignacu Sterlekarju-Jožetu po bolezni, s katero se je boril več let, nenadoma prestalo biti srce. Sadovi njegovega plodnega dela med narodnoosvobodilno borbo so vtakni v temelje petih občin: jeseniške, radovljanske, kamniške, domžalske in litijske.

Neutrudljivi aktivist Osvobodilne fronte in partije se je rodil 30. marca 1906. leta v Stični kot sin železničarja in rudarja. Njegov oče se je leta 1907 smrtno ponesrečil v rudniku v Ameriki. Po končani osnovni šoli se je Ignac odločil za trgovski poklic, vendar nikoli ni postal trgovec. Po uspešnem vajeniškem uku je dobil službo kot deklarant pri carinarnici v Ljubljani. Služboval je v Ljubljani, Mariboru, Slovenskih Konjicah in v Radovljici. Že 1932. leta je bil kot levčar odpuščen iz državne službe. Čez leto dni je bil spet sprejet na delo. Leta 1934 so ga premestili na davčno upravo v Radovljico, kjer je delal do 1940. leta, ko je bil kot komunist odpuščen z dela.

Ignacova sestra Lojzka je na Jesenicah poročila Rudolfa Čelesnika iz Podmežaklje, znanega delavskega voditelja na Jesenicah. Sestra je stanovala v hiši Lovra Azmana, Lovrov brat Jože Azman iz Nomenja pa je bil član jeseniškega okrožnega komiteja Komunistične partije Slovenije. Tako je Sterlekar pri sestri na Jesenicah prišel v stik z znanimi revolucionarji in poznejšimi voditelji vstaje. Poleti 1941. leta so ga imenovali za prvega sekretarja jeseniškega okrožnega odbora OF. Po izdajstvu in množičnih aretacijah de-

cembra 1941. leta je pokroviteljski komitej KPS za Gorenjsko odpoklical Sterlekarja z Jesenic in ga poslal na politično delo v kamniško okrožje. Leta 1943 pa je bil za Mitjem Ribičem imenovan za sekretarja litijskega okrožnega komiteja KPS, v katerem je kot vodilni politični delavec deloval do osvoboditve.

Spominjam se najinega prvega srečanja. Z ženo Minko, s partizanskim imenom Slavka, ki je bila med vojno sekretarka litijskega okrožnega komiteja SKOJ, sta me tako pristržno sprejela, kot bi si bili že stari prijatelji. Tudi letos sva si nekajkrat izmenjala obiske in vsi najini razgovori so bili naravnani na temo, kako je bilo med vojno. Številne reportaže sem napisal na njegovo pobudo in z njegovo pomočjo. Čeprav ga je bolezen že zelo nagrizla, sva pred leti obiskala mnoge gorske vasi in gorske kmetije v litijski občini. Nepozabni so prizori, kako pristržno so ga povsod sprejeli, spoštovali.

Ob nekem srečanju mi je takole pripovedoval:

»Moje osebne težave so se začele 1938. leta, ko je Hitler zasedel Avstrijo, naša tedanja oblast pa je začela po navodilih iz Berlina preganjati napredne ljudi. Od leta 1938 pa do 1940 sem bil kar enajstkrat na orožnih vajah v kazenem bataljonu v Koprivnici. In to samo zato, da so me začasno pregnali iz Radovljice in Jesenic.

Po znani naredbi bana Natlačena, po kateri so bili vsi komunisti in levčarji odpušteni iz državne službe, sem bil tudi jaz 13. septembra 1940. leta odpuščen iz radovljanske davkarje. V tistih dneh se je Vencelj Perko, ki je bil aprila 1937. leta na ustanovnem kongresu KPS na Čebinah, vrnil iz Bileče, kjer je bil interniran s skupino jeseniških komunistov, Jože Gregorčič pa se je vrnil iz Španije. Po odpustu iz službe sem živel pri sestri v Podmežaklju.

Prve dni avgusta 1941. leta me je Jože Gregorčič poklical na sestanek v gozdček nad vasio Potoki. Na sestanek me je pripeljal Marjan Kavalir z Javornika, član jeseniškega okrožnega komiteja. Do Potokov sva šla peš. Bil sem presečen, ko sem zagledal poleg Gregorčiča še Vencelja Perka, Karla Prežljaja, Viktorja Kežarja, Albina Žemvo, Poldeta Stražišarja, samo znane jeseniške revolucionarje in voditelje upo-

ra, ki so razen Perka vsi padli med NOB.

Gregorčič mi je na tistem sestanku približno takole govoril:

Vidiš, toliko časa se že poznamo (to je govoril meni), v Podmežaklju si dobro delal, na davkarji si nam pomagal, zato te predlagam, da prevzameš dolžnost sekretarja okrožnega odbora OF. Kot komunist moraš prevzeti naloge, ki ti jih je zaupala partija.

Skoraj mi je bilo nerodno, ker sem menil, da so drugi bolj sposobni. Tako sem postal sekretar OF.

Glede na to, da sem šest let delal na davkarji, so me vsi trgovci, gostilničarji in obrtniki dobro poznali, jaz pa sem zelo dobro poznal njihov gmotni položaj. Šel sem k vsem jeseniškim trgovcem in samo v eni taki akciji zbral 30.000 mark. V nekaterih trgovinah sem dobil mleko, sladkor, kavo, salamo, obleko, cigarete in drugo blago. Aktivisti so zbrano blago vozili z vozički partizanov na Poljane, na Potoke ali na druga dogovorjena mesta. Nekaj denarja in hrane smo dajali sorodnikom zaprtih aktivistov OF...

Skromnost je bila vse življenje značilna sestavina Sterlekarjevega značaja. Nikoli se ni jezil na ljudi, ki so v zaporu med hudim mučenjem povedali več, kot bi smeli, potem pa bili mnogi od njih še sami ustreljeni. Bil pa je zelo vztrajen pri oceni tega ali onega spornega dogodka med NOB, v katerem je bil sam udeležen.

Sterlekar se je nekajkrat za las izmuznil gestapovcem, spremljala pa ga je tudi izredna sreča. Naj navedem nekaj primerov:

Dopolodne 22. decembra 1941. leta se je avtomobil gestapovcev ustavil na Javorniku, pred stavbo, v kateri je stanoval član okrožnega komiteja partije Marjan Kavalir z družino in še več strank (na tisti hiši bodo kmalu odkrili spominsko ploščo). Neki gestapovec je pohitel po stopnicah navzgor. Kavalirjeve žene in sina tedaj ni bilo doma. V stanovanju sta bila samo sekretar okrožnega odbora OF Ignac Sterlekar-Jože in Kavalir (v podstrešni sobici te hiše sta ilegalno živela sekretar OK KPS Jesenice Viktor Kežar in njegov namestnik Karel Prežljaj). Sterlekar je predlagal, da gestapovca - ko bo odprl vrata - z udarcem po glavi ubijeta. Vzela bi mu orožje in pobila še tista dva na dvorišču, po-

tem pa bi odšla v partizane. Kavalir se je najprej strinjal, nato pa odkimal in rekel: »Ne morem, imam družino.« Sterlekar se je v zadnjih sekundah skril v sosednje stanovanje, Kavalirja pa so odpeljali v zapor, kjer so ga hudo mučili in potem v skupini 49 talcev za županom Luckmanom ustrelili v Mautshausenu.

Dva dni po tem dogodku je bil Sterlekar v stanovanju svoje sestre Lojzke Čelesnik v Podmežaklju, kjer je v pozni večerni uri poslušal tuja radijska poročila. Nenadoma ga je prešinila slutnja, da ni dovolj previden in da gestapovci že vedo, kje stanuje. Tisti večer so namreč v bližnji hiši aretirali Stanka Laha in Balanča, s katerima je bil večkrat na sestankih.

Zapustil je stanovanje, skočil čez plot in odšel v sosedovo, Mesečevo hišo. Toda Mesec je bil poročen z Milko Čelesnik, tam je živel tudi Čelesnikova mati, njen sin Lojze Čelesnik pa je imel v eni sobi krojaško delavnico. V teh dveh hišah je bilo poleti 1941 velike tajnih sestankov OF in partije.

Ana Čelesnik in njen sin Lojze sta Sterlekarja odpeljala v zgornjo sobo, katera okno gleda na cesto. Ni bil zaspan, ker je bil precej razburjen zaradi vsakodnevni aretacij partijcev, s katerimi je članov OF. Koliko sestankov, potov, tveganj in odpovedi je bilo treba, da so organizacijsko utrdili OF, zdaj pa gestapovci enega za drugim vodijo v zapor.

Sterlekar je zrl v mrzlo decembrsko noč, ko je pred Azmanovo hišo, iz katere se je pravkar umaknil, zagledal skupino gestapovcev. Videl jih je, kako gredo v hišo. V spodnjih prostorih je stanoval Lovro Azman z družino, v zgornjih prostorih pa njegova sestra Lojzka z možem Rudijem Čelesnikom. Azmanove družine tedaj ni nihče nadlegoval. Zgoraj v Čelesnikovem stanovanju so spraševali, kje je Sterlekar. Lojzka je odgovorila, da brata že dlje ni videla niti slišala zanj; menda je šel nekam na Dolenjsko.

»Dobro,« pravi Druschke, »bo pa vaš mož Rudi šel z nami. Izpustili ga bomo, ko nam boste povedala, kje je brat.«

»Ko so gestapovci odšli iz Azmanove hiše, sta k Sterlekarju v sobo prišla Ana in Lojze Čelesnik, mu povedala, kaj se je zgodilo in ga potolažila: »Ne verjamemo gestapovcem. Oba hočejo. Tudi če bi tebe dobili, Rudija ne bodo izpustili.«

Zjutraj je Sterlekar skrivaj zapustil Jesenice in se v bližini Kranja sestal s člani pokrajinskega komiteja KPS-Tonetom Dolinskom, Tomom Brejcem in Lojzeto Kebetom-Stefanom. Ko so slednji od Sterlekarja slišali, kaj se dogaja na Jesenicah in da mu je gestapo za petami, so ga napotili v kamniško okrožje za političnega delavca.

Kot sekretarja litijskega okrožja je nemška policija nekega poletnega dne 1944. leta na Moravškem prestregla Sterlekarja na poti. Le-ta jim je pokazal ponarejeno osebno izkaznico na ime Jože Fischinger in ko se je spretno izgovoril, kaj dela na Moravškem, so ga takoj izpustili. To izkaznico je Sterlekarju dal Mirko Grad, ki je bil v začetku vojne tajnik na občinskem uradu v Podgorici pri Ljubljani, sicer pa aktivist OF.

V zimski ofenzivi 1944/45, ki je zajela celotno Stajersko, Zasavje, kamniško in litijsko območje, sta se Sterlekar in sekretarka SKOJ Slavka (ki je po vojni postala njegova žena) na gorski ozki poledeneli gozdni poti skoraj srečala z nemško kolono. V grabnu tik nad potjo je v toplih dneh tekli potok, ki je v zimskih dneh oblikoval veliko ledeno plošev in ledeno svečnike. Stisnila sta se za ledeno ploščo. Sprejeli led, zadaj led, le dober meter pred njima je pa več kot pol ure hodila nemška kolona. Oba sta se tako premazila, da sta hudo zbolela, posebno Slavka, ki je dobila pljučnico. Sterlekar se je zelo, zelo rad spominjal svojega delovanja v korist naprednih družbenih sil tako pred vojno kot med vojno do odhoda na Kamniško. Težko je pričakoval, da se bo udeležil slovesnosti, ko bodo na Kavalirjevi hiši na Javorniku odkrili spominsko ploščo. Spominjam se najinih pogovorov, kako močno prizadeto se je zavzemal, kateri datum oziroma dogodek naj si v krajevni skupnosti Podmežaklja izberejo za svoj krajeveni praznik. Zdaj vemo, vedel je tudi on, da njegova prizadevanja niso bila zaman.

Po vojni je Ignac Sterlekar živel v Litiji, pred nekaj leti pa si je sezidal hišo v Ljubljani, v kateri je tudi umrl.

V jeseniški občini bo ime Ignaca Sterlekarja-Jožeta stalno živeło z nami, saj je tesno povezano z začetkom organiziranega odpora proti okupatorju in nastankom prvih odborov Osvobodilne fronte.

Jože Vidic

ODPRLO NOVO KURIRSKO POSTAJO G-22

V ponedeljek, 29. septembra, so za Mavrami nad Pristavo v Javorniškem rovtu odprli novo kurirsko postajo G-22. Tako se je uresničila naloga, katero si je zadala komisija za kurirje pri občinskem odboru ZZB NOV Jesenice v začetku lanskega leta. Takrat so se člani odločili, da na območju nekdanje kurirske postaje postavijo novo in sicer v spomin padlim in preživelim kurirjem, hkrati pa bo nova karavla, ki je kar najbolj podobna prejšnji, mlajšim rodovom ponazarjala, kako so živeli in delali kurirji.

Pri gradnji karavle so sodelovali nekateri prebivalci Javorniškega rovtu, člani delavskega prosvetnega društva Svoboda Javornik - Koroška Bela, učenci osnovne šole Karavanski kurirjev NOB Koroška Bela, še živeči kurirji, graničarji, člani Lovske družine Jesenice in drugi. Zemljišče in potrebni okrogli les za gradnjo je prispeval lani umrl komandir kurirske postaje G-22 Janko Vilman, ostali material in pomoč pa so prispevali železarna Jesenice in še nekatere druge organizacije. Skupaj so pri gradnji opravili 420 udarniških ur.

Ob otvoritvi nove kurirske postaje so se za Mavrami zbrali številni kurirji, predstavniki družbenopolitičnih organizacij, borci, predstavniki gorenjskega in republiškega odbora kurirjev in drugi. Zbrali pa so se tudi mladi, ki na tem območju še

posebno skrbno negujejo tradicije naše revolucionarne preteklosti. Učenci sedmih razredov osnovne šole Karavanski kurirji NOB Koroška Bela so na ta dan, ki je bil obenem tudi praznik pionirjev, izvedli pohod iz Koroške Bele do omenjene kurirske postaje. Mladi planinci iz osnovnih šol Gorenjski odred Žirovnica ter Prežihov Voranc in Tone Čufar z Jesenic pa so se ta dan napotili po kurirskih poteh na tem območju. Na otvoritvi je zbrane najprej pozdravil predsednik komisije za kurirje pri občinskem odboru

ZZB NOV Jesenice Franc Pesjak. Z enominutnim molkom so počastili spomin na padle kurirje, ki niso dočakali svobode.

Zatem je o pomenu kurirske službe med narodnoosvobodilno borbo spregovoril Jože Pekelj-Krištof, komisar četrtega sektorja kurirjev za Gorenjsko. Orisal je pomen kurirske službe in zvez, ki so bile temeljna sestavina partizanskega vojskovanja. Govoril je o težkem delu kurirjev, ki so v snegu in ledenem mrazu hiteli skozi gozdove, čez reko, vedno mimo skritih sovraž-

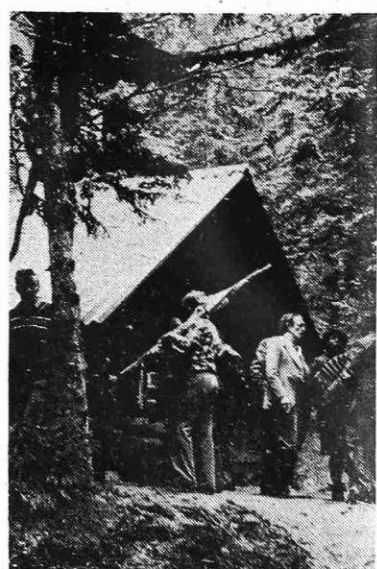
nikovih zased. Omenil je tudi najpomembnejše zveze na Gorenjskem ter ustanavljanje kurirskih postaj in organizacijo zvez.

Dogodke in življenje kurirjev na kurirski postaji G-22 pa je zatem opisal Franc Pesjak. Kot je dejal, se je organizirana kurirska dejavnost na tem območju začela v marcu leta 1944, ko je bila ustanovljena kurirska postaja G-22 v Jezernici nad Javorniškim rovtom. Vključena je bila v tretjo gorenjsko relejni linijo, ki je imela osem postaj. Za komandirja je bil imenovan Janko Vilman-Cvetko, prvi kurirji pa so bili Franc Smolej, Matevž Noč in Čuvado, ki je bil doma na Primorskem.

Kurirji so velikokrat morali menjati bivališče, saj so jih Nemci skupaj s svojimi pajdaji stalno zasledovali. Tudi na kurirski postaji so se kurirji stalno menjali. Delo ni bilo najmanj lahko, še posebno pozimi, ko je bilo tudi po dva metra snega.

Med številnimi preganjanji in hajkami Nemcev in raztrganev je bil za kurirje te postaje posebno usoden 22. januar leta 1945, ko so padli v sovražnikovo zasedo v Medjem dolu. Rešil se je le politkomisar Leopold Trtnik-Iztok, padli pa so komandant tretje relejne linije Stefan Demšar-Brane ter kurirji Jože Žvab, Valentin Klinar, Franc Mežek in Ivan Sršen. V spomin na ta tragičen dogodek so ob vhodu v novo kurirsko postajo G-22 v ponedeljek odkrili tudi spominsko ploščo ter položili vence.

Pokroviteljstvo nad kurirsko postajo so prevzeli člani krajevnih skupnosti Javornik - Koroška Bela,

Nova kurirska karavla G-22 (Foto S. Kokalj)

zanjo pa bodo skrbeli tudi vsi lastniki vikendov na območju Javorniškega rovtu, ki bodo podpisali posebno listino o vzdrževanju.

Na slovesnosti ob otvoritvi nove kurirske postaje G-22 so sodelovali pevski zbor in recitatorji osnovne šole Karavanski kurirjev NOB Koroška Bela, harmonikar Franc Krajnc z Dovjega, posebno doživetje pa je na orglice, tako kot v času NOB v tej kurirski postaji, zaigral Stanko Koblar.

J. Rabič

Preživeli kurirji ob otvoritvi kurirske karavle G-22 (Foto S. Kokalj)

SPOMINI NA 60-LETNICO KOROŠKEGA PLEBISCITA

Letos 10. oktobra bo preteklo 60 let, odkar je bil na slovenskem Koroškem izveden plebiscit, ki naj bi odločil kam naj pripada slovenski del Koroške, matični domovini Jugoslaviji ali nemški Avstriji. Prav je, da se ob tej priložnosti spomnimo na takratne dogodke, ko se je odločala usoda naših rojakov onstran Karavank, ko so potekale priprave za plebiscit, ki nas je takrat nemalo prizadel.

Te spomine opisujem, kot nekdanji prostovoljec borec za našo severno mejo in borec za narodnostne pravice naših koroških rojakov. Takrat sem imel dovolj možnosti spoznati nekatere naše koroške rojake in razmere v katerih so živeli, pod vplivom dolgoletne germanizacije. Marsikje smo, posebno še po končani naši zadnji ofenzivi, ko smo zasedli vse kraje, kjer je živel naš slovenski rod, vključno Celovec, srečevali zavedne in odločne ljudi naše narodnosti, zavedne Slovence, druge zopet mlačne in tudi take, ki so ob dolgoletni germanizaciji že izgubili svojo narodno zavest, a tudi take, ki so postali že popolni janičari. Dolga stoletja trajajoča germanizacija je vsekakor močno vplivala na narodno zavest mnogokaterih naših rojakov. Nasilje, odvisnost od nemške gospode, in vse drugo je botrovalo upadanju narodne zavesti in zato se ne smemo čuditi, da je pri glasovanju 10. oktobra 1920, precej naših rojakov glasovalo za nemško Avstrijo.

Spominjam se, da je naročil polkovnik Raktelj, komandant planinskega polka, ko smo prispeli v začetku januarja 1919 v Grebinj, četovodju Vodopivcu, da naj gre v okolico in se pogovori z domačini, kako gledajo na priključitev Koroške k novi državi Jugoslaviji. Vodopivec je vzel s seboj tudi mene. Obsla sva precej okoliških krajev in posameznih kmetij in naletela tudi na zavedne slovenske rojake, čeprav je bil Grebinj znan, kot nemško mesto. Nemška propaganda pa je tudi tu opravila svoje. Nekateri so nama povedali, da je Jugoslavija balkanska zaostala država in čeprav so Slovenci bi raje ostali pod Avstrijo. Tudi ne bi radi, da bi njihovi otroci morali k vojakom nekam v Srbijo, v Avstriji pa jim ne bo treba služiti vojaškega roka. Marsikaj sva slišala, take in podobne pripombe, kar je pri kasnejšem plebiscitu šlo v dobro Avstrije. Nemška propaganda je bila zelo, zelo obsežna, česar pa smo se mi le premalo zavedali.

Plebiscit 10. oktobra leta 1920 ni dal takih rezultatov, kakršne smo pričakovali. Bili smo nekoliko prepričani, da bo večina naših rojakov glasovala za matično domovino, a smo se temeljito zmotili. Vzrokov je seveda več, kar je razvidno iz zapisov zgodovinarja Ivana Tomšiča. Glasovanja se je udeležilo zelo veliko število koroških rojakov, kateri so glasovali v con I, to je v slovenskem delu Koroške. Če bi tu dobili večino za Jugoslavijo bi bilo glasovanje še v con II, to je v Celovški kotlini. Glasovalo je 37.304 upravičencev ali 95,79 %, od tega za Jugoslavijo 15.279 ali 40,96 % in za Nemško Avstrijo 22.025 ali 59,04 %, tako je bilo oddanih 18,08 % več glasov za Avstrijo. Značilno pri tem je, da je bilo oddanih več glasov za Jugoslavijo, kakor pa za Avstrijo kar v 18 volilnih okrožjih in to: Okraj Pliberk: Bistrica pri Pliberku 64,78 %, Libelče 57,16 %, Globasnica 53,82 %, Libače 54,89 %, Blato 84,97 %, Zvabek 75,00 %, Bela 78,55 %, Okraj Rožek: Loga ves 56,77 %, Loče 64,26 %, Št. Jakob 54,26 %, Ledenice 58,39 %, Okraj Borovlje: Bistrica v Rožu 54,65 %, Bilčova 79,38 %, Radiče 50,95 %, Seke 96,78 %, Slov. Pliberk 79,54 %, Svetna vas 65,91 %, Zgornja Vesna 68,85 %.

Kot ugotavlja Ivan Tomšič, je bilo po ljudskem številu v Avstriji leta 1910 v omenjenih krajih na Koroškem, kjer so izvajali plebiscit, torej deset let pred tem, kar 50.837 koroških rojakov, ki so napovedali svoj slovenski občevalni jezik, od 73.488 popisanih, torej kar 69,18 %, za nemški občevalni jezik pa le 30,82 %. Tako lahko ugotovljamo, kakšnih sredstev so se posluževali naši nasprotniki, ki so dosegli večino na plebiscitu.

Zgodovinar Ivan Tomšič lepo opisuje v zajetni knjigi z naslovom Koroški plebiscit takratna dogajanja in priprave za plebiscit in še posebno italijanska nasprotovanja o pripadnosti slovenskega dela Koroške matični domovini Jugoslaviji. Dobro je namreč znano, da bi si takratna italijanska vlada rada prilastila tako imenovani jesiški trikot, da bi imela direktno železniško povezavo Trst-Jesenice-Triž. Sploh je bila takratna italijanska vlada velika nasprotnica nove države Jugoslavije in se zavzemala za čimvečjo pomoč Avstriji, svoji nekdanji nasprotnici in prvi svetovni vojni.

Kritične pripombe k pripravam za koroški plebiscit: Temeljni pravni predpisi za koroški plebiscit so v členih 49 in 50 senžermanske mirovne pogodbe z dne 10. septembra 1919. Ta dva člena pogodbe vsebujejo določbe obče narave. Podrobnejše predpise kako izvesti plebiscit

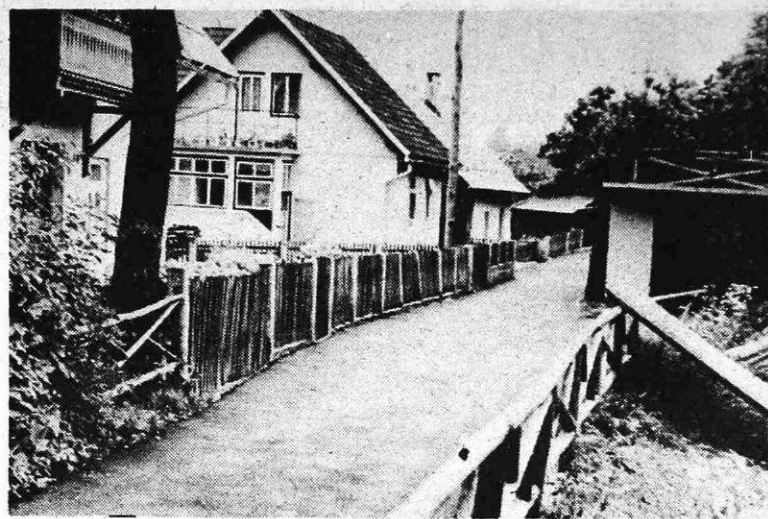
nili pred svojimi tlačitelji, so bili preplašeni in zbegani, ko so uvideli, da je glede odprtja demarkacijske črte Jugoslavija popustila in da je zmaga avstrijska teza in to dva meseca pred glasovanjem. Razen tega je po odprtju demarkacijske črte avstrijski Heimatdienst lahko brez ovire razvil svojo izredno organizirano propagando in paralizirati že tako skromno tehnično propagando slovenskih narodnih svetov. Plebiscitna komisija je sicer prepovedala prekrščenje demarkacijske črte v skupinah, vendar se ni ravnila po teh svojih sklepih, saj je dopuščala, da so se ves čas, zlasti pa zadnje dni glasovanja in na sam dan glasovanja, velike množice ljudi vozile na tovornjakih iz Celovca in od drugod v predel I in tudi tako vplivale na glasovalce v prid Avstrije. Vse to je močno vplivalo na odločitev pri glasovanju tistih Slovencev v predelu I, ki so bili narodno manj zavedni, seveda v škodo glasovom za Jugoslavijo.

Obstoji upravičen sum, da so okrajni sveti v času med 5. in 10. oktobrom 1920 vpisali v imenike glasovalnih upravičencev mnogo avstrijskih Nemcev, ki niso izpolnili pogoja predpisane za volilnega upravičenca. To so bili Nemci, ki so se res rodili ali imeli domovinsko pravico, ki pa so se izselili nato v tuje države ali pa v dežele zunaj plebiscitnega ozemlja in ki so se pripeljali v plebiscitno ozemlje le nekaj dni pred glasovanjem z namenom, da glasujejo za Avstrijo, nato pa se vrnejo tja, kjer so dejansko prebivali.

Avstrijski Nemci so pri pripravljanju plebiscita že od vsega začetka stremeli za tem, da bi kolikor je pač mogoče, pomnožili v imenikih glasovalnih upravičencev svoje število in to s pristankom plebiscitne komisije ter njenih organov. Dobro so že iz prejšnjih volilnih bojev poznali število prebivalstva predela I in vedeli, kolikšna bo približna številka slovenskih glasov. Poizkusili so torej svoje število znatno povečati, ne s preobračanjem Slovencev, ampak s povečanjem števila nemških upravičencev. To se jim je tudi posrečilo. Zanimivo je, da so avstrijski listi še 7. oktobra 1920 navedli, da skupno število glasovalnih upravičencev znaša 34.360, toda 10. oktobra jih je bilo vpisanih skoraj 5.000 več, kar je zavedne koroške Slovence močno osupnilo.

Po zaključitvi glasovanja niso prešli glasovnic takoj na mesto v vsakem posameznem volišču, kakor bi bilo primerno in kot je bilo predpisano po versajski mirovni pogodbi. Rezultati glasovanja se torej niso ugotavljali in dali na zapisnik na kraju samem. Občinski glasovalni sveti so le zapečatili skrinjice in ostalo glasovalno gradivo, toda ne s pečatniki predsednika in tajnika posameznega občinskega glasovalnega sveta, kot je bilo določeno v prvotnih navodilih plebiscitne komisije, ampak s posebnimi med seboj enakimi pečatniki te komisije. Tako je kaj lahko prišlo do nepravilnosti na škodo tistih, ki so se opredelili za Jugoslavijo. Medzavezniki častniki in vojniki (v veliki večini italijanski) so po prevozu glasovalnih skrinjic na uradne sedeže okrajnih svetov, tudi sami stražili skrinjice do konca štetja glasovnic. Ko so odtrgali pečate glasovalnih skrinjic, navzočemu zastopniku slovenskih koroških ni bilo mogoče ugotavljati nepoškodovanost pečatov. Pravilno bi bilo, da bi glasovnice prešli takoj po glasovanju v vsakem kraju pred člani glasovalnih svetov. S tem bi odpadli očitki zlorabe.

Narodna zavest ni bila dovolj razvita. Zaradi germanizacije, stoletnega zatiranja in diskriminacije je velik del koroških Slovencev dobil občutek manj vrednosti in je dajal prednost vsemu, kar je nemško. Tako ob glasovanju del koroških Slovencev narodno ni bil prebujen in je glasoval za republiko Avstrijo. Res je, da se je ob koncu prve svetovne vojne leta 1918 začela močno prebujati narodna zavest med našimi koroškimi rojaki in začutili so, da prihaja novo obdobje. Toda čez noč, od jeseni 1918 do dneva plebiscita, torej v bori dveh letih, se vsi koroški Slovenci razumljivo niso mogli otresti posledic raznarodovanja. Vsi ti meddržavni plebiscit v takih okoliščinah je bilo zgrešeno. Koroški Slovenci v predelu I, kjer so glasovali 10. oktobra, so bili v glavnem kmetje, dnarji in delavci. Kmetje so bili še najbolj zavedni in so glasovali v splošnem za Jugoslavijo. Tisti Slovenci, ki so bili dnarji in delavci so bili močno odvisni od avstrijskih Nemcev, ki so imeli v svojih rokah ogromna posestva, gozdove, industrijo, obrt in trgovino. Ti gospodarji so v raznih oblikah vplivali na podrejene slovenske male ljudi, da glasujejo za Avstrijo. Slovenski delavci so bili po večini vključeni v avstrijski socialdemokratski stranki in ta je za svoje člane postavila parolo: »Za enotno Koroško, za Avstrijo!«

Prebivalci Moistrane in Dovje so letos posebno lepo uredili svoja naselja in v obeh naseljih asfaltirali skoraj vse poti in ulice. Na sliki je nova asfaltirana cesta Jakoba Aljaža v Moistrani. (Tekst in foto B. Blenkš)

Avstrijsko nemška plebiscitna propaganda je imela več sreče pri svojem delu, kot pa slovenska. To je treba priznati, ne le zaradi spretnosti avstrijske nemške organizacije, pač pa tudi iz razloga, ker tisti koroški Slovenci, ki so bili narodno manj zavedni, niso imeli kaj prida zaupanja v slovensko propagando in so nasledili nemški. Se to: Koroški deželni zbor je na seji 28. septembra 1920 (le dvanajst dni pred glasovanjem) sklenil slovesno obljubo »da hoče slovenskim rojakom ohraniti zdaj in za vselej njih jezikovno in narodno posebnost«. Ta slovesna obljuba je tudi imela določen vpliv, ki ga ni moč podcenjevati. Te obljube seveda koroški deželni zbor še do danes ni izpolnil, bila je pač le obljuba.

Se to: Jugoslavija ni bila dovolj privlačna za vse koroške Slovence. Avstrijsko nemška propaganda je spretno izkoristila vse okoliščine glede katerih je sodila, da je Jugoslavija v primeru z Avstrijo na slabšem. Trdila je, da je Avstrija demokracija država in dobro urejena, brez vojaške obveznosti, s prebivalstvom, ki je pretežno rimsko-katoliške vere in kjer se bodo koroški Slovenci narodno svobodno razvijali. Jugoslavija pa je šele nova država, neurejena, z obvezno vojaško službo, ki jo morajo Slovenci služiti v južnih malaričnih in nemirnih krajih, narodno mešane države, v kateri so najmočnejši Srbi, ti pa so pravoslavne vere.

Avstrijsko nemški propagandi je prišlo seveda posebno prav tudi nekaj surovih primerov ravnanja nekaterih pripadnikov oborožene sile

Jugoslavije na Koroškem, proti avstrijskim Nemcem in tudi proti nekaterim Slovincem. Ti vojaki, ki so bili iz krajev onstran Drine, torej s krajev, ki niso spadali k bivši Avstro-Ogrski državi, pač niso poznali krajevnih razmer na Koroškem, zlasti ne mehke koroške duše, ki je kaj lahko nasledila propagandi, češ takile vladajo v kraljevini Jugoslaviji. Na rovaš takih okoliščin je tudi treba v veliki meri pripisati, da so tisti koroški Slovenci, ki narodno niso bili dovolj zavedni, glasovali raje za Avstrijo.

Ko se po 60 letih oziramo nazaj, na takratne za nas težke čase, ko smo bili prepričani, da bo plebiscit odločil v naš prid in da bo slovenski del Koroške združen z matično domovino, se dobro zavedamo, da smo tudi sami delno krivi, da do tega ni prišlo. Če je oddalo svoje glasove za priključitev k Jugoslaviji dobrih 40 % Slovencev in to najbolj zavednih, bi prav gotovo tudi znaten del preostalih pridobil z boljšo propagando in z boljšo povezanostjo s prebivalstvom slovenske Koroške. To pa je izrabila nasprotna stran, ki je imela za seboj več izkušenj in tudi, po potrebi grožnje in nasilje. Seveda pa ne gre prezreti vso pomoč takratne italijanske vlade, katere je bila nasprotnica nove države Jugoslavije in ki bi si rada, kot je bilo že omenjeno, sama prilastila, tako imenovani jesiški trikot, torej povezavo železniške proge Trst-Jesenice-Triž.

(Povzeto po zapiskih Ivana Tomšiča.)

Srečko Šorli

29. SEPTEMBER – DAN PIONIRJEV

29. september, dan pionirjev. Praznujemo ga vsi pionirji Jugoslavije v spomin na 29. september 1942. leta, ko je bil ustanovljen prvi pionirski odred, katerega komandant je bil narodni heroj in pionir Boško Buha.

V šolo smo ta dan prišli kot navadno, toda vsebina dneva je bila popolnoma drugačna. Najprej smo imeli razrednikovo uro. Izvolili smo razredno vodstvo: predsednika in namestnika predsednika, tajnika in blagajnika. Izvolili pa smo tudi delegate za organizacijo in društva, ki delujejo v naši šoli. Poudarili smo, da je razredna skupnost učencev naša prva šola samoupravljanja, v kateri uresničujemo naše cilje in interese, ter načrtujemo delo. Naša najosnovnejša dolžnost v njej je, da se intenzivno učimo, si medsebojno pomagamo in pazimo na šolski inventar. Pogovarjali smo se kako uspešni smo bili v preteklem šolskem letu, zastavili pa smo si tudi okvirne naloge za novo šolsko leto.

Ko smo pomalicali smo odšli na pionirsko konferenco. Po kratkem kulturnem programu smo izvolili delovno predsedstvo in zapisnikarja, potem pa so predstavniki pionirske organizacije, šolske skupnosti učencev, šolskega kulturnega društva, šolskega športnega društva in podmladka rdečega križa prebrali poročila o svojem delu, spregovorili pa so tudi o težavah, s katerimi se srečujejo. Po poročilih smo izvolili novo vodstvo pionirske organizacije in šolske skupnosti učencev. Predstavniki obeh organizacij so podali še okvirni načrt dela, o samem programu pa se bodo pogovorili na prvem sestanku. Potem smo pohiteli na travnik za šolo. Jesenski kros – tek po veliki travi, navzgor v Reber, pa spet navzdol: z njim smo dokazali, da smo fizično kar dobro pripravljene za vse napore, ki nas čakajo v tem šolskem letu.

Tanja Rekar, 7. b COŠ
Gorenjskega odreda Žirovnica,
novinarski krožek

SEJA SVETA KS DOVJE – MOJSTRANA

Člani sveta krajevnih skupnosti Dovje – Moistrana so na zadnji seji obravnavali več pomembnih zadev. Po pogledu sklepov zadnje seje so najprej poslušali poročilo odbora za materialni in finančni nadzor poslovanja pri svetu krajevnih skupnosti. Kot je ugotovil odbor, delo in poslovanje sveta poteka v redu. Pri tem pa se pojavljajo najrazličnejše težave, predvsem kadrovske.

V nadaljevanju so se člani sveta seznanili s problematiko naravnega zdravilišča Triglav Moistrana. Kolektiv je v obširni informaciji obvestil tako svet krajevnih skupnosti kot družbenopolitične organizacije o

težavnem položaju v katerem je že več let. Člani sveta so se ob tem zavzeli, da je treba s skupnimi močmi najti izhod iz težavnega položaja. Tudi v planih nadaljnjega razvoja krajevnih skupnosti je treba upoštevati razvoj zdraviliškega turizma v tem kraju.

Na seji so za tem obravnavali še številna komunalna dela na območju celotne krajevnih skupnosti letos in v naslednjih letih, potek akcije zbiranja prispevkov za kontejnerje na Dovjem ter nekatere druge zadeve.

J. R.

OB 20-LETNICI TEKMOVANJ ZA BRALNO ZNAČKO

Dvajset let je minilo od prvega tekmovalstva za bralno značko. Dvajset let, odkar so na Koroskem prvič tekmovali za Prežihovo bralno značko. Takrat, ko so na osnovni šoli v Prevaljah začeli tekmovalje, najbrž nihče ni slutil, kako hitro se bo to tekmovalstvo razmahnilo po Sloveniji. Trenutno se potegujemo že za šestindvajset različnih bralnih značk: Finžgarjevo, Bevkovo, Čančkarjevo, Prežihovo, Kajuhovo... Lansko leto nas je bilo 130.000, ki smo tekmovali in pridno odkrivali zakladnico naše in tuje književnosti.

Predstavniki tekmovalcev iz vse Slovenije smo se zbrali v Ljubljani na proslavi ob dvajsetletnici bralnih značk. Organizatorji so nam pripravili prijetno presenečenje – srečanje s pisatelji in tako se je naša skupina pogovarjala s pesnico Sašo Vegri, s pisateljico Polono Kovač in ilustratorico Jelko Reichman. Najbrž vas večina nestrpno pričakuje, da jih bom opisala. Pa jih ne bom. Zakaj? Ker niso čisto nič drugačne od ljudi, ki jih vsak dan srečujete na ulicah. Čudno? Pa je res. Prebrale so nam odlomke iz svojih del – seveda ilustratorica Jelka Reichman ni brala, ampak risala, kar nam je bilo še posebej všeč. No, čeprav smo osmošolci in sedmošolci sprva bolj kisto gledali, češ, kaj homo mi poslušali te otroške pravljice, naj raje povedo

kaj o svojem življenju, smo bili na koncu zelo navdušeni. Prav gotovo jih homo spet prebrali. Dajte jih tudi vi!

Proslavo bi težko predstavila v celoti, saj je trajala kar dobri dve uri. Med drugim so razdelili priznanja Zlata knjiga pisateljem in ilustratorjem, pripravili pa so tudi lep kulturni program.

Presenetila nas je pestrost tega programa, saj smo v debeli uri in pol videli folklorno skupino, dve plesni skupini in slišali več odlomkov iz del

naših pisateljev, največ Franceta Bevka, ker je ta dan, 17. september, obletnica njegovega rojstva in smrti. Prepričana sem, da se bo tekmovalje za bralno značko širilo še naprej, saj mladi radi beremo dobre knjige. Vedno znova spoznavamo, da so knjige najboljše prijateljice, ki nas nikoli ne pustijo na cedilu. Kdor tega še ni odkril, naj čimprej stopi v vrsto značkarjev.

Jasna Volfand, 8. b
OŠ France S. Finžgar, Lesce

ŠOLA V NARAVI

V nedeljo, 14. septembra, zjutraj so se učenci četrtnih razredov iz osnovnih šol Gorenjski odred Zirovnica, Jeseniško-bohinjski odred Zirovnica, Polde Strazišar iz Jesenice odpravili na pot v Novigrad, kjer naj bi potekala naša prva šola v naravi. Sicer je bila organizirana le za četrtošolce, jaz pa sem šla z njimi z namenom, da bi jih učila vzoljanja. Vožnja je bila lepa in mirna.

V Piranu smo se prvič ustavili za dalj časa. Obiskali smo pomorski muzej. Z zanimanjem smo si ogledali makete starih in modernih ladij, fotografije o razvoju ladjedelništva skozi stoletja in različne druge slike

z morja. Se posebej je bil zanimiv prikaz dela v solinah nekoč in danes. Potem smo se napotili še v akvarij. Videli smo najrazličnejše vrste rib, hobotnice, ježke, rake, morske rastline in morsko dno – pečeno ali kamnato, kakor pač kateri živali ugaja. Najdlje smo prebili ob kar nekaj tesnem bazenu za tako veliko jato rib, med njimi je bilo tudi nekaj morskih psov, ki so prav gotovo vse najbolj zanimali. Pozneje v šoli so učenci o morskem psu še nekaj več povedali.

Potem smo se odpeljali naravnost v Novigrad. Takoj, ko smo prispeli, smo si uredili hišice in se pozneje seznanili z dnevnim redom, ki je veljal za vse dni bivanja v letovišču. Popoldne smo se še kopali, učitelji pa so takoj preizkusili naše znanje v plavanju. Prvi dan smo preživeli še dokaj prosto, ostali pa so potekali po natančno določenem redu, vendar smo imeli za zabavo še vedno dovolj časa. Ob 6.30 zjutraj smo se začeli prebujati, kajti ob 7. uri pa se je pričel pouk. Tega smo imeli tudi popoldne. Pri pouku si nismo bistrili glave s slovnico in matematičnimi računi, obravnavali smo le snov o morju in o pojavih v zvezi z njim. Otroci so spoznali življenje v vodi, življenje na kopnem, ogledali so si kraški svet z vsemi značilnostmi: popolnoma golo kamenje, obmorske rastline, ki uspevajo tam, kjer je le za prst rodovitne zemlje in vode, ter končno velike njive in vinograde, ki so rezultat človekovega trdega dela, njegove volje in vztrajnosti. Spoznali so pojav plime in oseke, nastanek soli in še marsikaj. En dan šole v naravi smo izkoristili tudi za izlet z zelo moderno in udobno ladjo po čudovitem morju v Poreč. To mestec je posebno zanimivo v starem delu, kjer ima značilne ozke ulice, pa tudi novejši del je vreden ogleda. Ogledali smo si pristanišča in nekoliko večje ribiške ladije v Novigradu. Tako je potekal pouk, združen v dva učna predmeta: spoznavanje družbe in spoznavanje narave.

Štiri ure dnevno smo imeli plavalni tečaj. Učenci so bili glede na znanje v plavanju razdeljeni v pet skupin: dve skupini neplavalcev, dve skupini polplavalcev in ena skupina plavalcev. Neplavalci so se učili plavati prsno, polplavalci so se izpopolnjevali v prsnem plavanju, le nekaj zadnjih dni so poskusili s tehnično crawl, plavalci pa so se prvi in drugi dan, plavalci prsno, v ostalih dneh pa so največ vadili crawl. Preizkus uspešnosti v plavanju ob koncu plavalne šole je pokazal naslednji rezultat: OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora ima 21 plavalcev, štiri polplavalce in nobenega neplavalca. OŠ gorenjskega odreda Zirovnica ima 43 plavalcev, štiri polplavalce in nobenega neplavalca. OŠ Polde Strazišar iz Jesenice pa ima šest plavalcev, nobenega polplavalca in dva neplavalca.

Na poslovnem večeru so učitelji plavanja podelili značke bronaste, srebrne in zlate delfinke. Učenci OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora so prejeli 6 bronastih, 11 srebrnih in 4 zlate delfinke, učenci OŠ Gorenjskega odreda Zirovnica so prejeli 9 bronastih, 30 srebrnih in 4 zlate delfinke, učenci OŠ Polde Strazišar pa so prejeli 2 bronasta in 4 srebrne delfinke.

Vreme nam je bilo resnično naklonjeno, vse dni smo uživali v soncu in izvedli smo kar 26 ur plavanja pod strokovnim vodstvom plavalnih voditeljev, vsega programa pa je bilo 63 pedagoških ur.

Po kosilu v času počitka smo pripravili nekatere prostostne dejavnosti, med katerimi je bil tudi moj pouk, vzoljanja. Učenke so se vozlov hitro naučile, samostojno so naredile osem izdelkov – okrasnih mrež za cvetje.

Po poldanskem pouku smo največkrat igrali razne tekme. Po večerji smo se umili, posedli pred televizijo, se pogovarjali ali se zabavali. Ob osmih do devetih smo utrjevali pospali.

Vsi učenci so se zadovoljni vrnili domov. Take oblike pridobivanja novega znanja in spretnosti si v bodoče še želimo. Za prijeten potek šole v naravi se zahvaljujemo oskrbnici doma DPM, kuharicam in vsem vodilec.

Nataša Gorjanc, 7 a
novinarski krožek
OŠ Gorenjskega odreda Zirovnica

ALPINISTIČNA ŠOLA

Vzgoja mladih predstavlja v življenju alpinističnih odsekov enega pomembnejših, če ne celo bistven faktor v življenju in rast kvalitete odseka. Tej vzgoji pa se je alpinistični odsek PD Jesenice v preteklih letih posvetil vse premočno pozornosti in rezultat se je vsaj dve leti kaže v neuspešnosti in precejšnji osipi mladitve. Tako je nastala nekakšna generacijska luknja, ki se kako negativno vpliva na sedaj resno zastavljeni dvig kvalitete in alpinistične šole.

Letos se bomo alpinistične šole lotili v obliki šesttedenskega intenzivnega tečaja, s pričetkom v drugem tednu oktobra. Šola bosta za razliko od prejšnjih let vodila dva novopostavljena alpinistična instruktorska, ki se prav sedaj pripravljata na izpit. Tako bo poskrbljeno za strokovno delo, ki se bo prepletalo z izkušnjami starejših članov alpinističnega odseka v teoretičnem delu tečaja. Teoretični del bo obsegal predpisa, no snov KA PZS in bo potekal v obliki predavanj obogatitvenih s diapozitivi, vseh petek ob 19. uri v prostorih PD Jesenice (C. Zelazarjeva 1). Praktični del pa bo vzporedno potekal dvakrat tedensko v popoldanskih urah v plezalnem vrtnu. Po zaključku tečaja bo skupna ponovitev in izpit. Kdor ga bo opravil in se do februarja udeležil vsaj petih skupnih tur (od osmih), bo registriran kot tečajnik AO Jesenice in bo imel v naslednji sezoni pravico opraviti pet plezalnih vzponov z izkušenimi člani AO, s tem pa tudi prišel v pripraviški etaz.

Alpinistična šola v celoti traja najmanj dve leti, kar je nujno za celovit in vsestranski razvoj mladega alpinista. V teh dveh letih ei postopoma krepki fizično in psihično kondicijo, ki sta enakovredna faktorja alpinizma. V tem času mora preplezati vsaj 25 plezalnih smeri (pet zimskih) in se uspo-

PREBUJENJE GORA

Človek ob misli na gore hodi po ravnih tleh vsakdanjega življenja, kar brez volje iz dneva v dan ga spremlja novi ritem civiliziranega sveta. Vse to bi rad spreminil in zato se podaja v nova in nova doživljanja – vrača se nazaj, med stene in grebene v planinski raj. Raj, v katerem je vzljubil svojo lepoto gorniškega življenja. Spremlja te vsakdanja modrina, pesem iglavcev in listavcev, sledovi divjadi popestrijo to samotno tišino, lepoto narave. Kar ločijo se ne moreš od tega, vleče in privablja te iz dneva v dan, zapuščaš svojo lepoto, oziraš se za njo in se nekoga dne zopet vračaš. Vračaš se v kraljestvo gozdov, ki se preliva v belo sive skale, v gore, ki se tako močno dvigajo proti nebu.

Velikasten je pogled z bivača dve na prelepe Julijce. Mogočna severna triglavska stena ob veličastno izstopa v tej harmoniji gora. Ob lepem vremenu, v zgodnjih jutranjih urah pa se oko zaustavi na skratko obarvanih stenah. Ko gledam vso to lepoto, se mi zdijo gore okoli mene vse bolj domače, lepše, močnejše.

Lepoletni dan je pred nami. Gore okoli bivača dve se prebujajo v jutranji zarji. Sneg, ki je padel pred nekaj dnevi po gorah počasi izginja. Iz Visokega Rokava in Oltarja drsijo majhni plaziči. Brane, Franci in jaz počasi odhajamo proti Spodnjemu Rokavu. Plezamo smer skozi Skarje. Stena je hitro za nami. Po nekaj spustih ob vrvi smo po treh urah zopet pri bivaču. Pojem nekaj hrane, popijem nekaj tople tekočine, pripravim nahrbtnik in čez nekaj minut odhitim proti Visokemu Rokavu.

Sive mračne megle se vlečejo po vrhovih ko vstopam v levo smer. Prvi so jo plezali pred štiridesetimi leti odlični alpinisti Janez Brojan, Maks Dimnik in Franc Globnik. Plezamo skozi opek kamin, čez gladke plate. V plateh naletim še na star zarjavel klin – cebrokar. Potem plezam

TRIE, ŠTIRJE ZANIMIVI PLEZALNI KOLOBARJI OKOLI RJAVINE (2532 m)

Srednja gora, ki se iznad Zgornje Radovne dviguje Biškovce glavo (1351 m) čez Trte (4390 m) v skalnino Mececnovec (1926 metrov) in dalje ter vedno višji v Dimnike (2101 m) in zagonetno Luknjo peč (2245 m) do dvoglave RJavine (2457 m in 2305 m) je čudovit, samotni, enkratni planinski svet med najdaljšo in najkrajšo triglavske doline Krmo in Kotom.

Ta skalni hrbet so v davnih letih, tako na sončni kakor tudi senčni strani temeljito poznali domačini iz Zgornje Radovne Gogali, (Gogali), Panaki, Polzvi, Biščki, Pocarji in Rekarji in z Mojsstrane Mrušci, Mlitarjevi in Rusnjaki, ki so bili vajeni slediti tropce divjadi z zvonce in brez njih. Prav dobro so vedeli na katero vejo mecesna ali borovca se bo sporelet splašeni pomladanski trubadur, ruševcev. V robek Mececnovca so cvetele najlepše planike, zvodnice, očnice, ki jih je bilo v tih robek toliko kot na Golici narca, ključavnice.

V robek med Kotom in Krmo so se pasli veliki tropci gamsov, ki so merili skrite stene iz ene v drugo triglavske dolino, iz senčne na sončno stran.

Njim so sledili divji in zapriseženi lovci, pozneje pa so »gospodome gonili gonjači kapitalne samotarje, goštarje. Te stene so bile znane in dostopne le najboljšim in neustrašenim, ki so znali plezati tudi preko tistih kmarč in se tesniti po ozkih in izpostavljenih okrajkih in polkah pod strebrištmi previsi nad srhljivo praznino.

Vse grebene Srednje gore gledajo iz Debele peč (2007 m) ali Ličanskega vrha (1983 m) te je s Pokljuke ali iz Požgane Milnarice (1872 m) in Vrbnovih apic in Vrhov (2299 m, 2408 m) je čudovit in enkratni in vzbudi zanimanje in navdušenje vsakega ljubitelja gore, ki si zaželi samote, lepote in divjave. Vrhovi Srednje gore vabijo z magično silo pastirje, lovce, gonjate in planince ter plazalce. Mececnovec krasijo vertikalni kamnini in zajedje, ki se zračno poganzajo iz gozdov do vrha, kjer se dotikajo samega neba. Dimniki so zagasti greben, poln kršuljivih in izpostavljenih stolpov. Luknja peč je od temeljev do vrha okrašena kakor RJavina z labirintom polje, ki tveganje in izpostavljenost vodijo iz melišč in pod stenami do sedel, skrb in zajed do vrhov.

Za pastirji, ki so imeli stanove za ovne in jarce nad Kotom in Krmo so hodili in plezali po grebenih in polkah Srednje gore divji in zapriseženi lovci in gonjači, ki so poznali vse številne skrite prehode. Za temi prvimi sledilci v Srednji gori so usmerili pogled, korake in prijeme v divji skalni svet planin, ki so prezirali strah in nevarnost in si zaželeli v tih robek, greben in polkah doživeti nekaj posebnega, nepozabnega.

Pozno, šele štiri leta pozneje, ko je bila prvič preplezana in ukrotena severna stena Triglava 10. avgusta leta 1910, si je drznil priti v to samotno in divjno avstrijski pionir plezalnega športa Albino Roessel, ki je iz doline Kot prvi preplezal značilno vesnito med RJavino in Luknjo pečjo, od kotoder se mu je ponujal enkratni, veličasten pogled na velik del Julijskih Alp od Pokljuke do Skrlatice. Njegov pogum je bil bogato, stotero poplakan. Bil je pionir plezalnega športa v srednji gori med Krmo in Kotom. Šele mnogo let pozneje, leta 1924, je okuail slast prvenstva v teh kamnin, zajedah, polkah in okrajkih v majavih stolpih na grebenih naš prvi plezalec iz genera-

sobiti za plezanje IV. težavnostne stopnje kot prvi, kar dokazuje v plezalnem vrtnu.

Iz navedenega je razvidno, da je vzgoja zastavljena postopno, kar na minimum zmanjšuje možnost nesreče, ki je v alpinizmu zaradi največkrat subjektivnega značaja. Resnost dela z mladimi, ima namen pritegniti čimveč mladitve, najbolje že treniranih športnikov, ki lahko v alpinizmu najdejo precej več kot v drugih športih, ob nepravilnem pristopu pa celo manj ali nič. Ta resnost dela je nujna, če se hočemo (kot odsek) še kdaj uvrščati v vrhove slovenskega in jugoslovanskega alpinizma, ki prav sedaj dosega neslučen razvoj in svetovno pomembno uspehe. V teh vrhovih je jeseniški odsek vztrajal dobrih 30 let, zato smo sedanjí člani pripravljani pripevati maksimalno za uspešno vzgojo, ki je nam v veliki meri manjkala. S svojim individualnim hotelem se doseže precej manj, kot s kolektivnim delom in zdravim športnim tekmovaljem.

Kdor se želi prijaviti za alpinistično šolo alpinističnega odseka mora biti star najmanj 16 let, če pa ni dovršil 18 let mora imeti pisno privoljenje staršev. V postev pride vsak starši mladenič ali mladenka, ki hoče zastati vse svoje sile in moči za dosego racionalnih ciljev in je obznan se vedno sposoben stati na trdnih tleh. Dragocena je kakršna-koli prejšnja športna dejavnost, poznavanje gorstev in planinske vzgoje.

Prijave sprejemamo v prostorih PD Jesenice ob ponedeljkih, sreдах in petkih popoldne ter torkih in četrtek popoldne ter v času sestanka alpinističnega odseka (vsak petek ob 19. uri).

Pridite ne bo vam žal!
Za AO Jesenice
Jani Pšenica

Začetek šole je v petek, 3. oktobra ob 19. uri v prostorih PD Jesenice (dom TVD Partizan Jesenice).

Zrcalno čista je voda v jezercu v Jasni v Kranjski gori (Foto B. Blenkuš)

VTISI IZ ŽELEZARNE

V torek, 16. septembra, smo odšli na ekskurzijo v jeseniško železarno. Videli in slišali smo marsikaj zanimivega in poučnega. Vsi smo skoraj neslišno hodili za vodilec in si natančno ogledovali obrate ter opazovali delavce, ki so že nekaj ur pridno delali.

Zgodovina železarstva na Gorenjskem sega v rano latensko dobo. To dokazuje, da smo pri nas kopali in obdelovali železovo rudo že pred več tisoč leti.

Najprej se je železarstvo razvilo v Bohinju. Ko je požar, ki je nastal leta 1890 uničil Čojzovo kovačijo, so se bohinjski kovači in fužinarji preselili na Jesenice. Tukaj se je takrat začela širiti industrijska dejavnost in dela je bilo dosti za vse Bohince. Železovo rudo pa so kopali v Savskih jamah, kjer se še danes poznajo sledi od težko natovornjenih vozov. To so morali prevažati predvsem kmetje. Tako je Friderik grof Ortenbuški podelil tem kmetom več svoboščine od ostalih tlačanov.

Ko smo prišli v Železarno smo po kratkem posamlju vodiča najprej odšli v žičarno. Videli smo kako izdelujejo žico. Do plavža smo prišli

ravno v času ko so ga prebodli. Za nas je bil to nenavaden dogodek, saj je bilo prav lepo opazovati žareče, tekoče surovo železo ali grodelj. Toda veliko težje je za delavce, ki ob plavžu delajo.

Odhiteli smo še skozi nekatere obrate, le obrat Siemens-Martinovih peči si nismo ogledali.

Po ogledu jeseniških obratov smo se odpeljali še v hladno valjarno na Beli. Videli smo postopek, kako iz vročega, žarečega ingota valjajo debelo ali tanko pločevino.

Domov smo se vračali veseli, ker smo toliko videli in slišali. Ostali nam bodo v spominu predvsem delavci na težkih delovnih mestih, ki kljub mehanizaciji opravljajo precej naporna dela. Ta težka dela bi morali vsi boljše vrednotiti. Mnoge stvari smo videli prvič, nekateri tudi ne zadnjik, saj je tudi nekaj takih med nami, ki bodo tu pozneje zaposleni.

Jeseniška železarna daje kruh mnogim delavcem. Naša tovarna je postala že simbol Jesenic.

Renata Žerjav, 8. a
OŠ Tone Čufar, Jesenice

PRED SREČANJEM FOLKLORNIH SKUPIN DELOVNIH ORGANIZACIJ SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Letošnje že tradicionalno srečanje folklornih skupin delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne bo 11. oktobra ob 17. uri v dvorani materskega gledališča Tone Čufar na Jesenicah.

Tokrat se bo občinstvu predstavilo s po enim plesom osem folklornih skupin s skoraj dvesto plesalci in glasbeniki in sicer: železarno Ravne bosta zastopali dve skupini, železarno Štore ena, Verigo Lesce ena, jeseniško železarno dve (KUD Jaka Rabič Mojstrana in DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice), kot gosta pa sta povabljeni še folklorna skupina Društva upokojencev Javornik-Koroška Bela in slovenska folklorna skupina iz avstrijske Koroške.

Gostitelji letošnjega srečanja je komisija za kulturo pri izvršnem svetu konference osnovnih organizacij zveze sindikatov jeseniške železarne z organizacijsko pomočjo ansambla narodnih plesov in pesmi DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice.

Brezplačne vstopnice bodo procentualno razdeljene po vseh TOZD in delovnih skupnostih.

Podroben program srečanja folklornih skupin delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne bomo objavili v prihodnji številki Železarja.

ZAHVALA

Kruta smrt nam je na 67. rojstni dan vzela našega dragega moža in očeta

FRANCA MOHORIČA

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem dolgujemo našo iskreno zahvalo. Še posebno se zahvaljujemo našim dobrim sosedom Divjakovim, njegovi zdravnici dr. Rojčevi in vsem zdravnikom, ki so mu v času njegove težke bolezni pomagali. Hvala njegovim prijateljem, pevcem Društva upokoencev Jesenice za obiske in petje na pogrebu, pevcem KPD Zasip, sosedu Divjaku za lepe poslovilne besede in vsem, ki ste ga zasuli s cvetjem in nam na kakršenkoli način pomagali, nam izrazili sožalje in se poklonili njegovemu spominu ter ga spremili na njegovi zadnji poti.

Hvaležna žena Pavla in otroci z družinami

ZAHVALA

Ob smrti našega dobrega moža in strica

TOMAŽA ZALOKARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih dneh pomagali. Hvala godbi na pihala iz Gorij, pevcem iz Zasipa, Gasilskemu društvu Podhom, sindikatu TOZD Strojne delavnice Železarnice, ZB NOV Zasip - Podhom, Društvu upokoencev Gorje, govornikom in vsem ostalim za izrečeno sožalje in darovane vence ter cvetje.

Hvala vsem, ki ste počastili njegov spomin in ga spremili na njegovi zadnji poti.

ZALUJOČI: žena Meta in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame in tete

PAVLE PETRNEL roj. KRAŠOVEC

se zahvaljujemo vsem, ki so ji lajšali bolečine v bolnici, dobrim sosedom in znancem, TP Golica TOZD Delikatesa in Kašta 3 Koroška Bela. Vsem, ki so darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti, iskrena hvala.

Vsem in vsakomur posebej še enkrat lepa hvala.

Mož Polde, hči Majda s sinom Zoranom, sestra Ivanka in brat Janez z družinami, nečaki Rubče, Tonček, Danica in Vanči z družinami

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi dragega moža, očeta in starega očeta

HINKA ZUPANA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za darovano cvetje, denarno pomoč in tolažilne besede. Hvala zdravnikom in medicinskemu osebju kirurškega oddelka bolnice Jesenice za takojšnjo pomoč in trud v boju za življenje.

Hvala sodelavcem TOZD Valjarna bluming štekel za darovani venci, denarno pomoč, spremstvo ob krsti in poslovilne besede ob odprtem grobu, sodelavcem TOZD Vratni podboji, HV Bela, OŠDČN in sodelavcem Iskre, pevcem za zapete žalostinke, sosedu Stanki Kelbl za nesebično pomoč v težkih trenutkih in vaščanom Kočne in Podkočne za darovani venci, pomoč in tolažilne besede.

Se enkrat iskrena hvala vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, nas tolažili in nam vlivali poguma, vsem, ki ste nam izrazili sožalje, darovali cvetje in vsem, ki ste ga v velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

ZALUJOČI: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem vsem sodelavcem in vodstvu TOZD Žičarna za prejeta dragocena darila.

Obenem želim vsem skupaj še veliko delovnih uspehov.

Jože Kralj

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata se najlepše zahvaljujem, ker mi je omogočil brezplačno letovanje na morju.

Vaja Danilović

ZAHVALA

Delavcem iz delavnice RTA Bela, čistilkam, prijateljicam in prijateljem se najlepše zahvaljujem za prejeta darila ob mojem rojstnem dnevu.

Se enkrat lepa hvala.

Marija Gašperin

ZAHVALA

Vsem sodelavcem vzdrževanja v TOZD Plavž se iskreno zahvaljujem za dragoceno darilo in izrečene čestitke ob mojem jubileju.

Franc Hudolin

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Valjarna debele pločevine se iskreno zahvaljujem, ker mi je omogočila brezplačno letovanje v Biogradu na moru.

Behra Suhonjič

DEŽURNI TRGOVINI

V soboto, 4. oktobra, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:

Emona market, Prešernova 1/a in Rožca - Samopostrežna trgovina na Javorniku, O. Novaka 8.

DEŽURNA LEKARNA

ZA OBČINI JESENICE IN RADOVLJICA JE V MESECU OKTOBRU DEŽURNA LEKARNA RADOVLJICA.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 38. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

AVTOMEHANIČ, KARIERISTKA, ELASTIKA, ONATAS, LAME, KOMINTERNA, ATO, ARARA, RANA, NR, ITA, JOKER, PRISTOPITEV, INKA, REKLAMIRANJE, KAMELAR, EKRAN, SINTER, ANATEMA, SVAT, PA, AASEN, RATA, KIVI, ILL, NPI, JE, NART, OZON, ANET, ISTRANI, LEA, KISALNICA, KIRASIR, ELA, TT, KOKTA, NASA, CAL.

VABILO ČLANOM DRUŠTVA UPOKOJENCEV JESENICE

Društvo upokoencev Jesenice vabi svoje člane in člane športnike na redni mesečni sestanek, ki bo v soboto, 4. oktobra ob 16. uri v domu društva na Jesenicah Pod gozdom 13. Na sestanku bodo razglašeni rezultati in podeljena priznanja s športnega tekmovanja, ki ga je izvedlo društvo v počastitev občinskega praznika.

DOPIŠUJTE V ŽELEZARJA

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

4. in 5. oktobra amer. barvni pust. film OPERACIJA ZEBRA, režija Joe Tornatore. v gl. vlogi Mike Lane. ob 17. in 19. uri. Kdo so ti jekleni ljudje? Kadar napadajo pekel eksplozija, podzemlje se trese!!!

6. in 7. oktobra amer. barvni krim. film SKRIVNOST ŠVICARSKE BANKE, režija Jack Arnold. v gl. vlogi David Janssen. ob 17. in 19. uri. 8. oktobra hong. barvni karate film GOSPODAR SMRTI, režija Shuji Goto. v gl. vlogi Mas Oyama. ob 17. in 19. uri.

10. oktobra amer. barvni krim. film POČON ZA STEGNERJEM, režija Michael Winner. v gl. vlogi Sophia Loren. ob 17. in 19. uri.

11. in 12. oktobra amer. barvni film - drama FANTEJ IZ BRÁZILJE, režija Franklin J. Schaffner. v gl. vlogi Gregory Peck. 94 ljudi je moralo umreti, da bi sam postal Javla in mora.

Kino PLAVŽ

4. in 5. oktobra amer. barvni krim. film SKRIVNOST ŠVICARSKE BANKE, ob 18. in 20. uri.

6. in 7. oktobra amer. barvni pust. film OPERACIJA ZEBRA, ob 18. in 20. uri.

9. oktobra hong. barvni karate film GOSPODAR SMRTI, ob 18. in 20. uri.

10. oktobra amer. barvni film - drama ZVEZDA JE ROJENA, ob 18. in 20. uri.

11. in 12. oktobra amer. barvni akc. psih. film TIHOTAPCI, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

4. oktobra hong. barvni karate film MOJSTRI SHAOLINA, ob 20. uri.

8. oktobra amer. barvni film - drama ZVEZDA JE ROJENA, ob 20. uri.

11. oktobra amer. barvni pust. film OPERACIJA ZEBRA, ob 20. uri.

15. oktobra amer. barvni akc. psih. film TIHOTAPCI, ob 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

4. oktobra amer. barvni vojni film NEVARNI PREHOD, ob 19. uri.

5. oktobra hong. barvni karate film MOJSTRI SHAOLINA, ob 19. uri.

11. oktobra amer. barv. krim. film SKRIVNOST ŠVICARSKE BANKE, ob 19. uri.

12. oktobra amer. barvni pust. film OPERACIJA ZEBRA, ob 19. uri.

GLEDALIŠČE

SOBOTA, 4. oktobra, ob 19.30 Novak-Novak: GUGALNIK - komedija - gostovanje v Ribnem.

NEDELJA, 5. oktobra, ob 19.30 Novak-Novak: GUGALNIK - komedija za izven.

VPISOVANJE V CICIBANOV VRTEC

Vzgojna varstvena organizacija Jesenice obvešča vse starše petletnih otrok (rojenih v letu 1975), ki niso redno vključeni v vrtec, da bo vpisovanje za CICIBANOV VRTEC - to je 80 urni program v:

- ponedeljek in torek, 6. in 7. oktobra, od 8. do 14. ure in

- v sredo, 8. oktobra, od 13. do 15. ure.

Za KS Plavž, Planino pod Golico in Hrušico bo vpisovanje v enoti Angelce Očepek, Jesenice, Tavčarjeva 3 a, KS Sava in Podmežakljo - v enoti Julke Pibernik, Tomšičeva 3, KS Koroška Bela in Bl. Dobrava pa v enoti Cilke Zupančič na Koroški Beli.

Otroci bodo prihajali v vrtec k prijetnim zaposlitvam - ob sredah popoldan od 15. ure do 17.30.

Prvo srečanje bo že v tednu otroka, to je v sredo, 8. oktobra, ob 15. uri.

PROGRAM DRSANJA IN PRIREDITEV OD 29. SEPTEMBRA DO 5. OKTOBRA

HOKEJ NA LEDU:

SREDA, 1. OKTOBRA OB 19.30 prijateljska mednarodna hokejska tekma - mladinci HK Kranjska gora : VSV Beljak.

Vstopnine ni.

SOBOTA, 4. OKTOBRA OB 18.30, državno prvenstvo - člani HK Jesenice :

HDK Celje.

Vstopnina:

odrasli

40.00 din

šolarji in

dijaki

10.00 din

REKREACIJSKO DRSANJE:

Petek, 3. oktobra od 20. do 22. ure železarna Jesenice;

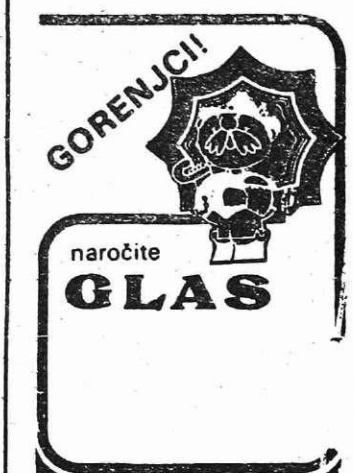
sobota, 4. oktobra od 14. do 16. ure splošno;

nedelja, 5. oktobra od 14. do 16. ure in od 17. do 19. ure splošno.

TRENINGI (Gorenjska liga):

Petek, 3. oktobra od 22.15 do 23.30 - HK Naklo;

sobota, 4. oktobra od 21. do 22.15 - HK Kopriva.

					JUNAK "KINŽIG O ŽEUNGU"	POPOLNA ZMAGA PRI TAROKU	VETER V SERV. ITALIJI	DEJNI PRITOK SEINE	LUGAŠ	ŽEJSKO IME	TRD LES ZA ŠMUCI	LETUVISLE OB PRESPAN- JEZERU	NUŠA TOME	PRAVOSL PODOBA	NEMSKI FILOZOF (HANNDEL)	LUEMBURG	MOSEL ZRN ? SAARBRÜCKEN			
					ŽENSKA KI STRENI ZA KARIERO												TOVARNA V CELJU	OZEK KOS BLAGA	TUJE V Ž. IME	
					RAZTEG- LSIV TRAK								STAROGR. KIPAR PREBIV. IRANA							
					JUŽNO- AMERIŠ. ŽIVALI				KOMUNIS- TIČNA INTERN- CIONALA											
					ETIOPSKI PLEMEN- POGL.			DOHODEK OD KAPITANA	DOLGO- REPA PAPIGA						TELESNA POŠKOČ. SPELEO- LOG					
TELOVA PRVINA	ORODJE PRIPOM- ČEK	BOLEZEN ZARADI IKER	MINERAL VODA	PALEZIJ ŠAHIST	ITALIJ KAMION	PISALNI PRIPOMO- ČEK	NINO ROBLJ REKA NA PELOREBU		ZAGREB. ČASOPIS	... RINA				IGRALNA KARTA MONGOL- VLADAR						
PRISTOP										ENCIM TANČEVA ČREVENA	INKOSKI POGLA- VAR						PUNAST OGNJKO VODIK	AVIATIK	ŽVRST V VIENJE	RADIJ
DELANJE REKLAME											ZELEZAR	VODIČ KAMEL								
TV ZASLON					PRODUKT SINTRAČA GLASBEN OZNAKA						REKA NA V SLOVAS- KEM	ČERVENO IZOBČE- NJE								
UBELEŽE- NEC POROKE				PANČENO		NORVŠKI SLOVNAR METENO PREČIVO							ČISTINA V GOZJU	OBROK ODPLAČA ITALIJ. KONČERN					JEZERO NA FILIPINIH	
PTIČ NOVE ZELAN- DIJE				PRITOK RHEINA V AVSTRIJI			AVSTRAL. LETAŠKA DRUŽBA	NACION. PARTIJA IZRAELA				JANEZ ERŽEN BEOGR. IGRALICA			GORNJI DEL STOČALA IRIDIJ					
TRIKI- SIK				AVTOR "ARIANE" LOTJE KRAKAR				PRESI- VALCI ISTRE								IGRALKA HASSARI				
PROSTOR ZA KISANJE								NEKOČ PRIPOMNIK KONJENKE									PISATELJ PEROCI			
ZELEZAR	TONE TOMIČ		OSVEŽ. PIJAČA					AMERIČKA VESLOVSKA AGENCIJA						SESTAVIL RONNER		OKRAJŠAVA ZA KALORIZO				

Dopisujte

KOMU 34. ZVEZDICA DRŽAVNEGA PRVAKA?

S prvim kolo se je prejšnji petek in s soboto začelo letošnje 34. državno prvenstvo v hokeyu na ledu, v katerem nastopa osem ekip: Celje, Crvena zvezda, Tivoli, Partizan, Olimpija, Vojvodina, in Jesenice. Moštva se bodo med seboj pomerila po štirikrat, dvakrat doma in dvakrat na tujem. Čeprav je že na začetku morda prezgodaj kritizirati letošnji sistem tekmovanja pa nas vsekakor motita dve stvari. Prva je vsekakor to, da bi se morala štiri moštva – kot vrhunec prvenstva – pomeriti še po dvakrat in odločiti o prvaku, kot je bilo do sedaj, tako pa je tudi v številnih drugih nacionalnih prvenstvih, druga pa je ugotovitev, kar se je pokazalo že v prvem kolu, da Vojvodina vsekakor ne sodi v družbo najboljših.

Jeseniški hokejisti so na začetku zaboležili zmago, vendar niso navdušili.

CRVENA ZVEZDA: JESENICE 3:6 (1:2, 1:3, 1:1)

Dvorana Pionir v Beogradu gledalcev 500, sodniki Dvornik (Subotica) Rus in Vidlič (Beograd). Strelci za Crveno zvezdo so bili Saliji, Kučera in Rakonjac, za Jesenice pa Razingar, Milinarc, Horvat, Klemenc, Suvak in Pristov.

Kazenske minute: Cr. zvezda 4, Jesenice 6 minut.

Hokejisti Jesenice v prvem kolu niso niti razočarali, niti navdušili. Če hočemo povedati po pravici, pa smo pričakovali izdatnejšo zmago naših. Zakaj do nje ni prišlo je vsekakor več vzrokov. Jeseničani so v Beogradu nastopili brez J. Ščapa in Pavliča, po dolgi vožnji so prispeli v naše glavno mesto le dobri uro in pol pred začetkom, kot kaže pa so tudi preveč podcenjevali nasprotnika. Po vrnitvi iz Beograda je trener Svetlin takole ocenil prvi nastop v državnem prvenstvu: »Crvena zvezda me je presenetila z dokaj kvalitetno igro in precejšnjim napredkom, v primerjavi z lanskoleto sezono. Res je, da smo igrali brez nekaterih igralcev, res je tudi, da smo bili utrujeni od dolge vožnje, vendar je res, da so moji igralci preveč podcenjevali domačine. O tem se bomo še posebej pogovorili, kajti to se ne bo smelo več ponoviti. Ob dokaj skromni igri mojih varovancev, pa naj povem tudi to, da je bilo pravzaprav pričakovati slabšo predstavo po naši izredno lepi zmagi v Celovcu. Tam so igra-

lici vložili veliko naporov in znanja, imeli so potrebno motivacijo, kar je seveda v Beogradu manjkalo. Kljub temu pa smo zmagali in to je najpomembnejše.

To je tudi res, kajti Crvena zvezda za naše hokejiste ni bila nikoli ekipa, ki bi motivirala večkratne prvake.

V preostalih srečanjih je Medveščak premagal Tivoli s 4:2, Olimpija pa je v Tivoliju visoko odpravila Vojvodino z 4:0.

V soboto 4. oktobra bo na sporedu drugo kolo v katerem se bodo pomerila moštva Jesenice in Celja, srečanje se bo začelo ob 18.30, Vojvodine in Tivolija, Olimpije in Crvene zvezde ter Partizana in Medveščaka.

KAC – JESENICE 6:7, (1:3, 3:2, 3:1)

Jeseniški hokejisti so v zadnjem srečanju letošnjega tekmovanja za pokal Karavank dosegli izreden uspeh, saj so premagali Celovčane na njihovem ledu, čeprav je KAC zmagal tako na Jesenicah, kot tudi v Ljubljani. Zmagi naših je bila povsem zaslužena, saj so prikazali odlično igro, predvsem v drugi in tretji tretjini. Ob tem se je izkazala pomembna vrednost jeseniških hokejistov, katere nismo bili vajeni v letošnji sezoni, to je, da niso klonili, kljub visokemu vodstvu domačinov s 5:1. Pri tako prepričljivem vodstvu Celovčanov so zaigrali kolektivno in predvsem ostreje ter povsem spremenili ravnotežje na ledeni ploskvi. Tako so iz »zajčke« hitro postali »volkov« in povsem razbili igro domačinov. To je tembolj pomembno kajti Jeseničani so v letošnji sezoni prav v drugem delu srečanja izgubili nekaj tekem, ki so jih imeli skoraj že dobljene.

V Celovcu se je izkazalo, da je prednost Jeseničanov le v hitrem, kolektivnem in ostrem hokeyu. To so pravzaprav odlika te moške igre, vendar pa na to Jeseničani večkrat spozabijo in ne upoštevajo teh zakonitosti. Če smo jim takšne in podobne spodrsiljave lahko v predtekmovalni dobi odpustili, bo za kaj takšnega v državnem prvenstvu precej manj možnosti, kajti Olimpija je precej bolj pripravljen in bi že najmanjša nepazljivost Jeseničanov pomenila precejšnjo prednost za Ljubljanačane.

Gole za Jesenice so v Celovcu dosegli: Suvak tri, po enega pa I. Ščap, Pristov, Klemenc in Bešič.

Nogomet

STOL: JESENICE (MLADINCI) 1:1

Mladi nogometaši Jesenice so v šestem kolu v nedeljo, 28. septembra, gostovali v Kamniku pri ekipi Stol in z dobrimi domačini igrali neodločeno. Čeprav so Jeseničani nastopili oslabiljeni so zaigrali zelo dobro in domačinom uspeli odšepniti prvo točko na domačem igrišču (doslej so premagali vse svoje nasprotnike). Gol za Jesenice je dosegel Bešič.

STOL: JESENICE (ČLANI) 4:3 (3:1)

Istega dne so v šestem kolu gostovali v Kamniku tudi člani prvega jeseniškega društva.

Jeseničani so to srečanje izgubili predvsem po zaslugi obrambe, ki je igrala zelo slabo. Domačini so dosegli dva zadetka v prvih petnajstih minutah po napakah obrambe. Mlakar pa je z lepim strelom prek živega zidu rezultat znižal. Zaradi nove velike napake jeseniške obrambe, so domačini dali še en gol in ob polčasu vodili z dvema zadetkoma prednosti.

V drugem delu igre so Jeseničani zaigrali mnogo bolje in Lamberger je z dvema zadetkoma (eden iz enajstmetrovke) rezultat izenačil. Domačinom pa je prinesla zmago enajstmetrovka.

Nastopili so: Tokič, Osmičević, Bakonić, Ibrahimović, Zubanović (Dizdarević), Troha, Kovačić, Zec, Ignjatović (Lamberger), Kramar, Mlakar.

V nedeljo, 5. oktobra, igrajo Jeseničani doma proti ekipi Elana ob 15. uri.

ZK

PRVAK ŽELEZARNE V MALEM NOGOMETU EKIPA TOZD VZDRŽEVANJE

V športnem parku v Podmežakliji je bilo odigranih 171 tekem, v katerih je nastopilo okoli 1500 železarjev in to na terenu, ki sploh ne zasluži ime nogometno igrišče. Ob tako množični udeležbi se resnično lahko vprašamo, kaj smo naredili v športnem parku, da bi izboljšali pogoje tekmovanja. Slabemu terenu se je pridružila še slaba organizacija, ki je bila zaupana NK Jesenice in tako je praktično vodil prvenstvo le sodnik Stane Sedlar.

Opaziti je, da športna rekreacija v Železarni počasi upada. Ta čas je tudi vprašljivo prvenstvo Železarnice v ostalih panogah, saj je Železarna že nekaj časa brez športnega referenta, ki bi vse to organiziral. Vse TOZD in delovne skupnosti imajo volonterse športne referente in prav žalostno je, da ga Železarna nima, kar bi nam bilo v veliko pomoč pri organizaciji in izvedbi rekreacijskih tekmovanj.

Rezultati zadnjega kola:
Livarna: Valjarna žice 0:3
Energetika: Jeklovlek 3:0
Valjarna žice: Vzdrževanje 1:2
Jeklovlek: Transport 0:3
Valjarna žice: Plavž 1:0
Elektrode: Plavž 0:3
Energetika: Livarna 3:0
Elektrode: Vzdrževanje 0:3

LESTVICA:

1. Vzdrževanje	18 14 2	2 52:12 30
2. SD	18 13 3	2 44:14 29
3. Transport	18 12 4	2 58:21 28
4. Valj. blum. št.	18 11 6	1 47:14 28
5. Jeklarna	18 10 4	4 44:18 24
6. Žičarna	18 11 3	4 35:17 23
7. Valj. deb. ploč.	18 7 7	4 31:21 21
8. Plavž	18 7 7	4 32:25 21
9. HV Bela	18 8 5	5 36:21 21

STRELCI NA JAVORNIKU ZAČELI NOVO SEZONO

V sredo, 24. septembra, je bila na strelišču SD Triglav na Javorniku seja upravnega in tehničnega odbora SD Triglav

10. HV Jesenice	18 7 5	6 34:25 19
11. Energetika	18 9 1	8 35:36 19
12. Jeklovlek	18 8 2	8 35:27 18
13. Valjarna žice	18 9 0	9 28:44 18
14. SEOTKRN	18 4 2	10 27:43 14
15. Profilarna	18 4 14	16 41:08 9
16. Vratni podboji	18 3 1	14 28:57 7
17. Rem. delavnice	18 3 0	5 19:47 4
18. Livarna	18 0 4	14 10:54 4
19. Elektrode	18 0 0	18 1:60 0

REZULTATI EKIPNEGA TEKMOVANJA ŽELEZARNE V ŠPORTNI REKREACIJI PO SEDMIM PANOGAH

1. SEOTKRN	406,5 točk
2. Vzdrževanje	397 točk
3. Jeklarna	389,5 točk
4. Strojne delavnice	385,5 točk
5. Rem. delavnice	380 točk
6. HV Bela	389,5 točk
7. Valj. blum. št.	359,5 točk
8. Livarna	329 točk
9. Energetika	308 točk
10. Žičarna	300,5 točk
11. Plavž	291,5 točk
12. Jeklovlek	290,5 točk
13. HV Jesenice	277 točk
14. Transport	268,5 točk
15. Valj. deb. ploč.	209,5 točk
16. KO FI	205 točk
17. Kadrovski	188 točk
18. Elektrodi	163,5 točk
19. Vratni podboji	119,5 točk
20. Valj. žice in profilov	79 točk
21. Profilarna	69 točk
22. Žebljarna	39 točk
23. Družbena prehrana	3 30 točk

Baj

Košarka

ZMAGA IN PORAZ KADETINJ

JESENICE A: LOKAINVEST 74:45 (42:18)

V zaostali tekmi gorenjske lige za kadetince so Jeseničanke proti starejšim Ločankam srečanje visoko dobile.

Jesenice A: Kučina 2, Slamnik 11, Stražisar 21, Mlačnik 20, Ulčar 20.
Jeseničanke so bile sicer mlajše moštvo (v ekipi Lokainvest so po sporazumu lahko zaigrale tri mladinke), vendar so prekašale gostujoče igralke po višini. Domačinke so igrale tokrat boljše in bi s tako igro na vseh tekmah zanesljivo osvojile prvo mesto. Kljub zmagi pa ima ta mlada ekipa še veliko rezerve, predvsem v dokončno izpeljanih protinapadih, v preciznejših podajah, skokih pod obema košema, itd. Predvsem pa je dober obet za naprej, da se je razigrala v napadu tudi Katarina Ulčar.

JESENICE B: MOJSTRANA 22:36 (6:14)

Mojstrantanke v jesenskem delu lige igrajo vse boljše in so uspešno odpravile tudi drugo jeseniško vrsto. Moštvi sta nastopili:

Jesenice B: Lah 2, Kantarevič 16, Koranter 4, Malkoč, Katnik in Berus.
Mojstrana: Mavc 2, Krznarič 10, Klinec 12, Potočki 4, Suđuković 9 in Košir.
Tekmo so kadetince igrala v zelo slabih vremenskih pogojih, kar je tudi vzrok za nizek rezultat. Igralke obeh moštvo so komaj čakale na konec srečanja, da se preoblečejo v suha in topla oblačila.

ČLANICE ZA POKAL

JESENICE: SAVA 63:81 (37:45)

Jeseničanke so v drugem polčasu močno popustile in izpadle iz pokalnega tekmovanja.

Jesenice: Slamnik 6, Borenović 2, Vavpotič 22, Ažman 21, Ulčar 10, Stražisar 2, Cuder in Kučina.

Gostje iz Kranja so ponovno dokazale, da imajo ta čas zrelejšo ekipo, okrepili pa sta jo še igralke iz Škofje Loke Habjanova in Oblakova.

Jeseničanke so se prvi polčas dobro borile, v nadaljevanju tekme pa jim je zmanjkalo moči. V 3. minuti drugega polčasa je bil rezultat 43:49, v 7. minuti pa so Kranjčanke vodile že 43:63, ko so dosegle zapored 14 košev, domačinke pa nobenega. Ob koncu tekme je bila igra ponovno enakovredna.

PRVO MESTO NA TURNIRJU V LITJI

Jeseničanke so se odzvale vabilu košarskega kluba iz Litije, ki je 28. septembra slavil 15-letnico obstoja ženske košarske vrste, in je v ta namen pripravil turnir, na katerem so nastopile ekipe: Litija, Alpina iz Žirov in Jesenice.

Naše igralke so dvakrat zmagale in prejele lep pokal za osvojevo prvo mesto.

LITJA: JESENICE 48:50 (24:30)

Domačinke so uspelo ob koncu tekme znati vodstvo Jeseničank na vsega dva koša, čeprav so gostje pred tem vodile že z desetimi koši razlike.

Jesenice: Slamnik 15, Ažman 10, Vavpotič 25, Kučina, Cuder, Borenović, Stražisar in Ulčar.

JESENICE: ALPINA 67:59 (31:31)

Tekma z ekipo Alpine, ki sicer nastopa v drugi zvezni ligi, je bila enakovredna le v prvem polčasu. V drugem polčasu pa so Jeseničanke preko razpoložljivih strelk Ažmanove in Vavpotičeve prepričljivo dobiele tekmo in osvojile zmago na turnirju.

Jesenice: Cuder 2, Slamnik 1, Borenović 4, Mlačnik 4, Ažman 20, Vavpotič 36, Ulčar Kučina in Stražisar.

Vratni red: 1. Jesenice, 2. Alpina Žiri, 3. Litija

MLADINKE OSVOJILE DRUGO MESTO

RADOVLJICA: JESENICE 27:64 (15:32)

Radovljčankam se pozna pomanjkanje tekmovalnih izkušenj. S trdim delom pa se lahko v nekaj letih razvijejo v dobro košarsko vrsto.

Radovljica: Kastelic 2, Mavrič 5, Globočnik 7, Langus 6, Kukič 4, Kveder 1, Lorenčič 2, Hrovat in Mulej.

Jesenice: Slamnik 11, Borenović 2, Stražisar 4, Mlačnik 4, Ažman 16, Ulčar 6, Vavpotič 21, Cuder in Kučina.

S to zmago so se igralke Jesenice uvrstile na drugo mesto gorenjske lige, prve so igralke Save iz Kranja, tretje mesto pa je osvojila Alpina iz Žiri.

SPOROČILO PLANINCEM

Sporočamo vsem obiskovalcem Karavank in Julijcev, da bosta planinski postojanki Prešernova koča na Stolu in Kovinarska koča v Krmi oskrbovani do 5. oktobra. Po tem datumu bosta kočji zaprti.
PD Javornik-Koroška Bela

ŠAHISTOM VETERANOM

Šahovski klub Jesenice, vabi šahiste veterane na »turnir veterana«, ki bo v soboto 4. oktobra ob 18. uri v šahovskem domu na Jesenicah.

Vabi odbor
SD Jesenice

PELJHAN REPUBLIŠKI PRVAK V SMUČARSKIH SKOKIH

Pionirji, ki tekmujejo za občinsko zvezo smučarskih organizacij Jesenice, so v letošnji poletni sezoni dosegli imeniten uspeh, saj so osvojili oboja naslova republiških prvakov. Za Šmidom pri mlajših, se je vpisal na listo prvakov tudi starejši pionir Grega Peljhan iz Zabrznice. Tekmovanje se je odvijalo preteklo nedeljo na 35 metrski skakalnici v Mostecu pri Ljubljani. Ob tem je potrebno poudariti, da kvaliteta, ki jo predstavljata oba skakalca, ni plod širokega zaledja, ki naj bi ga imel klub, oziroma občinska zveza, ampak je uspeh dveh odličnih posameznikov. Zanimiv je že podatek, da se je takoj za Peljhanom uvrstilo zaporedoma kar pet pionirjev kranjskega Triglava. Joško Šmid je kot mlajši pionir na tej tekmi dosegel solidno 14. mesto.

REZULTATI: 1. Peljhan (Jes.) 219,5 (37,5, 37,5), 2. Šilar 218,0 (38, 37), 3. Škerjanc 211,4 (34, 37), 4. Melin 201,3 (33,5, 36), 5. Semenčič 200,4 (33, 35,5), 6. Štirn 199,6 (34, 35) (vsi Triglav).

V soboto pa je bilo v Kranju gorenjsko prvenstvo za cibalane. V dokaj skromnem zastopstvu TVD Partizan Žirovnica je Gašperin dosegel drugo mesto. Legat pa je bil enajsti. Zmagal je Kranjčan Mubi. V meddruštveni tekmi za mlajše cibalane je bil edini iz TVD Partizan Žirovnica Knaflj drugi. Zmagal je Kranjčan Jagodič.

Prihod udeležencev pohoda na Stol 13. septembra na Pristavo (Foto J. Kučina)

RAZPORED REKREACIJSKIH UR ZA DELAVCE ŽELEZARNE

S 1. oktobrom se prične redna rekreacijska vadba na kegljišču v športnem parku v Podmežakliji. Vadba je možna vsak dan v tednu, razen v četrtek in nedeljah, podroben razpored za TOZD in delovne skupnosti pa je viden iz priloženega razporeda. Poleg kegljanja na asfaltu pa je možna tudi rekreacija v telovadnici ŽIC in TVD Partizan Jesenice, kar je tudi razvidno iz priloženega razporeda in seveda rekreacijsko drsanje ob petkih zvečer, ki pa je na razporedu že nekaj časa.

KEGLJANJE NA ASFALTU OD 1. OKTOBRA DALJE

PONEDELJEK	9. – 12. ure	15. – 16. ure	16. – 17. ure	17. – 18. ure	18. – 19. ure	19. – 20. ure	20. – 21. ure	21. – 22. ure
1. steza	Valj. bl. štekel	Žebljarna	Str. del.	Str. del.	Remont. del.	Remont. del.	Vzdrževanje	Vzdrževanje
2. steza	Vzdrževanje	Žebljarna	Str. del.	Str. del.	Remont. del.	Remont. del.	Vzdrževanje	Vzdrževanje
3. steza	Remont. del.	Profilarna	Vr. podb.	Žičarna	Remont. del.	Remont. del.	Vzdrževanje	Vzdrževanje
4. steza	Energetika	Profilarna	Žičarna	Žičarna	Plavž	Plavž	Vzdrževanje	Vzdrževanje

TOREK

1. steza	
2. steza	
3. steza	
4. steza	

Valj. deb. pl.	HV Jesenice
Valj. deb. pl.	HV Jesenice
Valj. žice	HV Bela
Livarna	HV Bela

SREDA

1. steza	
2. steza	
3. steza	
4. steza	

SEOTKRN	
Plavž	
Remont. del.	
Jeklovlek	

Družb. prehr.	
Družb. prehr.	
Valj. bl. št.	
Valj. bl. št.	

Energetika	
Energetika	
Valj. bl. št.	
Valj. bl. št.	

Jeklarna	
Jeklarna	
Transport	
Transport	

Jeklarna	
Jeklarna	
Transport	
Transport	

Delavke ŽJ	
Delavke ŽJ	
Elektrode	
Jeklovlek	

PETEK

1. steza	
2. steza	
3. steza	
4. steza	

Jeklarna	
Jeklarna	
Transport	
Stroj. del.	

Del. skup.	
Del. skup.	
Del. skup.	
Del. skup.	

SOBOTA

1. steza	
2. steza	
3. steza	
4. steza	

Mladina ŽJ	
Mladina ŽJ	
Upokoj. ŽJ	
Upokoj. ŽJ	

Prosto za delavce
ŽJ do 17. ure

DRSANJE OD 1. SEPTEMBRA DALJE:

TELOVADNICA ŽIC OD 1. SEPTEMBRA DALJE:

TELOVADNICA TVD PARTIZAN JESENICE

PETEK od 20. do 22. ure

TOREK	
SREDA	
CETRTEK	
PETEK	

Rekreacija delavcev ŽJ	
Rekreacija delavcev ŽJ	
Rekreacija delavcev ŽJ	
Rekreacija delavcev ŽJ	

od 20. do 22. ure	
od 18. do 20. ure	
od 20. do 22. ure	
od 20. do 22. ure	

SREDA

CETRTEK	
---------	--

Rekreacija delavcev ŽJ (moški)	
Rekreacija delavcev ŽJ (ženske)	

od 20. do 22. ure	
od 20. do 22. ure	